48/64

Posiedzenie pierwsze odbyte w Kupiętynie Dnia 2° Grudnia 1858.

Obecni Członkowie

Prezydujący C. Edward Szydłowski

Członkowie: Bądzyński Władysław
" " Bujalski Emilian
" " Cielecki Konstanty
" " Dzbyniecki Stanisław
C. Komitetu Górski Ludwik.
Członkowie Hirschman August
" " Iżykowicz Julian
" Iżykowicz
" Kobyliński Ignacy
" Kuszel Ignacy
" Lubieński Hr. Stanisław
" Morawski Henryk
" Popiel Wacław
" Roniker Hr. Adam
" Rawicz Władysław
" Szlaski Antoni
Korespondent Oborski Maxymilian.

Zebranie niniejsze członków Towarzystwa rolniczego w Okręgu Węgrowskim odbyło się dnia 3° Grudnia. Zaproszeni przez Członka T. Edwarda Szydłowskiego zjechali się rano w tym dniu do Kupiętyna.

Posiedzenie rozpoczął Korespondent, powołując się na cel obecnego zebrania będącego tylko wypływem celów ogólnych Towarzystwa statutami określonych. przedstawił dalej że środki doprowadzające do tychże celów mogą być różne: jedne wspólne ogółu Towarzystwa dotyczące. Drugie czysto miejscowe. Z tego rozdziału wyprowadził dwa odrębne rodzaje czynności dla zgromadzeń okręgowych. — Do pierwszych zaliczył takie które się odnoszą do stosun:

Któ

z Komitetem i początek swój biorąc od niego — Do drugich czyli miejscowych takie które bliższych interesów okręgu dotyczą, a takiemi być mogą: poprawa moralna stanu wiejskich i uregulowanie stosunków ich z dworem, zaprowadzenie ochron, — robienie prób gospodarczych, udzielanie sobie otrzymanych ztąd wypadków i porównywanie ich, zajęcie się poprawą dróg miejscowych wspólnemi siłami oraz wiele innych odrazu przewidzieć się niedających. — Uważając w końcu potrzebę przyjęcia organizacyi dla zebrań okręgowych i ujęcia ich w pewną formę, przedstawił pod rozbiór zgromadzenia krótki projekt porządku dziennego, który po dyskussyi uległszy niejakim zmianom w następującej treści przez zgromadzenie przyjęty został.

1.

Zgromadzenia okręgowe Członków Towarzystwa odbywać się będą w pierwszych dniach 10ciu każdego miesiąca. Członkowie Towarzystwa na jednym zebraniu wybiorą miejsce i dzień zebrania następującego.

2°.

Zgromadzenie okręgowe obiera na rok cały jednego z członków z grona swego do przewodniczenia stale zebraniom a zarazem dwóch innych na zastępców w razie nieobecności przewodniczącego.

3°.

Korespondent Towarzystwa utrzymuje protokół

czynności zebrania i przedstawia z Kół. przedmioty
do dyskussyi podług następującego porządku
dziennego:

a) Zebranie materyałów do ułożenia i uzupełnienia miesięcznego rapportu.

b.) odczytanie Korespondencyi przez Komitet nadesłanych i zebranie opinii członków co do przesłać się mających na nie odpowiedzi.

c.) Sprawozdania, rozbiór i narady w kwestyach miejscowych interesa okręgu dotyczących.

d.) przyjęcie i dyskussya wniosków przez obecnych członków wnoszonych bądź odnoszących się do ogółu Towarzystwa, bądź interesa miejscowe okręgu na celu mających i pod rozstrzygnięcie zgromadzenia okręgowego oddanych. —

4.

Protokół czynności zgromadzenia na następnym zebraniu odczytany ~~będzie~~ i przez przewodniczącego termin zebrania i Korespondenta podpisany będzie.

Wskutek takowego regulaminu zgromadzenie przystąpiło do obioru miejsca następnego zebrania i to naznaczone zostało na dzień 10 stycznia r. p. w Woli Korytnickiej u członka Adama hr Romikiera. Następnie zajęło się wyborem na rok jeden członka przewodniczyć mającego ~~wybranie~~ zebraniom oraz dwóch jego zastępców. Jednomyślnie zgromadzenie wybrało na przewodniczącego przez ciąg jednego roku Czł. Edwarda Szydłowskiego, na zastępców zaś większością głosów wybrani zostali członkowie Ludwik Górski i Wacław popiel.

Odczytany potem został rapport miesięczny przesłać się mający do Komitetu, i za wspólnem porozumieniem się ceny produktów ułożone zostały. Członek Ignacy Kuszel udzielił wiadomości i uważał za stosowne zamieszczenie jej w

rapporcie

iż w dobrach Jabłonna C.T. Wierzbickiego panuje Choroba Karbunkułowa niektóre bydło ale i Konie, drób nawet i ludzi; a następnie C.K. Ludwik Górski wniósł iżby było bardzo pożądaniem aby w rapportach mięsięcznych przesyłanych Komitetowi były Zamieszczane Zapasy zboża nad rzeką spławną Bug znajdujące się. Zgromadzenie obydwa te wnioski przyjęło, a członkowie z nad Bugu podali zaraz iż w Spichrzach w Gąsiorowie jest 1800 Korcy pszenicy w Gródku 5000 Korcy pszenicy z Galicyi sprowadzonej mającej być przewiezioną do Warszawy, a w Nurze jest 800 Korcy żyta zepsutego.

Przystąpiono potem do następnej Czynności według porządku dziennego to jest do odczytania Korespondencyi od Komitetu Towarzystwa pochodzących. Odczytaną naprzód została:

a). Odezwa o zachęcenie Członków do nadsyłania artykułów do roczników gospodarstwa Krajowego.

b) Odezwa Komitetu o przedłużeniu terminu do 31 Marca r. p. ubiegania się o nagrody Towarzystwa rolniczego w medalach złotych mniejszych i srebrnych za ważniejsze wróżnych gałęziach gospodarstwa dokonane fakta, oraz o nagrodę medalu złotego wielkiego za największą ilość inwentarzy w stosunku do przestrzeni utrzymywanych i medalu złotego nadzwyczajnego, za odznaczającą się Całość organiczną jednego folwarku lub dóbr całych, dalej

c). odezwę Komitetu z d. 4ᵃ Listop: r. b. o zebranie

szczegółowych

wiadomości w każdym okręgu o miejscowościach odznaczających się kwitnącym stanem ogółu gospodarstwa lub pewnych szczegółowych jego gałęzi, i o osobach w pewnych zatrudnieniach gospodarskich lub rzemiosłach zwracających na siebie uwagę okolicy u których by umieszczeni być mogli na praktykę dla dalszego kształcenia Kandydaci przez Towarzystwo wybrani — Po odczytaniu powyższej odezwy, wiadomości przez Korespondenta od obecnych członków zebrane zostały dla przesłania ich Komitetowi. — Nakoniec odczytaną została:

d) odezwa Komitetu wskazująca jakie są formalności do dopełnienia dla nowych członków chcących przystąpić do Towarzystwa.

Członek K. Ludwik Górski odczytał następnie projekt P. utworzenia rodzaju ubezpieczenia na życie za pomocą rocznych wkładek, mogącego zapewnić służącym rolnym ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ po upływie pewnej liczby lat utrzymanie aż do śmierci i inny zmierzający do podobnego celu za pośrednictwem Kassy oszczędności. Gdy jednak oświadczył że przedmiot ten ma być dopiero rozbierany przez osobną delegacyę wybraną przez Komitet, Zgromadzenia okręgowe uważając rzecz tę jako zawiązującą się z upragnieniem czekać będzie dalszego jej rozwinięcia. —

Przystąpiono z kolei do rozbioru wniosków przez obecnych członków podawanych a odnoszących się do interesów miejscowych.

Prezydujący w zebraniu C. Edward Szydłowski zaprojektował zgromadzeniu ażeby członkowie przyjęli na siebie robienie różnych prób gospodarskich i ażeby rezultata tych prób udzielali sobie na Zgromadzeniach. — W skutek

tego

zaproponował: 1o Cztery sposoby wypróbowania najoszczędniejszego omłotu Koniczyny: Cepami przy odczyszczeniu ziarna wianiem, Cepami przy odczyszczeniu rafką, — na młocarni, deptaku, lub inną jakiej maszynie, — w Końcu z ziarnem jerminnem, biorąc do każdej próby 200℔ Kwiatu Koniczyny. — Wniosek ten chętnie przyjęto, podjęli się zaś tej próby Członkowie: Kobyliński Ignacy, Cielecki Konstanty, Szydłowski Edward, Hirschman August, i Stanisław Łubieński. —

2o. próbę dojścia ilości Krochmalu w Kartoflach zawartej dla porównania otrzymanych wydatków okowity z różnych gatunków Kartofli, — probę tę wielu z pomiędzy Członków podjęło się wykonać. Nareszcie C. K. Ludwik Górski wniósł aby czynione były spostrzeżenia nad skutkami jakie wywiera na inwentarz żywienie go słomą, burakami, brahą i t. d. oraz innemi surrogatami jak gałązkami suszonemi drzew, żołędzią, i t. p. — Zrobił podobnież wniosek aby uwagi przez członków zbierane być mogły co do sposobów przyrządzania Kompostów, Kosztu ich i odnoszonych korzyści aby tak jedne spostrzeżenia jak drugie zebraniu okręgowemu w przyszłym miesiącu pod rozbiór oddane być mogły. — Na tem rozprawy skończono i posiedzenie zamknięte zostało. —

Posiedzenie Drugie dnia 10 Stycznia 1859. w Woli Korytnickiej.

Obecni:

przewodniczący w zastępstwie: C. Wacław Popiel.

C.C. Dzitmiecki Stanisław
Mierdzman August.
Iżykowicz Bronisław
Lubieński Stanisław.
Morawski Henryk.
Rawicz Władysław
Ronikier Adam ks.
Korespondent Maxymilian Oborski —

W skutek pismiennego zawiadomienia P.T. Edwarda Szydłowskiego iż jadąc na posiedzenie w drodze zasłabł, objął przewodniczenie temu Zebraniu, zastępujący go C. Wacław Popiel.

Posiedzenie rozpoczęto odczytaniem protokołu ostatniego zebrania, poczem przystąpiono do ułożenia rapportu miesięcznego, naprzód co do cen produktów i najmu w bieżącym miesiącu, przyczem członkowie uznali za stosowne aby następujące ~~uwagi~~ zamieszczone zostały uwagi w rapporcie:

a). o nadzwyczajnej w tym roku trudności w dostaniu ~~sług~~ sług wiejskich tak męzkich jak kobiecych i o znacznym podwyższeniu ich wynagrodzenia, a skutkiem takiej trudności o zdemoralizowaniu tych sług iż z kilku miejsc jednocześnie biorą zadatki na następne służby, z czego gdy przychodzi czas objęcia ich, spory i nieprzyjemności wynikają. —

b.) o wielkiem Zagrożeniu brakiem paszy w dozimowaniu inwentarzy i niemożności dostania jéj za pieniądze.

c) że w okręgu naszym w skutek przedstawienia obywateli

do Rządu, zawiązany został Komitet z tychże obywateli, mający się zająć użyciem szarwarków i funduszów z offert obywatelskich powstałych na budowę drogi bitej z Miasta Sokołowa na Węgrów, który zetknąć się mającej z głównym traktem Warszawsko-Brzeskim w mieście Kałuszynie. —

d.) że zaczyna się otwierać ruch handlowy zbożowy nad Bugiem i że znakomite polecenia zakupu zboża, dane są Kupcom o czém dał wiadomość obecny Czł. Stanisław Detyniecki.

Po ułożeniu miesięcznego rapportu, według przyjętego porządku dziennego, przystąpiono do odczytania Korespondencyi od Komitetu Tow: z d. 13. z. m. i r. N° 2194. od ułożeniu formalnej listy członków na r. 1859, oraz wyskazanie którzy z członków należących do Okręgu Węgrowskiego w r. 1858 przeniśli się do wieczności. — Korespondent w skutek tego odczytał listę członków jak i stacyi pocztowych z których ciż członkowie odbierają Korespondencye, w celu sprostowania jej jeżeliby jakie w niej okazały niedokładności. —

Przystępując teraz do Kwestyi miejscowych, przezydujący zawezwał tych członków którzy podjęli się robienia prób zaproponowanych na przeszłym posiedzeniu aby raczyli zdać z nich sprawę. — Lecz ponieważ w miesiącu tym wykonanie prób z omłotem Koniczyny utrudnionem było przez brak potrzebnych mrozów, a przytem mnogość

świąt

i mnogości zatrudnień przy kończącym się roku niedozwoliły zajęcia się tym wyjątkiem, jak również wypróbowaniem stosunku krochmalu znajdującego się w rozmaitych gatunkach kartofli sprawozdania te odroczono do następnego zebrania.

Co zaś do spostrzeżeń nad żywieniem inwentarzy w zimie różnemi surrogatami, P. Edward Szydłowski nadesłał rezultata pasienia owiec wytłokami z buraków, z których okazało się że owce żywione przez cały miesiąc wytłokami bez żadnego dodatku siana utraciły znacznie na wadze. — Gdy jednak nie wszyscy członkowie uznać chcieli tę próbę za stanowczą, zwłaszcza że u niektórych obecnie podobne się wykonywają próby sam zaś P. Edward Szydłowski obiecuje nadesłać inne własne u niego odbywające się, Zgromadzenie przeto zastrzegło sobie obszerniejszą w tej mierze dyskusyę na przyszłym posiedzeniu.

Następnie P. August Hirschman złożył ciekawe spostrzeżenia nad sporządzaniem u niego kompostów z obliczeniem wyłożonego na nie kosztu, które przekonały o rzeczywistych korzyściach z tego sposobu pożytkowania z różnych odpadków jakie znaczna fabryka dla gospodarstwa dostarczyć jest w stanie.

W dalszym ciągu posiedzenia jeden z obecnych członków wniósł zapytanie, czy Zebranie nasze mogłoby przyjmować do grona swego członków w sąsiednim okręgu zamieszkałych a którzy dla bliższego zamieszkania, lub ściślejszych stosunków znajdowali by dla siebie dogodniejszem należenie do zebrań i działań wszelkich naszego okręgu. — Zgromadzenie po wyczerpaniu dyskusyi w tym przedmiocie

uznało

że takie przybieranie członków z sąsiednich okręgów mogłoby mieć miejsce też nie inaczej jak za poprzedniem przedstawieniem przez dwóch przynajmniej członków okręgu tego w którego działaniach i zebraniach żądający brać chce udział. — Zgromadzenie uznało zarazem stosownem, gdy podobne żądanie mogłoby się powtórzyć i w innych okręgach aby Korespondent zawiadomił o tej decyzji Komitet Tow: Rolniczego. —

Następnie C. August Hirschman przedstawił drukowane w języku Niemieckim przepisy policyi polowej w Prusiech od r. 1847 tamże obowiązujące, wnioskując że iżby pożądanem było aby podobne przepisy i u nas istnieć mogły. — Zebranie uznało ważność tego wniosku i uprosiło C. Wład: Rawicza aby zajął się przetłumaczeniem przepisów powyższych na język polski dla zgromadzenia okręgowego, które następnie pomyślało o przedstawieniu ich Komitetowi Towarzystwa w nadziei że z tego stosowny użytek zrobić zechce.

C. Dętyniecki oznajmił potem Zgromadzeniu jako Członek Komitetu Obywatelskiego chroniącego od zarazy bydlęcej Księgosuszem zwanej, któremu to Komitetowi Dyrekcya ubezpieczeń zleciła obmyślenie w jakiś sposób urządzić by wypadało ubezpieczenie od gradobicia, czy przymusowo czy dobrowolnie, iż tenże Komitet zgodził się aby każdemu pozostawić wolność przystąpienia albo nie do ubezpieczenia od gradobicia, tymbardziej iż zdaje się że dyrekcya w tym samym duchu ma zamiar rozwijać tę instytucyę.

W Końcu Korespondent zrobił wniosek żeby Błońskiego okręgu stowarzyszyli się w celu zakupna próbowania i rozmnażania poprawionych nasion gospodarskich i w tym celu zaproponował wybranie delegacyi z grona Członków która by wniosek ten pod rozwagę wzięła, rozwinęła go i w zastosowanie wprowadziła. Zebranie przyjęło go jednomyślnością i powołało do delegacyi Członków: Ludwika Górskiego, Edwarda Szydłowskiego Augusta Hirschmana, Wład: Rawicza oprócz wnioskodawcy. —

Z powodu Ogólnego zebrania przypadającego w miesiącu Lutym, zgodzono się aby posiedzenie okręgowe za tenże miesiąc, nie miało miejsca, utworzenie zaś zwykłego rapportu za Miesiąc Luty, Członkowie zgodzili się załatwić w Warszawie w ciągu ogólnego Zebrania. — Zjazd w Marcu przypadający dla Kończących się w pierwszych dniach tego miesiąca Zapust, a zatem trudności zebrania się przeniesiony został wyjątkowo na dzień ostatni miesiąca Lutego t. j. 28. i miejsce zebrania naznaczone w Grochowie u P. Władysława Rawicza. — Na tem posiedzenie zamknięte zostało. —

Posiedzenie trzecie dnia 28 Lutego 1859 w Grochowie.

Obecni:

Prezydujący C. Ed. Szydłowski

Członkowie:
Bujalski Emilian
Chojecki Arthur
Dzymiecki Stanisław
Hirschman August
Jezierski Stefan
Irzykowicz Antoni
Irzykowicz Julian
Irzykowicz Bronisław
Kuszel Ignacy
Kuszel Teodor
Morawski Henryk
Rawicz Władysław
Ronikier hr Adam
X Rzewuski Gracyan
Rzewuski Jan.
Schuch Ignacy
Szelawski Władysław
Schaibe Gustaw
Trębicki Stanisław
Waworowski Franciszek.

Korespondent Oborski Maxymilian.

Niem przystąpiono do porządku dziennego, Korespondent odczytał odezwę Komitetu Tow: z d. 15. b. m. r. No 676 dotyczącą wyboru Korespondentów i osób delegacyę okręgowe składać mających. Po odczytaniu listy członków w Okręgu dawnych i nowo obranych, zaproszony został C. Morawski Henryk do trzymania protokołu następić mających ~~czynności~~ wyborów, skutkiem których pozostał nadal Korespondentem C. Maxymilian Oborski, do delegacyi zaś powołani zostali Członkowie:

Wacław.

Wacław Popiel, Julian Iżykowicz, Stanisław Dębi=
niecki, X. Gracyan Rzewuski, piątym członkiem
delegacyi według instrukcyi pierwotnie wydanej jużkore=
spondentą okręgowy. Protokół tej czynności podpisany
został przez 22 obecnych członków, a lem przesłania
go Komitetowi, do nieobecnych zaś na tem posiedzeniu
członków w liczbie 15 posłać osobne zapytanie, czy
przeciwko wyborowi Korrespondenta i członków mających
składać delegacyą niemają codo zarzucenia.

Po odczytaniu i przyjęciu przez zgromadzenie
protokołu ostatniego posiedzenia odbytego w Wol:
Korytnickiej d. 10. Stycznia r. b., przystąpiono do
zebrania materyałów potrzebnych do ułożenia
miesięcznego rapportu, i rozpoczęto od ustanowienia
cen produktów za ten Marzec. — Obecni członko=
wie uznali za stosowne aby w rapporcie uczyniona
została wzmianka iż dopytywanie się o zboże
zmniejszyło się skutkiem czego handel ustaje;
że zasiewy zimowe pięknie się pokazują i zdają się
że nie ucierpiały przez zimę. — że krowy po ocieleniu
nie oczyszczają się jak należy, iż z tego powodu wiele
ich choruje a cielęta po nich zdychają; i w końcu
że stan zdrowia ludności jest zadowalniający.

Następnie przystąpił Korrespondent z porządku
dziennego do zdania sprawy z poleconej sobie czynności
na zebraniu Członków okręgu w Warszawie z. b. b. m.,
porozumienia się z Korrespondentem okręgu Siedleckiego
co do szarwarków, aby wspólnie postarać się o
pozwolenie utworzenia Komitetu z grona właścicieli
obudwu okręgów wybranego, któremu by szarwarki
z całego powiatu do rozrządzania oddane zostały.
Korrespondent przedstawił iż najstosowniejszem
by było uprosić ~~[illegible]~~ P. Edwarda Szydłowskiego
i upoważnić go do uczynienia potrzebnych w tym
celu kroków u właściwej władzy; na co zgromadzenie
jednozgodnie przystało. i odczytane piśmienne
upoważnienie podpisami swemi zaopatrzyło. —
Zaproszony zaś i na tem zebraniu obecny P. Alexan=
der Zdebski Korrespondent okręgu Siedleckiego,
podjął się uzyskania podobnych podpisów od
obywateli okręgu swego. —

Przystąpiono z kolei do rozbioru Kwestyi lokalnych a naprzod do dyskussyi nad przyjętemi poprzednio a nierozstrzygniętemi jeszcze wnioskami co do przedsię:branych rozmaitych prób, wysłuchano naprzod sprawozdania C. Augusta Hirschmana z wykonanej proby omłotu Koniczyny, z której okazało się że: 200 funtów Kwiatu Koniczyny po 2 krotnym omłoceniu cepami i zwianiu, wydały gorcy 4½ czystego nasienia przyczem wyszło ludzi 4½ a gr. 20 Takież 200 funtów kwiatu omłocone cepami i oczy:szczone za pomocą rafki i młynka wydały po powtórzeniu tej roboty 6 gorcy nasienia, przy użyciu do tego 7 ludzi. — Młocenie 200 funtów tegoż Kwiatu z ziarnem jęczmiennem wydały 5½ gorcy nasienia a wyszło do tego ludzi 8½ Ostatni ten sposób najmniej zatem oszczędnym się okazał. Młocenia na maszynie z powodu jej zepsucia zaniechano.

W tem miejscu C. Morawski Henryk zrobił uwagę na świeżo zrobionem doświadczeniu opartą że młocąc u siebie na młocarni Evans:sowskiej Koniczynę ze słomy i Kwiatu przez 3 dni przy użyciu 4 koni i 9 u ludzi otrzymał 5½ korcy wyczyszczonego zupełnie nasienia, i uważa sposób ten za bardzo dogodny, zwłaszcza że daleko prędzej jeszcze byłby ukończył tę młockę gdyby pora była przyjaźniejsza, młocił bowiem w wielką wilgoć a nie na mróz. — Z tych tedy wny:stkich prób okazałoby się że ostatni sposób jest najpraktyczniejszy. —

Pomimo rozbierane na ostatniem posie:dzeniu sprawozdania z prób czynionych co do żywienia owiec wytłokami z buraków i inne:mi Surrogatami niedoprowadziły do prze:konywających Konkluzyi, przedstawione teraz zostały wypadki prób robionych u CC. Ed: Szydłowskiego, Augusta Hirschmana i Wł: Rawicza. — Proba u C. Ed: Szydłowskiego okazała na jednej partyi owiec z 4. sztuk żywionej 2 ma

funtami

wytłoków i 2go funt.tów słomy z dodatkiem iednego funta siana owczego na sztukę dziennie, przybyłku po miesiącu funtów 14. wogóle. — W drugiey partyi która przy tey samey karmie w mieysce siana dostawała po ½ funta żyta przybyło 2 funty na 4 sztukach po miesiącu. Na 3ciey którey zamiast siana lub żyta dawano po ½ ćwierci na sztukę mielonych żołędzi ubyło 25 funtów. — Próba robiona u C. Aug. Hirschmana na 3 postaciach jarlaków po 5 sztuk w każdey i zupełnie przedtem jednakowo utrzymywanych wykazała że owce pasione samemi wytłokami po funtów 2 na sztukę z sieczką najwięcey straciły na wadze swey, bo funtów 15. — Sianem pasione w stosunku 1go funta na sztukę straciły po miesiącu funtów 3, na ogólney wadze, żywione zaś owsem w stosunku 4 kwart na 5 sztuk dziennie, przy zwyczaynym dodatku sieczki i słomy zyskały 2 funty; utrzymanie zaś pierwszych kosztowało 4 Złp: drugich f. 7 gr 6. — ostatnich f 5 gr 19. — Próba ta przekonywała by zatem że w tym roku tak pod względem rachunku pieniężnego iak utrzymania, pasienie owsem byłaby najkorzystniejsze, oraz że wytłoki niewielką posiadaią siłę pożywną. — Gdy jednakże próby podobne robione u C. Wł. Rawicza odmienne dały wypadki a nawet tak znaczny okazały ubytek iż nasuwały wątpliwość czy w wadze nie zaszła iaka pomyłka, zaproponował prezydujący dla ostatecznego rozstrzygnięcia tey kwestyi aby raz jeszcze próba na owcach powtórzoną została, którą u siebie podiął się wykonać podawszy do tey niey stosowną formę. — podiął się również wykonania tey próby C. Wł. Rawicz.

Sprawozdania z prób co do ilości krochmalu w różnych gatunkach kartofli zawieraiącego się przedstawili C.C. Ignacy Kuszel i Aug: Hirschman, z których okazało się że: u pierwszego kartofle czerwone tak zwane pruskie ważące korzec funt: 275 wydały z 2 funtów massy 9½ łuta krochmalu czystego. Białe ważące 273 ℔ korzec wydały z 2 funtów massy 8 Łut: krochmalu, czyli w 1szym razie 15% w 2gim i 3cim 12½ % krochmalu. — U C. Augusta Hirschmana kartofle tak zwane Kurlandy okazały się najlepszemi, przy ciężkości korcem gatunkowey 1, 102 co odpowiada m. w

17 do 18 procentów

z dodatkiem 20 funtów zielonego słodu
Krochmalu wydawały z Korca 15 do 14 1/4 Kwart oko=
wity na 80° Tralesa. Wypadki te spowodowały C. Augusta
Hirschmana do przedstawienia zgromadzeniu rachunków
swojej gorzelni, które przekonywają że gdzie gorzelnia
porządnie już urządzoną i prowadzoną tam zyski przynosi.

Następnie przystąpiono do wniosku przyjętego na
ostatniem posiedzeniu, a mającego na celu udosko=
nalenie roślin w gospodarstwach naszych produko=
wanych przez użycie na zasiew ziarna najdorodniej=
szego. — ponieważ delegacya wybrana do rozpatrzenia
i zastosowania wniosku tego uznała na teraz za
najwłaściwsze, aby na nadchodzące zasiewy wiosenne
użyte zostały najdorodniejsze i najważniejsze zboża
jakieby się w okręgu naszym znaleźć mogły, i Kore=
spondent zrobił już był wezwanie do Członków
aby próbki zbóż swoich przywieźć chcieli dla poró=
wnania na to posiedzenie, prezydujący zapytał
obecnych czyli by mieli jakie zboża do okazania.
Odpowiadając na to wezwanie C. Aug. Hirschman
okazał próbki owsa bardzo pięknego ważącego funtów
170 przeszło na wagę Warszawską, którego korcy
kilkadziesiąt ofiarował się odstąpić po cenie o Zł. 2
wyższej nad targową. — Obecni członkowie korzystając
z tej sposobności zaopatrzenia się w piękne ziarno
do siewu chętnie je rozebrali między siebie.

W tem miejscu C. Stanisław Detyniecki
jako należący do Komitetu Księgosuszowego okazał
reskrypt nadesłany z Dyrekcyi Ubezpieczeń która
zwracała w nim uwagę Komitetów że wszystkie
oszacowania przy wybijaniu bydła rachowane
są podług Cen jako Maximum przez Dyrekcyę
oznaczonych. Gdy jednak bydło w dzisiejszym
czasie już tańsze i przypuszczać należy że
niewszystkie wybijane sztuki mogą być tak wysokiej
ceny, przeto dyrekcya uznaje właściwem zwrócić
uwagę Komitetów aby z całą ścisłością i sumien=
nością postępowały przy ocenianiu wybić się ma=
jącego bydła, zostawia to wszakże uznaniu i
znajomości osób Komitety składających.

C.

C. Detyniecki wskutek tego zażądał informacyi od zgromadzenia jak ma w razie potrzeby reskrypt ten zastosować na co Zgromadzenie okręgowe wyrzekło, że ponieważ podobnego rodzaju Kwestye odnoszą się do stosunków między Dyrekcyą ubezpieczeń a Komitetami, zgromadzenie nieznajduje aby do niego należało zdanie swoje w tym względzie objawiać. ✝

✝ gotowe jednak jest dyskussyą swoją Kwestyę tę rozjaśnić, do czego C. St. Detyniecki uproszony został.

Z Kolei według przyjętego porządku dziennego przystąpiono do przedstawiania wniosków:

C. Aug: Hirschman oświadczył na wstępie iż ma zamiar sprowadzić z zagranicy bydło rasy Szwajcarskiej i ~~Zaproponował~~ a ponieważ sprowadzenie większej partyi stosunkowo byłoby mniej kosztowne zaproponował więc aby ci z członków którzyby życzyli z tej sposobności korzystać, do niego zgłosili się o porozumienie się ~~z~~ w tym względzie.

Następnie X Rzewuski Gracyan zrobił wniosek poparty p. C. Teodora Kussla iż skoro jednym z Celów Towarzystwa jest starać się o poprawę moralną ludu, a skutecznym środkiem do poprawy jest słuchanie nauk w niedzielę i święta wykładanych, pożądanem byłoby ~~więc~~ aby zgromadzenie obmyśliło inny sposób uskuteczniania wypłat, które się zwykle w niedzielę rano odbywają, co ludziom przez miejscowych proboszczy upominanym służy za wymówkę iż z przyjściem do Kościoła opóźniają się. — Zgromadzenie uznało słuszności tych uwag, w skutek czego prezydujący utworzył Delegacyę z złożoną z X. Gracyana Rzewuskiego, C.C. Wacława Popiela, Wład: Rausera, Henryka Morawskiego i Maxymiliana Oborskiego, celem obmyślenia pory najwłaściwszej do robienia obrachunków z ludźmi, tak aby wymaganiom Wnioskodawcy bez uszczerbku gospodarstwa stać się mogło zadość. —

Następnie Korespondent zrobił przedstawienie

aieby wybrane i na każden miesiąc przeznaczone były pytania w związku z gospodarstwem i miejscowemi potrzebami zostające, któreby przez każdomiesięczne Zgromadzenie dyskutowanemi być mogły. Pytania te dlatego naprzód obmyśleć wypada aby był czas nad niemi się zastanowić, dla tym korzystniej:szego ich rozstrzygnienia i wyprowadzenia z nich słusznych konkluzyi. — Zgromadzenie na ten wniosek ogólnie się zgodziło i przyjęło następujące pytanie do dyskussyi na przyszłe posiedzenie:

„ W jakiej formie mają być wydawane
„ Swiadectwa officialistom i służącym:
„ jakim sposobem powagą Towarzystwa
„ Rolniczego opatrzyć ie wypada, aby
„ swiadectwa te niestały się dla przyj:
„ mującego zawodem, dla szukającego
„ zaś służby aby były wiernym wyrazem
„ jego postępowania; oraz jaką formę
„ przyjąć trzeba aby w razie potrzeby
„ nieprawdziwość wydanego swiadectwa
„ sprostować? —

Natem rozprawy zakończono i skutkiem większości głosów następne posiedzenie na dzień 4. Kwietnia w Nowejwsi u Członka Ignacego Kuszla naznaczone zostało. —

Posiedzenie Czwarte
w Nowejwsi dnia 4. Kwietnia 1859.

Obecni.

Prezydujący Ed. Szydłowski.
Członkowie: Badzyński Wł.
" Bieliński-Ślaski Ant.
" Brandt Włodzimierz
" Bujalski Emilian
" Chojecki Artur
" Ciecki Konst.
" Czarnocki Ludgard
" Dobrzyniecki Stanisł.
C. K. Gorski Ludwik
C. Hirschman August.
" Jrzykowicz Antoni
" Jrzykowicz Julian
" Jrzykowicz Bronisław.
" Jezierski Stefan
" Kuszel Ignacy
" Popiel Wacław
" Rawicz Władysł.
" Roniker hr. Adam
" X Rzewuski Gracyan
" Rzewuski Jan
" Schuch Ignacy
" Szepietowski Józef.
" Trzebicki Stanisław.
" Wawrowski franciszek
" Wojakowski Andrzej
" Wierski Maxymil.

" Izdebski Alex. Koresp. Ok. Siedlck.
" Godlewski Ant. Kor. Ok. Stanisł.
" Hornowski Józef
" Kuszel Józef
" Kuszel Lucyan.

Posiedzenie rozpoczęto odczytaniem protokołu ostatniej sessyi, który zgromadzenie przyjęło; przystąpiono potem do zebrania materyałów do raportu miesięcznego, który odtąd układanym będzie podług ~~nowej~~ rozszerzonej formy, stosownie do instrukcyi nowej przez Komitet wydanej pod d: 16. Marca N° 913. — Odezwa w tej mierze Komitetu do Korespondenta i instrukcye odczytane zgromadzeniu zostały. —

W tem miejscu przyjęta nadesłaną wiadomość przez Dra Maliszewskiego o stanie zdrowia ludności i inwentarzy w okręgu, które tenże przyobiecał co miesiąc Korespondentowi, dla zamieszczenia w rapportach ~~szczegółowo~~ udzielać.

Następnie odczytane zostały świeżo także nadesłane przez Komitet instrukcye dla delegacyi Konkursowych co do nagród uchwalonych na rok bieżący przez Tow: Rolnicze, wskutek czego obecni członkowie delegacyi Konkursowej postanowili zebrać się.

w dniu 11 Kwietnia w Kupiętynie celem rozpoczęcia czynności swojej, tymczasem zaś staraniem zebrać niektóre wiadomości co do przyszłych Kandydatur jakieby się w Okręgu znaleźć mogły, odwołując się w tem do obecnych członków. –

Odczytano daléj odezwę Komitetu z dnia 3/15 Marca No 889. dotyczącą rozpowszechnienia roczników gospodarstwa Krajowego w tańszem wydaniu. poczem według przyjętego porządku dziennego przystąpiono do rozbioru kwestyi miejscowych.

Przydujący w Zebraniu zdał przedewszystkiem sprawę zgromadzeniu z przedsiębranych przez siebie kroków w celu wyjednania upoważnienia do utworzenia Komitetu obywatelskiego któryby na cały powiat zajmował się wyjęciem i Kontrolą Szarwarków i oświadczył że Gł Major Smolikowski Naczelnik XIII Okręgu Kommunikacyi, któremu podanie w tym przedmiocie doręczył, najlepszemi przejęty jest chęciami, że właśnie przygotowuje się projekt który ma na celu oddanie Szarwarków w całym Kraju pod Kontrolę Komitetów obywatelskich i że Gł Smolikowski postanowił w skutek zaniesionéj prośby obywateli powiatu Siedleckiego, znieść się z Naczelnikiem tegoż powiatu w celu uczynienia jéj zadość, pierwéj jeszcze nim projekt ogólny wyższe potwierdzenie uzyszcze.

Następnie odczytane zostały sprawozdania z prób robionych przez C.C. Edwarda Szydłowskiego Augusta Hirschmana i Wł. Rawicza w celu dojścia pożywności siana w porównaniu z żytem przy żywieniu owiec. Pierwsze i drugie nie wykazało żadnych pewnych ani pouczających wypadków. Z trzeciéj próby przekonano się że 5 sztuk owiec które dostawały dziennie 1/2 garca żyta przy zwykłéj karmie, zyskały w ciągu miesiąca 40 funtów na wadze, żywione zaś sianem w stosunku 2 funtów dziennie zyskały 22 funty. Te i na poprzedzających zebraniach rozbierane próby. okazały więc że w żywieniu owiec brak siana zastąpić można Korzy

stnie

żytem rachując że ~~[illegible]~~ 1. ~~funt~~ siana wyrównywa w pożywności ~~m.~~ w połowie tej wagi żyta. —

Probę ilości Krochmalu w Kartoflach i wydatku z nich okowity przedstawił P. Konstanty Cielecki z której okazało się że u niego różowe Kartofle wydały z dwóch funtów massy 11ście łutów Czystego Krochmalu, Korzec zaś tychże samych Kartofli wydał w przecięciu 13 Kwart okowity. Z zestawienia takiej próby jakoteż i innych poprzednio dokonanych, dałby się ten wyprowadzić wniosek że w tym roku średnia procentowość Kartofli wynosiła 17% Czystego Krochmalu, a wydatek normalny z Korca Kartofli ~~być~~ wynosić był powinien 14 Kwart okowity na 80°. Gdzie zatem wydatek okazał się niższym od tej stopy, przyczynę na karb złej manipulacyi w gorzelni położyć by należało. —

W tym miejscu P. Aug: Hirschman złożył szczegółowe rachunki trzech gorzelni swoich z r. 185 7/8. z których zgromadzenie przekonało się że średni koszt produkcyi jednego garca okowity w tych gorzelniach nie przenosił Złp 2 gr 15½, przy cenie w tym roku Kartofli Złp. 3, żyta Złp 12; — Że, wydatek okowity przecięciowo w trzech gorzelniach wynosił 15 5/8 Kwarty, najwyższym zaś był w gorzelni w Przedziałce, najlepiej urządzonej dochodził bowiem Kwart 18; — Że przy niekorzystnych konjunkturach handlowych i niższej przecięciowo cenie okowity (: Złp 2 gr 7½ :), zysk razem wzięty z trzech gorzelni, nie licząc wartości wywaru wynosił 6700 Złp. po odtrąceniu nawet straty 2800 Złp. na pędzeniu która na jednej z nich wypadła. — Z czego ten wniosek wyprowadzono, że przy dobrem urządzeniu gorzelni i staranności gorzelnika nie przynosi straty, a przy cenach sprzyjających może dać jeszcze znaczne korzyści. —

P. Konstanty Cielecki złożył następnie sprawozdanie z czynionej próby omłotu koniczyny z której daje się wyprowadzić ten wniosek: że z czterech sposobów omłotu koniczyny do próby podanych, młócenie kwiatu cepami i odczyszczanie za pomocą rafki dało u niego najlepszy wypadek. Zestawienie wszystkich w tym roku robionych

prób

celem przekonania się który sposób jest najszczęśliwszy, dopiero po następnym posiedzeniu będzie mogło być przedstawione, zwłaszcza że C. Stanisław Wierzbicki nadesłał uwagi o sposobie u niego używanym oddzielania nasienia koniczyny zapomocą przyrządu przy wiatraku, odczytanie których to uwag dla braku czasu do następnego zebrania odłożone zostało. —

Wzięto potem pod rozbiór wnioski przedstawione na poprzedzających zebraniach w następującym porządku,

a). Sprawozdania z wniosku względem obmyślenia sposobu uskuteczniania obrachunków i wypłat zwykle w niedzielę odbywających się, delegacya nie złożyła, niezebrawszy się dotąd z powodu nieobecności niektórych członków. —

b) Przy wprowadzeniu pytania: W jakiej formie mają być wydawane świadectwa officyalistom i sługom, w jaki sposób osłonić je powagą Towarzystwa i t.d. wnoszący zauważył: że, rozprawy w tym przedmiocie ograniczyć się powinny na ułożeniu projektu któremby Komitetowi mógł być przesłany, gdyż tylko ogólne przyjęcie jednostajnej formy w wydawaniu świadectw mogłoby doprowadzić do pożądanego rezultatu. — Zaproponował wznowienie przepisów policyjnych z r. 1823 w dzienniku praw Tomie XIII zamieszczonych, i rozszerzenie do officialistów paragrafu 66° zalecającego zaprowadzenie książeczek służbowych, coby zapobiegało usuwaniu świadectw niekorzystnych. — Co zaś do formy samychże świadectw radził na wzór przyjęty przez Komitet klasyfikacyi do przyznawania nagród konkursowych, zgodzić się na następujące 5 głównych oznaczeń mianowicie: wierność, trzeźwość, pracowitość, uległość, znajomość obowiązku; które cyframi 0, 1, 2, 3. stopniować by można. Sprostowanie zaś raz wydanych świadectw uważał za nader trudne nawet niepodobne. —

Prezydujący, uznawał potrzebę zaprowadzenia

sprawdzeń dla sprostowania świadectw jako możliwe, Książeczki zaś uważał za środek niedostateczny, gdyż świadectwa z Książeczek równie łatwo usuniętemi być mogą. — proponował natomiast aby świadectwa dla każdego rodzaju służby, wydawane były na osobnych arkuszach nato cel umyślnie ułożonych i wydrukowanych, na wzór arkuszy do Kwalifikacyi Konkursowych przeznaczonych zakończonych zaś formułą poddającą ie sprawdzeniu w razie zaprzeczenia wiarogodności z wskazaniem jaką drogą sprawdzanie a następnie sprostowanie świadectwa uskuteczniane być powinno. Utrzymywał dalej że w proponowanej Kontroli i osłonięciu świadectw powagą Towarzystwa rolniczego, nietyle chodzi o zapobieżenie aby złe świadectwa niebyły używane, ile o podniesienie dobrych do stopnia wiarogodności; wreszcie dodawał, że ktoby niechciał się poddać podobnej Kontroli, ten może używać dawnej formy świadectw. —

C. Schuch Ignacy wątpił aby się znalazł ktoś dostateczną cywilną odwagą opatrzony ktoby się dopełnienia sprawdzeń podobnych chciał podjąć.

C. zaś Komitetu Ludwik Górski odpowiadając na przytaczane twierdzenia, mniemał iż dla wiarogodności świadectw dość by było umówić się z pewną obowiązującą formę bez występowania w imieniu Towarzystwa, uważał bowiem że sam podpis Członka Towarzystwa Rolniczego na świadectwie dostateczną byłby rękojmią rzetelności iego, — że inaczej przywłaszczałoby sobie Towarzystwo prawo stanowienia jakichś ogólnych przepisów i rozstrzygania sporów przy sprawdzaniu świadectw, co niemoże nigdy wchodzić w iego attrybucyę. —

C. St. Detyniecki: w odpowiedzi na uwagi wprowadzającego był zdania że przepisy policyjne z r. 1843 słusznie wyłączają officyalistów z pod Kontroli Książeczek służbowych jako pod względem Kultury umysłowej i moralności wyżej stojących, radził pozostać przy dawnych świadectwach, przy podpisie zaś zamieszczony wyraz „Członek Tow: Rol:" uważał również jako dostateczną rękojmię rzetelności świadectwa. — Co do sprawdzania świadectw nieuznawał tego ani za trudne ani za kompromitujące, gdyż sprawdzanie takie dało by się na drodze poufnej w zebraniach obywatelskich dokonać. —

W tem miejscu dany był głos C. Alexandrowi Izdebskiemu

Korespondentowi delegowanemu z okręgu Siedleckiego który upoważniony przez zebranie, przedstawił projekt przez toż zebranie przedyskutowany i przyjęty, jako odpowiedź na wybierane obecnie pytanie, z tem nadmienieniem iż dla utrzymania jednostajności w wydawaniu świadectw tak pod względem formy jakotéż i wyrazów, zgromadzenie Siedleckie jednozgodnie upoważniło Korespondenta swego, aby na pierwszem zebraniu rolniczem Okręgu Węgrowskiego, projekt ten przedstawił i upewnił iż wszelki zmiany poczynić się mogące bezwarunkowo za obowiązujące i okręg Siedlecki przyjętemi będą. — Zgromadzenie z zadowoleniem przyjęło tę chęć obopólnego porozumienia się; — Zasady projektu przez Okrąg Siedlecki przyjętego są: Książeczki, oznaczenie przymiotów pewnemi szczegółowemi wyrazami i zobowiązanie się wzajemne Członków do ścisłego trzymania się tych zasad. —

C. K. Ludwik Górski utrzymywał że zaprowadzenie jednostajności w formie wydawać się mających świadectw, najstosowniej daćby się uskutecznić przez porozumienie się sąsiednich okręgów między sobą bez odnoszenia się do Komitetu Towarzystwa, i donosząc mu tylko jako wiadomość o tem co postanowionem zostało. —

Ogół zgromadzenia podzielał to zdanie, gdy jednak zadaniem było zgodzenie się na sposób i formę wydawać się mających świadectw, a tak to zdanie jak i poprzedzające nie doprowadzały do stanowczego rozwiązania położonej kwestyi, postawionem zostało pytanie: Czy mają być Książeczki albo nie? — Czł. zaś L. Górski dodał; jeśli mają być to kto je ma wydawać? — W odpowiedzi na to pytanie chciano się odwołać do przepisów policyjnych z r. 1823 na początku cytowanych, gdy jednakże zgromadzenie dokładnie z niemi obznajomione nie było, C. L. Górski wniósł aby kwestyę tę odroczyć i upoważnić osobną Delegacyę z grona obudwu okręgów wybraną, któraby najpierwej rozpoznała czy w granicach tych przepisów można dojść do lepszego rezultatu jak dotąd, i któraby zajęła się ułożeniem stosownego projektu. Na co zgromadzenie się zgodziło, skutkiem czego, prezydujący powołał do delegacyi Członków: Konst. Cieleckiego, Ignacego Schucha, Mar: Oborskiego i zaprosił Korespondenta.

Okręgu Siedleckiego aby na przyszłem Zebraniu tegoż okręgu wybranie dwoch jeszcze członków postarał się. —

Przystąpiono potem do odczytania i wyboru pytań do dyskussyi na każdy miesiąc przeznaczyć się mających, zaproponowanych przez członków według wniosku na poprzedzającem zebraniu przyiętego. —

Pierwsze pytanie podane zostało przez C. Ignacego Kuszla treści następującej: "Jakim sposobem zabespieczyć ozime

posiewy od wyprzania kiedy w późnej jesieni upadnie śnieg na ziemię niezmarzniętą, a potem mróz weźmie, zrobi się skorupa i ziemia zacznie parować a zboże gnić? " —

Wnioskodawca sam podał sposób zabespieczenia się od tej niedogodności który się zasadza na przepędzeniu bydła rogatego przez pole w ten sposób skorupą pokryte, skutkiem czego skorupa się przełamie, powietrze mieć będzie przystęp a mróz dochodząc do ziemi ściśnie ją i zabespieczy korzonki zboża od gnicia i wyprzania. C. Lud. Górski radził jeszcze dla ochrony zboża w podobnych razach niezasiewać oziminy wcześnie na rolach buynych. —

Następnie odczytano pytanie proponowane przez Korespondenta treści następującej; które zgromadzenie przyięto do dyskussyi na miesiąc przyszły:

" Jakiemi sposobami moglibyśmy najskuteczniej podnieść urodzajność łąk w naszym okręgu, i wogóle jakiby byłby najlepszy sposób wyznienia ich i poprawy? " —

wprowadzenia pytania tego podjął się C. Jan Rzewuski.

Pytanie podane przez C. Stanisława Dębnickiego przez zebranie przyięte jest tej osnowy:

" Czy Rasa Szwajcarska może być uważaną za właściwą do poprawienia zawodu bydła krajowego w naszym okręgu; i zkąd pochodzi że wychów Inwentarza roboczego rogatego tylko przez samych włościan u nas jest prowadzony ~~wnas~~ bez brania w tem udziału gospodarstw folwarcznych? — W jakich warunkach ciągnienie korzyści z mleka i nabiału byłoby zyskowniejsze a w jakich wychów Jałowizny na sprzedaż. " — ? —

Inne pytania przyięte także do dyskussyi na następnych zebraniach miesięcznych są:

Który z gatunków pszenicy w Kraju naszym za najpiękniejsze uznanych mianowicie: Sandomierski, Nadbużnej lub innej byłby dla gruntów w tym okręgu najwłaściwszy, — i czyby niemożna porozumieć się i wyjaśnić sposób, aby peryodycznie kosztem wspólnym sprowadzać z jednego z tych miejsc pszenicę do odmiany nasienia celem przyjścia w naszej okolicy do poprawy tego ziarna.? —

Co w urządzaniu płodozmianu na względzie mieć trzeba w naszej okolicy aby przy przejściu z trzypolowego do płodozmiennego gospodarstwa dochody najak najmniejszy narażone zostały uszczerbek.?" —

Następujące próby z wiosną wykonać się mające zaproponowane potem zostały przez prezydującego wcelu rozdzielenia ich pomiędzy członków:

1. W polu gdzie przypada Koniczyna zaorać w kilku miejscach po jednej mordze i zasiać Koniczynę czerwoną pod drapacz. —

podjęli się wykonać tę próbę Członkowie: Ed. Szydłowski, Brandt Włodzimierz, Konstanty Cielecki i Rawicz Władysław.

2. Na gruncie piaszczystym użyć Łubinu jako zielony nawoz pod żyto z wyliczeniem kosztu na zakupno Łubinu i wszystkich uprawy jeżeli by ta spowodowaną została użyciem tego zielonego nawozu, w porównaniu ze zwykłą uprawą.

podjęli się wykonania tej próby Członkowie: Edward Szydłowski, Wacław Popiel, Julian Jezykowicz, Antoni Jezykowicz, Bujalski Emilian, Rawicz Władysław, Brandt Włodzimierz, Czarnocki Ludgard. —

Po załatwieniu tych Czynności prezydujący odwołał się do zgromadzonych Członków z zapytaniem czyliby niemieli do przedstawienia nowych wniosków. W skutek tego zapytania Członek St. Trębicki zaproponował: aby zaprowadzone zostały w miasteczkach Sokołowie, Węgrowie, Książki których wzór przedstawił, w które osoby mające chęć nabycia lub sprzedania swych produktów wpisywały by swoje

żądania

i wnosił zarazem aby Książki te umieszczone były w miejscach pewnych i zostawały pod Kontrolą jednego z Członków najbliżej zamieszkałego który by je na zebrania okręgowe przywoził. Zgromadzenie uznając pożyteczność takiego urządzenia które by ułatwiało w okręgu porozumienie się, ogólnie na niego się zgodziło i zobowiązało wnioskodawcę aby zajął się przyprowadzeniem do skutku wniosku swojego.

Tutaj także C. Korespondent Alexander Jedebski odczytał uchwałę zebrania Siedleckiego w skutek której zaproponował aby dla lepszego połączenia usiłowań sąsiednich okręgów, na miesięcznych zebraniach tak Siedleckiego jak Węgrowskiego obecnym był jeden członek wybrany z okręgu sąsiedniego. — Zgromadzenie chętnie propozycję tę przyjęło i delegowało na przyszłe zebranie Siedleckie mające się odbyć w Mordach C. Maxymiliana Oborskiego. —

W końcu przystąpiono do obioru miejsca i dnia na następne miesięczne zebranie i zgodzono się aby to odbyło się w dniu 10 p. m w Przeździatce u C. Augusta Hirschmana.

Na tem posiedzenie zakończone zostało.

Gołębiowski

Posiedzenie Piąte dnia 30. Kwietnia
za Maj i Czerwiec, odbyte w Kupiętynie.

Obecni.
Prezydujący w zastępstwie
C. K. Ludwik Górski
C. C. Bieliński-Szlaski Antoni
" Bujalski Emilian
Cieleckí Konstanty.
" Jezykowicz Antoni
" Jezykowicz Julian
" Jezykowicz Bronisław
" Jezierski Stefan
" Kuszel Ignacy
" Kuszel Teodor
" Kobyliński Ignacy
" Lubieński Stanisław
" Rawicz Władysław
" Szydłowski Edward
" Szuch Ignacy
" Szaibe Gustaw
" Trębicki Stanisław
" Wawrowski franciszek
" Wojakowski Andrzej
" Izdebski Alexander
" Łoski Józef.

W skutek zaproszenia przez C. Edwarda Szydłowskiego. C. K. Ludwik Górski objął w zastępstwie przewodniczenie temu zebraniu.

Po odczytaniu protokołu ostatniej sessyi który zgromadzenie przyjęło i zebraniu wiadomości do ułożenia rapportu za miesiąc czerwiec, przystąpiono do odczytania ogłoszeń i instrukcyi od Komitetu pochodzących w następującym porządku:

a) odczytano odezwę z d. 20 Marca r. b. N° 889 dotyczącą rozpowszechnienia rocznikow Gospodarstwa Krajowego, w skutek ktorej 8[u] członków złożyło przedpłatę ~~na tyle Nowo pasowaka~~ na też roczniki w tańszém wydaniu

b) ogłoszenie Komitetu z d. 15 Kwietnia r. b. N° 1213 pod tytułem " Rozwinięcie projektu kształcenia rzemieślników

wiejskich i osiedlania majstrów rzemieślniczych po okręgach" — Co do pierwszej części tego projektu mającego na celu kształcenie terminatorów już z rzemiosłem obeznanych przez umieszczanie ich w fabrykach maszyn i narzędzi rolniczych, lub w innych warsztatach rzemiosł rolnictwu pomocnych, prezydujący w zastępstwie C. Lud: Górski odwołał się do zgromadzonych z zapytaniem, czyliby nie mieli wiadomości o młodych i zdolnych rzemieślnikach którzy by mogli korzystać z ofiarowanej im przez Tow: Rolnicze sposobności wykształcenia się przez umieszczenie ich w warsztatach mechanicznych pana Plate w Zwierzyńcu, a to na mocy zawartej między ~~nim~~ tymże a Komitetem umowy? — C. Edward Szydłowski oświadczył na to iż ma u siebie młodego rzemieślnika do umieszczenia, który warunkom przez P. Plate zastrzeżonym odpowiedzieć może i przyobiecał że podanie w tym względzie w formie wymaganej Komitetowi prześle. —

Na zapytanie czyliby w okręgu znajdowali się fabrykanci lub majstrowie wyższe uzdolnienie posiadający którzyby na zasadach umowy z P. Plate zawartej chcieli przyjmować młodych terminatorów na naukę i dalsze wykształcenie; C. Ignacy Szuch oświadczył iż przy fabryce i Rafineryi Cukru w Elżbietowie znajdują się warsztaty mechaniczne pod kierunkiem uzdolnionego majstra ; że młodzi terminatorowie mogliby tam znaleźć pomieszczenie, przyrzekł zarazem ~~przesłać~~ udzielić na ręce Korespondenta dla przesłania jej Komitetowi deklaracyę wyszczególniającą na jakich warunkach umowa co do tego mogłaby być zawartą. —

Co zaś do drugiej części projektu osiedlenia po wsiach lub miasteczkach uzdolnionych majstrów w celu zakładania warsztatów do reparacyi machin rolniczych, wyrobu narzędzi gospodarskich wozów i.t.p. ta wywołała ~~[illegible]~~ dłuższą nieco dyskusyę.

Warunkami przyprowadzenia jej do skutku są; z jednej strony,
wyszukanie zdolnego majstra i udzielenie mu pożyczki
Kredytowo-zapomogowej bez procentu na lat 6, w czem
Towarzystwo Rolnicze przychodzi w pomoc; z drugiej, zape=
wnienie niektórych ~~pewnych~~ dogodności miejscowych, i danie
Towarzystwu rękojmi wypłacalności majstra, ~~[illegible]~~
do czego zobowiązać się powinien Okrąg. — W
ciągu rozpraw, C. Julian Jrzykowicz nadmienił iż
wiadomem mu jest że na zebraniu Członków w Okręgu
Bialskim zgodzono się zapewnić majstrowi obznajomionemu
z mechaniką 600 Złpol. tytułem rocznego wynagrodzenia
jeśliby chciał się osiedlić w Okręgu i że uzyskano już
zapewnienie w tem względzie z fabryki Evansa iż
podobnie uzdolniony majster znajduje się i gotów będzie
osiąść we wskazanem mu miejscu. — Obecny C.
Korespondent Alexander Izdebski oznajmił także że
w Okręgu Siedleckim zapewniono takiemu rzemieślni=
kowi 50 Korcy zboża na lat 3. jako zachętę do osiedlenia
się, oprócz tego mieszkanie, ogród i opał. — W ogólnej
nad tym przedmiotem dyskussyi jednozgodnie uznano
pożytek z posiadania w okręgu podobnie uzdolnionego
majstra; różniono się tylko w zdaniach ~~co do wyboru~~
~~miejsca~~, co do ~~samej~~ zasady osiedlenia go w miasteczku
lub na wsi, co do wyboru miejsca, oraz co do zapewnić
się mającej przez Okrąg zapomogi dodatkowej i innych
dogodności. — Robiono uwagę iż warunkiem takich
dogodności jakie zapewniono w Okręgach Bialskim i
Siedleckim powinno być, aby uposażony majster wyłącznie
oddanym był na usługi Członków Towarzystwa Rolniczego.
Lecz prezydujący i większość zebrania byli zdania
przeciwnego i utrzymywali że takie ograniczenie byłoby
tamowaniem wolnej pracy, co się niezgadza z zasadami
dobrze zrozumianej ekonomii, że najwłaściwiej należało
by się postarać o niezależne osiedlenie majstra w jednem
z miasteczek okręgu. — Uważano dalej zgodnie z ogłosze=
niem Towarzystwa, że pożyczka Kredytowo zapomogowa
w summie 2000 Złpol: jest niedostateczną do uposażenia
majstra i że gdyby własne jego zasoby niewystarczały
na pierwsze zaopatrzenie zakładu w narzędzia i t.p.
okrąg obok innych dogodności i wtem przyjść by mu
powinien w pomoc; największą zaś trudność upatrywano

w sposobie

dostarczenia Towarzystwu dostateczney rękojmi co do wypłacalności majstra. —

Prezydujący C. Lud: Górski rozstrzygnął jednakże kwestyę uwagą której słuszność zgromadzenie uznało, iż należałoby dawać zapomogę niewpieniądzach lecz w narzędziach które oddane do użytku i pod pewną kontrolą zostające uważane by były jako pożyczone aż do czasu uiszczenia się z długu. —

W dalszym ciągu dyskussyi przedstawiano Węgrów Sokołów, Kossów, Sterdyń jako miejsca dogodne do urządzenia warsztatu w okręgu, ale niezgadzano się w wyborze. Sokołow uznawano za miejsce najdogodniejsze jako wsrodkowym punkcie położone, lecz nie stosowne z powodu drogości opału. — Na wezwanie prezydującego niektórzy z Członków ofiarowali następujące dogodności dla majstra chcącego się osiedlić mianowicie: C. Jgnacy Kuszel ofiarował pomieszczenie ogród i opał do mieszkania, w swojej majętności Nowijwsi. Gdyby majster osiedlić się chciał w Węgrowie Członkowie Władysław Rawicz i Cielecki Konstanty deklarował dawać rocznie po 5 korcy zboża na jego utrzymanie; gdy jednak niemożna było porozumieć się nateraz co do wyboru miejsca jak i innych warunków, Prezydujący aby dać dojrzeć tej kwestyi uważał za stosowne odroczyć ją do następnego miesięcznego zebrania na co zgromadzenie przystało. —

Odczytano następnie:

c) ogłoszenie Komitetu z d 15 Kwietnia r. b. wraz dołączoną instrukcyą, tyczące się kształcenia praktykantów gospodarskich. — Zgromadzenie wskutek tego, na wezwanie prezydującego przystąpiło do wyboru stałej Delegacyi w okręgu który zadaniem ma być wyszukiwanie praktykantów, zbadanie miejscowych gospodarstw i ocenienie w nich rozmaitych szczegółów odznaczających się postępem lub doskonalszym rozwojem gdzie by ciż praktykanci mogli być przyjmowani na naukę, a nad którymi ciż Członkowie Delegacyi imieniem Towarzystwa stałą rozciągaliby opiekę i kontrolę. — Większością głosów powołanemi zostali do składu tej Delegacyi Członkowie: Szydłowski Edward, Detyniecki Stanisław, Cielecki Konstanty, Julian Jnykowicz i Maxymilian Oborski;

d.) ogłoszenie Komitetu z d: 12 Maja r. b. czyniące zadość wezwaniu 3ciej oddzielnych delegacyi przez ogólne zebranie w r. b. wyznaczonych dla zbadania rass lub odmian bydła owiec

i Koni w różnych okolicach Kraju naszego znajdujących się wskutek czego Komitet zarządał od Korespondentów aby wiadomości szczegółowe objaśniające ten przedmiot w każdym okręgu zebrać i najdalej do 15go Lipca przesłać Komitetowi starali się. — Prezydujący odniosł się do zgromadzonych z zapytaniem czyliby kto nie miał do podania jakich szczegółów tej kwestyi dotyczących mogących: w odpowiedzi zrobiono tylko uwagę że rasa bydła nadbużna odznaczająca się wzrostem i silniejszą budową, zapewne z powodu żyźniejszych pastwisk, zdaje się posiadać wybitniejsze cechy rasę miejscową charakteryzujące. Gdy żadnych więcej uwag niepodawano, prezydujący zawezwał obecnych członków ażeby na przyszłe zebranie zechcieli postarać się o więcej wiadomości tej ważnej unas gałęzi gospodarstwa dotyczących.

e) ogłoszenie z daty 10 Maja r. b. mające na celu zachęcenie obywateli i innych mieszkańców w okręgu do przyjęcia udziału w wystawie odbyć się mającej w tym roku w Warszawie w dniach 16 i 17. Czerwca.

Przystąpiono potem do rozbioru kwestyi miejscowych dotyczących Okręgu i odczytano naprzód:

Odpowiedź Gł Majora Smolikowskiego Naczelnika XIII Okręgu Kommunikacyi z daty r. b., na zaniesione do Niego podanie C. Edwarda Szydłowskiego, zawiadamiającą iż polecenie uformowania Komitetu szarwarkowego z obywateli w powiecie Siedleckim, wydane zostało pod tąż datą Gubernatorowi Cywilnemu Gubernii Lubelskiej. — Zgromadzenie z zadowolnieniem przyjęło tę wiadomość odkładając wybór Komitetu i dyskussyę nad tym przedmiotem do chwili wprowadzenia w wykonanie tego postanowienia. —

W dalszym ciągu sprawozdań z dokonanych prób C.T. Stanisław Wierzbicki nadesłał uwagi o sposobie używanym u niego ~~oddzielania~~ czyszczenia nasienia Koniczyny na kamieniach przy każdym młynie lub wiatraku z małym bardzo kosztem urządzić się mogących. — Cała rzecz polega na tem że kadłub okrywający kamienie robi się z blachy żelaznej podziurkowanej jak tarka a nie jak zwykle z klepek. — Kwiat koniczyny przychodzi wtenczas między tarkę a boki kamieni i obrotem tychże oczyszczany jest z plewy. — Kiedy przez dziurki blachy ziarnka koniczyny i drobna plewa zaczynają się dostawać, znakiem to jest że nasienie dostatecznie od plewy oddzielone zostało. Wtenczas otwiera się otwór w samym spodzie przyrządu opatrzony zasówką a kamienie szybkim obrotem ziarno i plewę wypędzają, poczem jeszcze na młynku nasienie od plew zupełnie oddzielić należy. Na jednym

Kamieniu

czyli ganku w wiatraku przez 12 godzin otrzeć można tymsposobem 100 Korcy Kwiatu Koniczyny — Kwiat otrzymuje się młocąc Koniczynę jak zboże na młocarni a odejmując tylko pas z bloka aby nie puszczać w ruch młynka, potem pakuje się go w Wańtuchy i tak przewozi do młyna. — Sposób ten odczyszczania Ziarna Koniczyny znanym jest powszechnie w Niemczech; przyrząd zaś cały wraz z budową wiatraku wykonał na miejscu Mechanik Oehme

Po odczytaniu tego opisu zrobiono uwagę iżby po=żytecznem było porozumieć się z C. H. Wierzbickim czyby z bliżej położonych majątków, Kwiat Koniczyny do odczyszczenia na tym wiatraku niemógł być przyjmowany.

W tem miejscu C. Ed. Szydłowski zaproponował zgromadzeniu wykonanie próby z gipsem użytym jako nawóz, w ten sposób aby na jednym morgu ugoru wysiać Korzec gipsu miałkiego pod oziminę i zbiór z niego porównać ze zbiorem takiejże przestrzeni ale bez tego nawozu. — Podjął się wykonania tej próby oprócz wnoszącego, C. Włady=sław Rawicz. —

Przystąpiono teraz do wysłuchania sprawo=zdań Delegacyjów na sześciomiesięcznym zebraniu wyznaczonych:

1) Sprawozdanie względem obmyślenia innego sposobu uskuteczniania obrachunków i wypłat niemogło być złożone zpowodu nieobecności C. J. X Gracyana Krzewińskiego. —

2.) C. Konstanty Cielecki sprawozdawca delegacyi wyznaczonej w celu rozpatrzenia przepisów policyjnych z r. 1823 dotyczących wydawania świadectw officyali=stom i służącym, i ułożenia co do tego stosownego projektu, odczytał zasady projektu przez Delegacyę przyjętego, w którym mianowicie co do służących wiejskich niższego rzędu, delegacya uznała za stosowne trzymać się przepisów z r. 1823. i zgodziła się aby zaświadczenia tej Kategoryi służby wpisywane były do Xiążeczek przez rząd przepisanych i na ręce wójtów gmin w r. 1854 przy wznowieniu tych prze=pisów rozesłanych.

Co do służących wiejskich wyższych mianowicie Ekonomów, pisarzy, Kasyerów, gorzelników i. t. d. którzy z pod przepisów tego prawa są wyjęci, delegacya zgodziła się:

1° aby świadectwa dla nich wydawane były na papierze zwykłego stempla ceny Kop: 7½ zszytym w jeden volumen złożony z 6ᵘ arkuszy;

2° aby przyiąć 6 głównych oznaczeń przymiotów i określać je słowami moralność, – wierność, – trzeźwość, – pilność, uległość „ – i znajomość obowiązku;

3° aby przymioty te charakteryzować stopniami: wzorowym, zwyczaynym i ujemnym.

4° aiby dla kontroli przy wpisywaniu każdego nowego świadectwa wymieniać szczegółowo świadectwa ze wszystkich służb poprzednich.

5° Aby od chwili przyięcia tych zasad przez zebranie okręgowe każdy członek Towarzystwa Rolniczego będący w potrzebie wydania świadectwa uważał się za zobowiązanego wydawać je w formie przez zebranie zatwierdzonej.

6° aby koszt sprawienia Książeczki złożonej z 6ᵘ arkuszy papieru stemplowego ceny Kop: 7½ ponosił członek Tow: Rolniczego który pierwszy wydaje służącemu świadectwo w nowej formie.

Z pod proiektowanej formy Delegacya wyimuje Rządców Dóbr iako ludzi pod względem ukształcenia moralnego i umysłowego wyżej stojących. –

W końcu całość zamierzonego sprawdzania świadectw zakwestyonowanych w razie zażalenia służących i możliwości następnego ich sprostowania, powołał się sprawozdawca na artykuły 59. 61, 62 wzmiankowanych wyżej przepisów dające wszelkie prawo pokrzywdzonemu poszukiwania sprawiedliwości u władz policyino – administracyinych przyczem sprostowanie świadectw na inney drodze staie się zbytecznem.

Zebrani członkowie główne zasady odczytanego proiektu przyięli i postanowili aby po ostatecznym ich zredagowaniu według wskazanych poprawek i ułożenia wzoru wydawać się maiących świadectw, postarać się za pośrednictwem Cił: Komitetu obecnie prezyduiącego zebraniu o odbicie ich w znaczney liczbie exemplarzy w celu rozesłania członkom obudwu okręgów, a w razie żądania dla udzielenia sąsiednim. — Przy rozbiorze szczegółowym proiektu zgodzono się aby do 6ciu przyiętych, dodanym był jeszcze punkt 7ʸ, mianowicie: aby świadectwa wydawane służbie niższey w osobnych Książeczkach przez władze powiatowe rozesłanych, charakteryzować według tych samych cech co w § 2ᵍᵒ. — Na uczynione wnioski aby obok oznaczenia przymiotów cechami charakteryzuiącemi

służbę umieszczać jeszcze uwagi o szczególnych odznaczających zaletach nieobjętych charakterystyką, — i aby do 6^{ciu} głównych oznaczeń przymiotów dodać dwa zasługujące na wyszczególnienie, jakoto: schludność i obchodzenie się z ludzmi, zgromadzenie orzekło: iż należy zostawić wolność wydającemu świadectwo zrobienia wzmianki w uwagach o odznaczających się przymiotach okazanych w ciągu służby; co zaś do dwóch proponowanych dodatkowo oznaczeń, uznało pierwsze, jako stosujące się więcej do sług wiejskich niższego stopnia, a wogóle zgodziło się iż się to da określić w uwagach które fracta-pagina zamieszczać można. — Co do wymieniania świadectw poprzedzającej służby uznano iż o tych które wydane były przed przyjęciem ogólnej formy wzmianka tylko w pierwszem świadectwie winna być zrobiona w pozniejszych zaś trzymać się należy zasady w § 4^{tym} projektu wskazanej.

Ponieważ powyższe zasady obowiązywałyby tylko członków Towarzystwa Rol^{go} zrobiono zapytanie czy Rządcy Dóbr wydający świadectwa podwładnym swoim mają je wydawać jak dawniej, czy też używać nowo przyjąć się mającej formy. Zgromadzenie zgodziło się aiby trzymając się nowej formy, Rządca Dóbr lub pełnomocnik przy podpisie swoim dodawał wyrazy:
„ Z upoważnienia właściciela Dóbr N. N. członka
„ Towarzystwa Rolniczego". —

Zgromadzenie zobowiązało Sprawozdawcę C. Konstantego Cieleckiego aby poprawki te do projektu Delegacyi wprowadził i na następnym zebraniu cały projekt pod ostateczne zatwierdzenie zgromadzenia poddał. —

W dalszym porządku Obrad zgromadzenie przystąpiło do wysłuchania przedstawień tyczących się nowych wniosków:

a) Opierając się na uchwale zebrania ogólnego co do częściowej sprzedaży okowity C. Konstanty Cielecki w zastępstwie nieobecnego C. Juliana Jrzykowi wniósł, aby zebranie zajęło się rozpoznaniem w jaki sposób możnaby w ostrzygania naszym uchwa

wprowadzić w wykonanie. — Zgromadzeni członkowie jednomyślnie zgodzili się na przyjęcie tego wniosku a prezydujący dla lepszego zbadania i przygotowania kwestyi tej do dyskussyi na następnem zebraniu, wyznaczył delegacyę złożoną z członków: Juliana Trzykowicza, Konstantego Cieleckiego, Władysł: Rawicza, Antoniego Szlaskiego i Stanisława Trzebickiego która sprawozdanie swe na tymże zebraniu ma złożyć. —

Następnie prezydujący zrobił wniosek ażeby podczas zebrań okręgowych każdą razą gdzie indziej odbywających się, to co by w miejscowem gospodarstwie szczególnego albo godnego uwagi znajdowało się, zwiedzanem było przez zgromadzonych Członków. Do wniosku tego zebranie jednomyślnie także przychyliło się.

Delegowano w końcu C. Andrzeja Wojakowskiego do asystowania zebraniu miesięcznemu Okręgu Siedleckiego w Kreślinie, i zgodzono się aby przyszłe posiedzenie okręgowe odbyło się w Sterdyni w dniu 11 Lipca. —

Lutoc[illegible]

Posiedzenie szoste dnia 11° Lipca.
w Sterdyni.

Obecni:

Prezydujący: C. Szydłowski Edward.

Członkowie: Bieliński-Własky Antoni
" Bujalski Emilian
" Czarnocki Ludgard.
" Detyniecki Stanisław
" Górski Ludwik.
" Jezykowicz Antoni
" Jezykowicz Julian
" Jezykowicz Bronisław.
" Kuszel Ignacy
" Kuszel Teodor.
" Popiel Wacław
" Rawicz Władysław.
" Romitkier Adam
" Trębicki Stanisław
" Wojatkowski Andrzey.
" Oborski Maxymilian

C. K. Henryk Stanieński
" Szcrutka Artur.
" Łoski Józef.
" Grabowski Maxymilian
Delegowany Okr. Siedlak.

Po odczytaniu protokołu ostatniego posiedzenia i ułożeniu miesięcznego rapportu, przeczytane zostały uwagi ogólne co do sposobu rozdawania nagród w okręgach i wskazania dotyczące urządzenia Konkursów, w rozwinięciu artykułu 4° Instrukcyi ogólnej dla Delegacyi Konkursowych przez Komitet wydanej. — W skutek czego obecni członkowie delegacyi Konkursowej postanowili zebrać się w dniu 24.6.m u prezydującego w tejże C. Wacława Popiela dla obmyślenia i ułożenia w jaki sposób odpowiednio do poprzedzających uwag wypadałoby urządzić Konkurs, mieszkańców okręgu do przyjęcia najliczniejszego w nich udziału zachęcić i ułożyć szczegóły uroczystości rozdania nagród odbyć się mającej. —

Delegacy-

sprawozdanie z tego co w tym przedmiocie postanowi na przyszłym zebraniu miesięcznym zobowiązała się podać do wiadomości zgromadzenia. —

Przystąpiono potem do wysłuchania uwag o miejscowych rasach bydła owiec i koni wszakże czego, odczytanem zostało na przedostatniem posiedzeniu w Kupientynie ogłoszenie Towarzystwa. — C. H. Dzieduszycki czyniąc zadość wezwaniu odczytał spostrzeżenia tyczące się rasy bydła nadbużnej w sąsiedztwie miejscowości znanej i opisał cechy charakteryzujące tę rasę, oraz przyczyny które wpłynęły na jej wykształcenie. Ponieważ zaś obecny na tem zebraniu C. K. Henryk Starzyński przedłożył nowe pytania które Delegacya przez Ogólne zebranie powołana do zbadania tej kwestyi, już po rozesłaniu wyżej zacytowanego ogłoszenia wydała, Prezydujący przeto uważał stosownem odroczyć ją do następnego posiedzenia, spodziewając się że się da zebrać więcej szczegółowszych kwestyi objaśniających. —

Osnowa pytań jest następująca:

a). zwrócić uwagę na budowę, wzrost, kształt krzyża i głowy oraz na maść bydła.

b). na mleczność u krów, zdolność do pracy u wołów.

c) zbadać czy rasa miejscowa na zwykłej paszy poprzestaje,

d.) czy ze kształtów i cech można wnosić że rasa była krzyżowaną, lub też zachowała się w czystości.

e) jaki rodzaj pastwiska jest przeważny w okolicy czy suche wzgórkowate czy niskie;

f) w jakim wieku bydło się wykształca woły w jakim wieku używane do roboty.

Przystąpiono następnie do kwestyi miejscowych dotyczących okręgu.

Rozpoczęte na poprzedzającem posiedzeniu

rozprawy nad projektem osiedlenia w okręgu majstra zdolnego do reparacyi machin i wyrobu narzędzi gospodarskich odroczone zostały na wniosek C. K. Ludwika Górskiego do czasu nieograniczonego a to z tych powodów iż Komitet Tow: mając do udzielenia na ten rok 4 pożyczki po 2000 Złpol. na uposażenie majstra, dwoma z nich iuż stanowczo rozporządził, o wszystkie zaś dwie pozostałych kroki z innych okręgów poczynione zostały, dyskussya więc nad tym przedmiotem dalsza byłaby przedwczesną, zwłaszcza że nadal wyszukanie majstra Komitet samymże okręgom ma zamiar pozostawić. —

Sprawdzenie względem obmyślenia innego sposobu uskuteczniania obrachunków i wypłat zwykle w niedzielę dopełnianych odczytał C. X. Gracyan Rzewuski, z którego tę konkluzyę wyprowadził przezydujący, a zgromadzenie na takową zgodziło się iżby wypłaty starano się uskuteczniać w sobotę, a gdzieby to bez narażenia się na straty miejsce mieć mogło aby te do godziny 8ej rano w Niedzielę ukończonemi były. —

Zredagowany ostatecznie projekt i forma wydawać się mających świadectw officyalistom i sługom zostały następnie odczytane, przeciwko którym zgromadzenie żadnego przeciwnego zdania nieobjawiło. Nie postanowiono jednak czy projekt ten ma być w znacznej liczbie exemplarzy zaraz odlitografowany według pierwej zrobionego i przyjętego wniosku, ani też ~~wyz~~ nieoznaczono czasu kiedy w wykonanie ma być wprowadzony. —

Sprawozdanie delegacyi wyznaczonej do rozpoznania w jakim sposób możnaby uchwałę ogólnego zebrania tyczącą się sprzedaży cząstkowej okowity wprowadzić w wykonanie odczytał C. Wł. Rawicz. Gdy jednakże zasady przez delegacyę podawane nieodpowiadały przekonaniu większości zgromadzenia zobowiązano Korespondenta aby na przyszłe miesięczne zebranie zaprosił Rewizora Skarbowego P. Englera w celu dokładnego zbadania przy Jego pomocy przepisów rządowych kwestyi tej dotyczących i utworzenia wraz z nim w jakim sposób uchwała ogólnego zebrania najskuteczniej w wykonanie wprowadzić by się dała. —

Następnie przystąpiono do wysłuchania nowych wniosków przez obecnych Członków przedstawianych

C. H. Ludwik Górski uważając Kwestyę oczynszowania na teraz za najważniejszą i uznając potrzebę wszechstronnego z nią obznajomienia się, ażeby w danym razie przystąpić można do dzieła z zupełną świadomością rzeczy i oprzeć je na pewnych zasadach ~~zwracając największą korzyścią włościan i ziemiaństwa Kraju~~, wniósł, aby przyszłe zebrania okręgowe zatrudniały się szczegółowym rozbiorem ~~szczegółowym~~ tej Kwestyi, i przyrzekł ułożyć pytania któreby nastąpić mające dyskussye usystematyzować i ułatwić mogły. —

Gdy przystąpić miano do wyznaczenia mającego asystować zebraniu Okręgu Siedleckiego w dniu 15 b. m. delegata C. L. Górski zrobił uwagę iż wypadałoby upoważnić wysłać się mającego z Okręgu Węgrowskiego Członka do przedstawienia zebraniu Siedleckiemu potrzeby wcześniejszego porozumienia się obu okręgów względem wyboru Kandydatów do utworzyć się mających Komitetów powiatowych oczynszowania w moc wydanego w tym względzie najwyższego prawa. — Obydwa te wnioski przyjęte zostały przez Zgromadzenie, a na delegata naznaczony został C. Lugdard Czarnocki —

Natem posiedzenie zamknięte zostało. Przyszłe zaś zebranie naznaczone na dzień 4.. tegoż miesiąca u C. Wacł: Kopciela w Turny.

Na zakończenie stosownie do przyjętego programu oglądano gospodarstwo miejscowe i objeżdżano pola, przy czem właściciel C. Lud. Górski tłumaczył obecnym w jaki sposób dopełnił u siebie przejście z 3polowego do płodozmiennego gospodarstwa. —

E. Szydłowski

Posiedzenie siódme dnia 4° Sierpnia 1859 w Turny.

Obecni:

Prezydujący Ed: Szydłowski.

Członkowie: Bujalski Emilian
Czarnocki Ludgard
Detyniecki Stanisław
Górski Ludwik
Grzybowicz Julian
Inykowicz Antoni
Inykowicz Bronisław
Kuszel Ignacy
" Teodor
Lubieński Stanisław
Popiel Wacław
Rawicz Władysław
Konitzer Adam
x Brzeziński Grzegorz
Szaube Gustaw
Szlaski Bieliński Ant:
Wojakowski Andrzej
Oborski Maj: Korresp.

Delegowani:
z okręgu Siedleckiego Iżycki Henryk
" Stanisławowski: Hornowski Józef

Obecni:
C.K. Staryński Henryk
C. Godlewski Antoni Kor. Ok. Stanisł:
C. Okęcki Jakob. z okręgu Radzyńskiego
C. Szczutka Artur z Tykocińskiego.

Po odczytaniu protokołu i zebraniu wiadomości do rapportu miesięcznego, odczytał Korrespondent odezwę Naczelnika pow: Siedleckiego z d. 8. Lipca r. b. Kommunikującą reskrypt Gubernatora Cyw: Lubelskiego w którym powołując się na instrukcyę dla Komitetów obywatelskich do budowy i utrzymania dróg w Gub: Lubels: jeszcze r 1850 wydaną, poleca naczelnikowi aby za znieśieniem się z członkami Korrespondentami T. Rol: niezwłocznie przystąpił do zorganizowania takich Komitetów w powiecie Siedleckim. — Po odczytaniu reskryptu tego zgromadzenie wybrało trzech członków z grona swego: Adama hr Konitzera, Wł: Rawicza i St. Detynieckiego do zasiadania wspólnie z członkami Okręgu Siedleckiego wchodzącemi w mającym Komitecie do budowy dróg, Korrespondenta zaś upoważniło do zaprojektowania za porozumieniem się z Naczelnikiem powiatu zmiany w wyżej zacytowanej instrukcyi, gdy mianowicie mowa w niej jest tylko o Komitetach wykonawczych ustanowionych do szczególnych dróg, myślą zaś podania przez C. Ed. Szydłowskiego Zamierzonego było; utworzenie jednego głównego Komitetu

napowiat

którymby szarwarki do rozporządzania i kontroli oddane były a który by w miarę potrzeby do każdej zaprojektowanej nowej w powiecie drogi, Komitety Specyalne wykonawcze przybierać był obowiązany. —

Następnie zgromadzenie wysłuchało sprawozdania które złożył C. L. Czarnocki delegowany na posiedzenie okręgu Siedleckiego. W skutek upoważnienia danego temuż członkowi przedstawił tenże zebraniu Siedleckiemu potrzebę wczesnego porozumienia się obu okręgów względem wyboru Kandydatów do utworzyć się mających Komitetów powiatowych oczynszowania. Zebranie Siedleckie uznając ważność tego wniosku dyskusyę nad nim i wybor osób jako do tej kwestyi nieprzygotowane do przyszłego posiedzenia odłożyć uznało za stosowne. — Zajmowało się nadto zebranie Siedleckie wyborem członków do mającego się zawiązać Komitetu szarwarkowego w powiecie, — kwestyą wydawania świadectw wreszcie kwestyą ukrócenia nadużyć z powodu cząstkowej sprzedaży okowity. — Nakoniec delegowany Czarnocki odczytał odezwę Korespondenta okr: Radzyńskiego do Tow: Rolniczego, zakomunikowaną mu przez Koresp: Okr: Siedleckiego a wykazującą znaczny bardzo upadek w tym roku kredytu oraz ogólny brak kapitałów która zajęła uwagę Zgromadzenia.

Zajmowano się następnie kwestyą oczynszowania którą wprowadził C. Ludwik Górski w skutek przyjęcia na z. miesięcznem zebraniu wniosku przez siebie podanego: aby ta kwestya wzięta była za przedmiot rozpraw na posiedzeniach okręgowych.

Przedewszystkiem zaś odczytał świeżo wydane postanowienie rady Administracyjnej z d. 28 Grudnia r. z. dotyczące oczynszowania dóbr prywatnych. — Rozwijając następnie zasady przepisów powyższego postanowienia co do zawierania Kontraktów Czynszowych [illegible], przeszedł pokrótce historyę przemiany stosunków włościańskich w prowincyach

dawnej

Polski pod rządem prus i Austryi zostających i przytoczył zasady prawodawstw które przeminanom tym przewodniczyły.
Uważał że prawo z r. 1823 dla WX poznańskiego wydane regulujące wzajemne stosunki pana ~~za~~ i włościanina opierało się na obustronnem zrównoważeniu powinności przez ocenienie ich jaknajsprawiedliwsze, aby tak właściciel gruntu jak i włościanin zupełne otrzymali wynagrodzenie. Prawo zachowało ~~zachowało~~ nienaruszoną zasadę że ziemia jest własnością pana. Że równoważenia i ocenienia obowiązków stron obudwóch przekonano się że wszędzie Pan był dłużnikiem względem włościanina i zarazem uznano że spłacenie długu tego rolą było najdogodniejszem dla właścicieli. — Tym sposobem połowa gruntów stanowiących uposażenie włościan przyznaną im została na wyłączną własność bez naruszenia zasad sprawiedliwości; druga zaś połowa tychże gruntów poszła na powiększenie przestrzeni folwarków. — Tam gdzie w skutek nowej regulacyi uposażenie włościanina tak zmniejszało się do tyla iż grunt pozostawiony mu niebył wstanie dostatecznie zatrudnić pory dobrych wołów przy uprawie, powiększano to uposażenie przez użycie z połowy gruntów powróconych panu pewnej ich części i od tej to przewyżki dopiero włościanin obowiązany był do opłaty czynszu. Stronom pozostawione było porozumiewać się i układać według dobrej ich woli; — dopiero po upłynie lat 12 tam gdzie porozumienie nienastąpiło przystępywano do czynności z urzędu. Prawo dla WX Poznańskiego wydane opierając się głównie na separacyi gruntów dopuszczało w granicach przepisów zamiany gruntów włościańskich na dworskie i przeciwnie; należytości były usuwane i równoważone. Operacya ta trwała lat 24; — po ich upłynie włościanie wszyscy znaleźli się uwłaszczeni, ale grunta ich obciążał dług od którego procent wyobrażały opłacane czynsze. — Dopiero w r. 1848 ustanowione zostały Renten-Banki celem uwolnienia włościan od obowiązku opłacania czynszu

Czynsz umorzono przez 18ście a Kapitał z tego poumorzenia powstały spłacano w papierach 5o procentowych właścicielom. Termin umorzenia tych papierów zakreślono na lat 30. –

Zupełnie inną drogą poszedł rząd w Kraju polskim pod panowaniem Austryi zostającym. Uwłaszczenie włościan nastąpiło tam r. 1848 dopełnione zaś było w sposób nagły bez poprzedniego przygotowania, jako krok polityczny okolicznościami spowodowany. – Wstrząśnienie które z tak nagłej przemiany stosunków ekonomicznych wynikło zagroziło upadkiem prywatnym majątkom z którego położenia wyratować je zdołała jedynie wczesne przyznanie indemnizacyi w papierach procentowych jako kapitał do urządzenia gospodarstwa parobczego niezbędny. – Najważniejsza jednak kwestya: separacyi, podziału wspólności, skupienia rozrzuconych gruntów w jedną całość oraz usunięcia służebnictw, które w W.X. Poznańskim stanowiły główny warunek uwłaszczenia, niezostały rozwiązane, lecz do późniejszego czasu zostawione.

Z porównania dwóch tych prawodawstw i postawienia obok nich przepisów nas obowiązywać mających wnioskodawca wyprowadził iż ostatnie cechuje powolne i nieprzymusowe postępowanie, główną zaś zasadą tego prawa jest dobrowolność umów. Doświadczenie W.X. Poznańskiego dowiodło że regulacya tam zawsze najlepsze sprowadzała skutki, gdzie z zastosowaniem się do potrzeb miejscowych w dobrowolny odbywała się sposób, ile razy zaś następowała z urzędu, za wyrokiem Komisyi który musiał gwałcić życzenia tej lub owej strony, tyle razy następowała stagnacya i byt dobry włościan wolniej się podnosił. –

Różnica

Rożnica między urządzeniami tamtych krajów a przepisami prawa naszego polega na tem jeszcze że pierwsze rozwiązywały stanowczo węzły dominialne łączące pana z włościaninem i wyzwalały go z pod opieki jego, kiedy u nas sama naturą umowy wieczysto-czynszowej węzeł ten nierozerwanym zostaje. —

Z drugiej strony przepisy przez Radę Administracyjną wydane niedotykają ważnej kwestyi jaką jest regulacya gruntów, ta bowiem przy zawieraniu umów czynszowych nie jest miejsca obowiązującą lecz warunkową. § grat bowiem 5.4 przepisów robi ją zależną od zgody 3/4 osadników. — Co do służebności postanowienie tylko tyle wzmiankuje w § 9. iż: przy układaniu się o wysokość czynszu wzgląd na nie powinien być ważny", Coby dozwalało przypuszczać iż dworom niewzbronionem jest od niczego uwalniać byle tylko czynsz odpowiednio był zniżony. —

Uwolnienie się od służebności uważał wnioskodawca jako bardzo ważne i konieczne następstwo oczynszowania, jako jedną z głównych jego korzyści. Czynszowanie z zachowaniem wolnej zbiórki, pastwiska a jeszcze wrębu byłoby obciążeniem majątku rzeczywistą służebnością, którą dziś uważać można jako czasową dogodność daną włościanom na własnym gruncie, ktokolwiek przeto przystępowałby do oczynszowania starać się powinien przedewszystkiem położyć jako warunek umowy, że służebności istniejące bezwarunkowo ustają. —

Rozprawy dalsze nad tą kwestyą odłożono do przyszłych posiedzeń, wszakże jednakże powyższy dał powód do wniosku iż gdy właśnie układane są listy wyborcze do mających się zawiązywać Komitetów powiatowych oczynszowania, wypadałoby wcześnie porozumieć się które osoby z grona obywateli w okręgu do Komitetu wzmiankowanego powoływać by należało; skutkiem tego zebranie wyraziło jednogłośnie życzenie aby do przyszłego Komitetu członkowie Lud: Górski, Edward Szydłowski. Wacław Popiel wraz wybranemi byli. —

Następnie przedstawionem zostało zebraniu pismo p.
C. Ed: Szydłowskiego w zamiarze przesłania go
Komitetowi tej treści: iż gdy przybliża się Epoka odnowie:
nia Komitetu, a nader ważną jest rzeczą aby nowe wybory
dobrze wypadły, przeto zebranie ~~okręgu~~ Węgrowskie
wnosi iżby z każdego okręgu wezwani zostali do
Warszawy delegaci dla poprzedniego naradzenia się porozumienia
~~się~~ w tym przedmiocie. — Zebranie przyjęło ten wniosek
i upoważniło Korespondenta do przesłania go Komitetowi
Wniósł jeszcze przydający C. E. Szydłowski aby dla ocenie:
nia najpiękniejszego ziarna pszenicy z t. r. zbioru
celem udzielenia jej ~~go~~ sobie do siewu, nadesłane były do
Kupiętyna na d. 29 Sierpnia próbki do rozpoznania
i przeważenia. Zgromadzenie wniosek ten przyjęło
wydelegowawszy do tej czynności C. C. Lud. Górskiego,
E. Szydłowskiego, Ignacego Kuszla, Andr: Wojakowskiego
i Wł. Rawicza. —

Na wznowioną p. C. Jul. Zreykowicza kwestyę względ
cząstkowej sprzedaży okowity która dla niebecności
rewizora Skarb: p. Englera niemogła być należycie
trakktowaną, wniósł C. L. Górski aby ją powtórnie odro:
czyć a tymczasowo przyjąć za zasadę iż:
1o. mniej jak 10 garcy okowity z magazynu sprze:
dawać się niebędzie
2o. ze cena wódki w szynkach niższą jak gr. pol 6
za kwaterkę być niepowinna.
na co zebranie się zgodziło.

Odczytano potem ustawę Solidarnej spółki ku wzajemnej
pomocy w razie gradobicia, przyjętą w Okr: Siennickim
oraz instrukcyę łączącą się z nią, dla delegowanych do
oceniania szkody, którą delegowany z okręgu Siedleckiego
C. H. Iżycki zakommunikował.

Na posiedzeniu Okr. Stanisławowskiego w Tuby wybrano
na delegata C. Ad. Ronikera. — na posiedzeniu Okr. Siedleckiego
w Iganiach C. A. Wojakowskiego.

Z powodu obchodu uroczystego rozdawania nagród
we Wrześniu zwykłe miesięczne zebranie okręgu dla
mca października odłożono, zaś wybór miejsca w
Sterdyni dopełnić zgodnością —

Na tem posiedzenie zamknięto. —

Posiedzenie ósme dnia 27. Października w Kiełczewie.

Obecni:

Prezydujący Andrzej Górski

Członkowie Brandt Włodzimierz
" Bujalski Emilian
" Cieleski Konstanty
" Czarnocki Ludgard
" Dobyniecki Stanisław
" Gryżewicz Julian
" Gryżewski Antoni
" Gryżewski Bronisław
" Kunel Ignacy
" Kuszel Teodor
" Popiel Wacław
" Rawicz Władysław
" Trybicki Stanisław
" Szłaski-Bielanka
" Oborski Maxymilian.
" Franciszek Marcinkowski delegowany z Okr. Siedleckiego.

Zgromadzenie uwolniło od czytania protokołu ostatniego posiedzenia. Co do rapportu miesięcznego za październik ten przez Czł. Rawicza Wł. oddany został do Komitetu, wiadomości zaś do rapportu za Listopad uproszeni członkowie przyrzekli przesłać wprost Korespondentowi.

Przystąpiono więc według przyjętego porządku do odczytania ogłoszeń Komitetu. — Odczytano naprzód: wezwanie bez daty N° 2166 wraz z instrukcyą do Korespondenta aby wspólnie z delegacyą okręgową zajął się opisem majątku który w okręgu podług ogólnej opinii okolicy całej odznacza się pod względem stosunków ludności przykładnemi obyczajami i dobrym bytem swych mieszkańców, a to celem ubiegania się o medal wielki na cały Kraj, który ogólne zebranie uchwałą z dnia 3. Lutego r. b. przeznaczyło za wzorowe urządzenie stosunków ludności wiejskiej i sług wiejskich z dworem. — Po odczytaniu tego ogłoszenia zgromadzenie zważywszy że stosunek z stosunek pańszczyźniany jest przeważnym w tutejszym okręgu, jednozgodnie uznało iż majątek który by mógł o nagrodę tę ubiegać się nie znajduje się w tutejszym okręgu. —

Odczytano

Odczytano potem ogłoszenie z d. 5. Lipca r. b. No. 1465 z powodu pytania 3° sekcyi ogólnej „jakie są środki podniesienia małych gospodarstw w kraju naszym" — rozbieranego na tegorocznem zebraniu. Myślą ogłoszenia tego jest zachęcenie do wyszukiwania takiego gospodarstwa z pomiędzy czynszowników, rządniejszych dzierżawców czasowych, a nawet gospodarzy pańszczyźnianych przygotowanych do czynszowania, któreby dobrze pokierowane a zarazem wsparte kredytem pieniężnym przez T. rolnicze udzielić się mogącym, dały się podnieść do stopnia wzorowych za przykład służyć mogących. Wzywa przeto Komitet członków w okręgu do zbadania swej miejscowości a po wynalezieniu podobnego gospodarstwa do zrobienia z niego opisu. — Członkowie obecni w skutek tego wezwania, postanowili zatrudnić się zebraniem co do tego wiadomości w swoich miejsc i przedstawić je na przyszłem posiedzeniu, poczem wybrana delegacya zająć się będzie mogła dalszem rozwinięciem tego zadania. —

Odczytano potem ogłoszenie 6ciu Konkursów do medali przez T. Rol: w r. b. wyznaczonych, z których pięć pierwszych nie wywołały żadnych kandydatów w okręgu, ostatni zaś tyczący się obchodzenia z nawozami i ich pomnażania, dał powód do wniosku iż staranne chodzenie około nawozów u P. Rosenwertha Józefa i Werchmana Augusta zasługiwać winno na uwagę; zgromadzenie przeto zobowiązało P. Szlaskiego Antoniego i Rawicza Władysława do zrobienia opisu sposobów postępowania

takk u jednego jak i drugiego w prakktyce będących celem przedstawienia tychże do Konkursu.

W skutku wydanego przez Komitet pod d. 3. Sierp: No. 2231 i odczytanego Zawiadomienia o ustanowionych kosztem Tow: stypendyach dla kształcenia młodych prakktykantów na leśniczych postanowiono przedstawić na Kandydata z okręgu Węgrowskiego: Ignacego Pawłowskiego z zastrzeżeniem aby papiery i świadectwa jego dotyczące złożone były na ręce Korespondenta dla przesłania ich Komitetowi.

W przedmiocie Zapewnienia lasom prywatnym przystępnej pomocy technicznej do ich umiejętnego prowadzenia oczem okólnik z d. 6. Sierpnia r. b. No 2472 powiadamia, zgodzono się aby w myśl projekktowanego przez delegacyę łesną łączenia się w celu utrzymywania na przestrzeni 500 do 800 włók lasu, jednego wspólnego nadleśniczego, zasięgnąć naprzód wiadomości od właścicieli stykających się z sobą lasów, w różnych okolicach okręgu, jak dalece zamiar ten dattky się przyprowadzić do skuttku. — Podjęli się zebrania tych wiadomości C. C. Cielecki Komt: Trębicki St. WP. Bawicz i Julian Trzykowicz każdy w swej miejscowości dla udzielenia ich Zgromadzeniu na przyszłym miesięcznym zebraniu. —

W końcu Zgromadzenie odpowiadając na Zapytanie delegacyi zajmującej się zbadaniem chowu owiec zakommunikkowane p. Komitet pod d. 6. paźd: r. b. No 3023, ile przeciętnie w okręgu jedna owca cienko-wełnista rocznie wydaje wełny, wyrzekło że waga 2 ℔: ¼ za przeciętną w okręgu Węgr: przyjęta być może w tym roku. —

Przystąpiono potem do załatwienia kwestyi miejscowych:

Delegowany Okr. Siedleckiego Fr. Marcinkowski przedstawił w tym miejscu zebraniu imiona Kandydatów

Których

których tenże okrąg do składu Komitetu powiatowego uczynszowania przeznacza, mianowicie: P.P. Jadebskiego Aleksandra, Jezyckiego Henryka i Jwora Józefa z tem nadmienieniem iż pierwszy stałym członkiem rzeczonego Komitetu może życzy, zostawiając tymsamem Okręgowi Węgrowskiemu wybór dwóch członków stałych z liczby trzech Komitet powiatowy składać mających, ostatnich zaś 2ch na zastępców przeznacza. Wskutek tego oświadczenia przystąpiono do wyboru kandydatów z okręgu Węgrowskiego. Większością zaś wybrani zostali: P. Popiel Wacław, Cielecki Konstanty i Bawicz Władysław. Obecni zaś członkowie zobowiązali się zastosować do tego gdy listy wyborcze rozesłane zostaną.—

Przystąpiono następnie do dalszego rozbioru kwestyi uczynszowania P. K. Lud. Gorski zabrał głos i odczytawszy zaprojektowane przez Komitet Tow: tak jeszcze przez rząd nie zatwierdzone 6. pytań w tej kwestyi do dyskusyi na przyszłem ogólnem zebraniu przeznaczonych, pierwsze dwie z nich pobieżnie przeszedł i rozebrał.—

Odczytano potem żądanie P. Gorzkowskiego właściciela wsi Dęba, przedstawiającego się na członka czynnego Tow:, w względem czego zebranie decyzyę swą odłożyło do chwili kiedy układać się będzie lista kandydatów na nowych członków która Komitetowi przed ogólnem zebraniem ma być przesłaną —

Wreszcie wysłuchało zebranie opisu gospodarstwa w Kiedrzewie który odczytał P. H. Dzyniecki —

Na delegata na zebranie okręgu Siedleckiego d. 22. Listopada w Nakorach wybrany został P. Wł. Bawicz — a przyszłe posiedzenie mniejsze naznaczone w Paplinie nad. 6. Grudnia u P. Konst: Cieleckiego, na tem posiedzenie zamknięto.

Posiedzenie prewne d: 6. Grudnia 1859 w Paplinie.

Obecni:

Prezydujący C. Wacław Popiel
C. Cielecki Konstanty
Czarnocki Ryszard
Detymecki Stanisł.
Jaykowicz Antoni
Jaykowski Julian
Kunat Ignacy
Lubieński hr Stanisław
Rawicz Władysław
Brzozowski Gracyan
Kalinowski Władysł.
Oborski Maxymilian
Julian Kunat delegowany z okręgu Siedleckiego
C. Zdzarowski Józef
Godlewski Antoni.

Po odczytaniu protokołu ostatniego posiedzenia który został przyjęty zgromadzenie przystąpiło do czynności według ~~adoptowanego~~ utartego porządku dziennego —

Korespondent przystąpił do podania do wiadomości zgromadzenia ogłoszeń Komitetu po ostatniem posiedzeniu nadesłanych mianowicie:

1° Ogłoszenia z daty 7° Listopada r. z. No. 3299 w przedmiocie uformowania listy Kandydatów na członków których okręg ~~okręg~~ przedstawić ma pod zatwierdzenie ogólnemu Lutowemu zebraniu i zamianowania dwóch członków z grona swego, ~~których~~ i upoważnionych do położenia na liście tej podpisów swoich, a to na zasadzie uchwały ogólnego zebrania na 3cim Walnem posiedzeniu d. 7. Lutego r. z. zapadłej: — Poczem zgromadzenie wymianowało do tej czynności członków:

Cieleckiego Konstantego i
Oborskiego Maxymiliana Kop^to Okręgu.

Przystąpiono następnie do uformowania listy nowych Członków przez okrąg przedstawić się mających. Z liczby 14ᵘ Kandydatów podanych, zgromadzenie większością głosów postanowiło zamieścić na liście:

1. Sergiusza X. Golicyna właściciela Sterdyni
2. Walewskiego Stanisława " Wirowa
3. X. Seigosza Jgnacego Kanonika Podl. właściciela Bałek
4. X. Andrzeja Karnickiego Kan. Podl. proboszcza Sokołowskiego
5. X. Józefa Zawistowskiego Kanonika Honor. Kolegiaty Kaliskiej proboszcza Skrzeszewskiego
6. Dra Antoniego Maliszewskiego z Sokołowa
7. Kazimierza Rudzkiego Rządcę dobr Łazowa.
8. Sylwestra Stępkowskiego właściciela Tosiów
9. Karola Oczęskowskiego właściciela Skrzeszewa
10. Klemensa Edwarda Rządcę dóbr Sterdyni
11. Lees Ansleya dzierżawcę Zofiówki w dobrach Kołodziąż

Następnie zgromadzenie zważywszy że zebranie grudniowe jest ostatniem w roku a regulaminem przyjętem na posiedzeniu w Kupiętynie d. 2 Grudnia 1858 r. uchwalono między innemi aby przewodniczący w zebraniach okręgowych i jego zastępcy na rok jeden tylko byli obierani, przystąpiło do nowego obioru. W skutek tego przewodniczącym na rok bieżący jednomyślnością obranym został C. Edward Szydłowski który dotychczas przewodniczył w Zebraniach, na zastępców zaś większością głosów: C.C. Wacław Popiel i
" Konstanty Cieleski.

Potem odczytał Korespondent ogłoszenie Komitetu z d. 12 Listop. r. z No 3422 zawiadamiające że w dziale Tow. Rolnicz. ~~pro~~ upoważnieniu zajmowania się sprawą oczynszowania i wyłożył w

treści

broszurę obejmującą: zastosowanie zasad oczynszowania włościan w dobrach prywatnych Okręgu Wieluńskiego ułożoną przez Komitet z grona członków tegoż okręgu wybrany, pod przewodnictwem C. T. Tomasza Potockiego. W skutek czego zgromadzenie upoważniło Kommendanta do zamieszczenia w protokole:

„Że zebranie Okręgowe uważając za dziejowem uznało zastosowanie, zgodnie z okólnikiem Komitetu z d. 12 Lutego r. z. No. 3422, do wiadomości się podanem, zajęciem zbadaniem szczegółów miejscowości okręgu swego dotyczących, a z rozbiorem pytań do oczynszowania odnoszących, związek mających, i w tym celu zgodziło się na wybranie delegacyi, której zbadanie to powierzyć zamierzyło." —

Do tej delegacyi powołani zostali Członkowie:

Wacław Popiel
Dzierżymirski Stanisław
Bawicz Władysław
Ludgard Czarnocki
Oborski Maxymilian. —

Przystąpiono następnie do Kwestyj miejscowych:

1o. Z braku adresu Komitetu wiadomości co do częściowej gospodarstwa mogącego być urządzonem wzorowo w Okręgu nikt z obecnych członków nie udzielił, a zatem Kwestya ta odłożoną została do następnego zebrania.

2o. Co do zapewnienia ludziom przystępnej pomocy lekarskiej przez delegacyę tegoż grona Komitetu zaprojektowanej. C. Kundanty Cielecki, jeden z mających zasiągnąć wiadomości w tutejszej okolicy oświadczył iż Pany Któreby się mogły podjąć do utrzymania jednego wspólnego nadlasnego

56.

zbyt rozwinione a mało wiele obejmujące aby projekt ten mógł być przyprowadzony do skutku.

C. Jul. Jaszkowicz oświadczył że także pota:czenie się w Łasicie w jego okolicy ~~wartość~~ projektującej znajdującej w miejscu, który ~~znajdujący~~ zarządza obszernemi lasami dóbr Radziwiłłowskich aże uzdolniony nadleśniczy niebędzie ~~ta~~ potrzeby szukania co do tego pomocy Komi:tetu. Pozostaje więc jeszcze powzięcie wiadomości od C.C. Rawicz... o Trybickiego Stanisława co do innych okolic okręgu, dla dania Komitetowi w tym względzie odpowiedzi. —

3. Co do wydawać się mających świadectw według jednej przyjętej formy zgromadzenie postanowiło, postarać się o wylitografowanie wzoru do tychże świadectw wraz z projektem dla rozdania wszystkim członkom okręgu.

4 W Kwestyi Szarwarkowej postanowiono oczekiwać na wydać się mające ogólne urządzenie na cały Kraj, nad którym naradza się Komitet zajmujący się kwestyą oddania szarwarków dworskich pod kierunek obywateli w Kownie pod przewodnictwem Gubernatora Łaszyńskiego.

5 Kwestyę urzędową odroczono znowu do następnego posiedzenia z wyrażeniem objaśnień niemi życzenia, aby dla udzielenia stosownych objaśnień mógł być zaproszony Prewizor Engler, docenta zarówno jako Korespondenta.

Następnie przystąpiono do wysłuchania przedstawienia co do nowych wniosków:

C. Komt. Cieleski zrobił wniosek aby zgłosić Że Członkowie Tow: okręgu w zbytniej

którzy

złożyły się na miesięczne zjazdy, ustanowioną była mała pieniężna opłata np. jednego rubla za każdą nieobecność pobierana na zwiększenie funduszu nagród. — Rozumie aby takaż sama opłata dotykała tych z pomiędzy Członków którzyby Kurendy zawiadamiające o dniu zjazdów, i inne spraw Towarzystwa dotyczące dłużej jak 24 godzin zatrzymywali. — Wnioskowi temu sprzeciwił się wszakże niektóry członkowie który powziął go pod wotowanie odrzuconym został. — Po nieutrzymaniu się wniosku Kor. C. Sl. Wołyńskiego zaprojektował a zgromadzenie wniosek jego przyjęło aby wzmiankę o zrobionym wniosku co do kar w protokole zamieścić, a Korespondenta upoważnić do przypominania Kurendą Członkom obowiązków na nich ciążących i zachowania się do liczniejszego zgromadzania się na zjazdy miesięczne w razie zaś niemożności usprawiedliwienia listownie nieobecności swojej ważnym powodem — Co do Kurend polecono również Korespondentowi przypomnieć regularne ich przesyłanie, i ułożyć kolej do tego najdogodniejszą.

Na posiedzenie odbyć się mające w Okręgu Stanisławowskim d. Grud. r. z. u C. Artuszewskiego w Krzyżkach do asystowania wyproszony został C. Wł. Rawicz. — Do Suchożebrach w Okr. Siedleckim u C. Moruchowskiego C. Ludgard Czarnocki.

Przyszłe posiedzenie miesięczne naznaczone zostało na d. 12 Stycznia r. p. u C. Wacława Popiela. — na czem posiedzenie zamknięte zostało. — Wacław Popiel

Posiedzenie drugie w Turwy
D. 12 Stycznia 1860.

Obecni

Prezydujący: Ed. Szydłowski

Członkowie: Konst: Cielecki
Debyniecki W:
Hirschman August:
Grzykowicz Julian
Grzykowicz Antoni
Grzykowicz Bronisł:
Jezierski Stefan
Kurzel Ignacy
Kurzel Teodor
Popiel Wacław
Romiker Adam.
Schnich Ignacy
Szaibe Gustaw
Szlaski Antoni
Szalaioski Wład:
X. Brzewski Gracyan
Rewicz Wład:
Szczepitowski Józef.
Oborski Marcyan:

Delegowany Okręgu Siedleckiego: Boczkowski.

Po odczytaniu protokołu ostatniego posiedzenia i przyjęcia go przez zgromadzenie, Korespondent zabrał głos w przedmiocie przesłanego na ręce jego piśmiennego odwołania się niektórych Członków do liczniejszego zebrania, aby wybory nowych członków d. 6 Grudnia r. z. w paplinie odbyte unieważnione, i inne natomiast przedsięwzięte zostały; w skutek tego Korespondent zrobił przedstawienie iż wypadałoby przedewszystkiem aby obecne zebranie najpierwej wyrzekło, czy poprzedzające wybory mają być utrzymane lub nie. Gdy zgromadzenie na postawienie w ten sposób kwestyi zgodziło się, Prezydujący poddał ją pod wotowanie, skutkiem którego większo-

ścią

Jedynaście głosów przeciwko 7u ważności wyborów poprzednio w paplinie odbytych utrzymaną została.

Odczytano potem odezwę Komitetu z d. 2o Stycznia r. b. No 1. wzywającą do zebrania wiadomości co do istnieć mogących w Kraju młynów czynszowych zbiorowych pod wzajemną odpowiedzialnością, i powstałych z takiego połączenia interesów wspólnych funduszach i ustawach gromadzkich. — Po wysłuchaniu tej odezwy zgromadzenie wyrzekło iż delegacya wybrana do kwestyi oczynszowania najwłaściwiej zająć się będzie mogła zebraniem wiadomości co do tego przedmiotu żądanych przez Komitet. —

Następnie odczytano nadesłany przez Komitet wyciąg protokołu posiedzenia Komitetu z daty 29 Grudnia r. z. przedstawiający rozbiór pytań na posiedzeniach dla sekcyi ogólnej w czasie Ogólnego zebrania w miesiącu Lutym wnosić się mających; oraz z projektu Statutu na r. 1860 odczytano Tytuł XII odnoszący się do medali i nagród. —

Sprawozdania tyczącego się zaprojektowanego przez Komitet połączenia się sąsiednich lasów w celu utrzymywania jednego wspólnego nadleśniczego CC. Rawicz Wł. i Trębicki Stanisław dotąd złożyć nie byli w możności.

Co zaś do wyboru gospodarstwa cząstkowego w okręgu któreby mogło być urządzonem wzorowo, stosownie do uchwały ogólnego zebrania w r. z. z powodu 3o pytania w sekcyi ogólnej. — wniósł C. Wacław Popiel aby gospodarstwo włościańskie pomyślniejszego Sawickiego w Krupiantynie na ten cel wybrane zostało. — Gdy zgromadzenie uznało potrzebę wyznaczenia delegacyi któraby gospodarstwo to na miejscu przedewszystkiem rozpoznała; prezydujący zaproponował aby przyszłe ~~zebranie~~ posiedzenie miesięczne odbyło się w Krupiantynie, w czasie którego członkowie zebrani rzeczone gospodarstwo obejrzeć i ocenić razem będą mogli. — Na co gdy się zgodzono dzień 8. Marca na przyszłe zebranie okręgowe wybrany został. —

Korespondent odczytał potem listę z Koła

wszystkich

członków w okręgu w celu sprostowania adresów i zawia=
domienia o zaszłych zmianach co do osób w ciągu roku aby lista ogólna
na rok przyszły stosownie poprawioną być mogła. —

Poczem przystąpiono do załatwienia kwestyi miejsco=
wych:

Z porządku przedstawiony został opis uprawy buraków
na nasienie w przedziałce przez C. T. Augusta Hirschmana
który jako odpowiadający warunkom konkursu przez Towarzystwo
rolnicze w r. 1859 ogłoszonego, pięciu podpisami opatrzony
został dla przesłania go Komitetowi —.

Zaprojektowana kandydatura do medalu C. J. Rozen=
wertha za najumiejętniejsze obchodzenie się z nawozami
i najskuteczniejsze onych pomnażanie, nieprzyszła do skutku
z powodu iż sam od przedstawienia jej się usunął. —

Kwestya cząstkowej sprzedaży okowity dla nieobecno=
ści P. rewizora Englera odłożoną została do przyszłego
zebrania. —

Delegacya wybrana do zbadania warunków oczyn=
szowania w okręgu tutejszym rozpoczęwszy dopiero co
czynność niezdoła się dostatecznie przygotowaną złożyć
zgromadzeniu sprawozdanie swoje; natomiast odczytane
zostały nadesłane przez P. Naczelnika powiatu naszego
C. Wacława Popiela wiadomości statystyczne, tyczące
się ludności, liczby osad włościańskich pańszczyźnia=
nych lub czynszowych, oraz średnich cen targowych w
powiecie. — Przeczytano następnie list C. Józefa
Rozenwertha do korespondenta i przysłany zarazem
brulion kontraktu czynszowego mający służyć za wzór
do umów pojedynczo zawieranych z włościanami w
dobrach Kossowie własnością jego będących. Zgromadze=
nie wysłuchawszy z zadowoleniem szlachetnych wyrażonych
zdań w liście C. Rozenwertha wyrażonych, zlecił
korespondentowi podziękować mu za okazany
chętny współudział w rozpoczynających się czynno=
ściach oczynszowania. —

Następnie Prezydujący zawezwał członków
do przedstawienia wniosków swoich. —

W skutek czego odczytany został projekt
regulaminu wyboru nowych członków w okręgu
który z niektóremi poprawkami w następujących
siedmiu punktach, dla zapisania w protokóle
jednozgodnie przyjęto.

1o

1°. Wybory nowych Członków w okręgu na zasadzie
uchwały zebrania ogólnego z r. 1839. odbywać się
będą głosowaniem tajnem, oraz prostą większo-
ścią głosów. Kandydaci na ~~Członków~~ winni
być przedstawionemi przez dwóch Członków z
okręgu.

2. Imiona Kandydatów na miesiąc przed wyborami
mają być podane przez Korespondenta do wiadomości członków w Okręgu

3. Wybory te odbędą się na zgromadzeniu Grud-
niowem poprzedzającem ~~Ogólne~~ zebranie Lutowe
pod zatwierdzenie którego poddane być mają

4. Gdyby dla jakich przeszkód zebranie w mie-
siącu grudniu nieodbyło się na ten wypadek
wybory odbędą się w styczniu następnego m[iesią]ca. —

5. Taka liczba Członków jaka obecna będzie
na zebraniu, w każdym razie za dostateczną
uważaną będzie do uprawnienia wyborów.

6°. W razie równego podziału głosów przewodniczący
w zebraniu rozstrzyga wybór.

7° Dwaj Członkowie mający z upoważnienia
Okręgu poświadczać listy Kandydatów wybie-
rani będą corok na tymże posiedzeniu
Grudniowem, nim jeszcze lista nowych Człon-
ków utworzoną zostanie. ———

Następnie odczytano drugi jeszcze projekt regulaminu
urządzającego wszelkie inne wybory w okręgu w dwóch
punktach jak następuje:

1°. Wybory nowych członków, wybór Przewodniczącego
w zebraniu, jego zastępców, Korespondenta, Dele-
gacyi okręgowych, oraz wybór dwóch członków
mających podpisywać listę Kandydatów na
nowych członków, będą się odbywać przez głosowanie
tajne większością głosów. —

2°. Wybór wszelkich delegacyi specyalnych do
pojedynczych przedmiotów zostawiony ma być
uznaniu przewodniczącego na zebraniach lub jego
zastępcy. —

Regulamin ten większością 16ᵘ głosów przeciwko 4ᵉᵐ zgro-
madzenie przyjęło; do zamieszczenia w protokole upoważniło

W dalszym ciągu Czł. Konstanty Cieleski wniosł żądanie aby z uwagi że w Komitecie powiatowym oczynszowania nowo obranym, zasiadać mają jak wiadomo, sami tylko Członkowie z Okręgu Siedleckiego, Sprawozdania treściwe z Czynności przez tenże Komitet dopełnianych na posiedzeniach Okręgu Siedleckiego mogły być składane i aby na przyszłym posiedzeniu Siedleckiem zebranie Węgrowskie, życzenie to przez Delegata swego objawiło. – Tym sposobem wiadomości o działaniach Komitetu powiatowego za pośrednictwem delegatów obecnych na posiedzeniach, Członkom okręgu Węgrowskiego będą mogły być udzielane, inaczej z trudnością wiadomości te tylko dochodziły. —

Zebranie ogólnie do wniosku tego przychyliło się, a wnioskodawca sam podjął się być tłumaczem tych życzeń zgromadzenia na ~~przy~~ odbyć się mającym d. Grudnia zebraniu Siedleckiem

Czł. Boczkowski Delegowany Okręgu Siedleckiego zabrał potem głos aby zawiadomić zgromadzenie iż zrobioną została ze strony Okręgu Łosickiego propozycya porozumienia się w celu założenia sposobem akcyi wspólnego składu żelaza, a to aby wpłynąć na obniżenie tak wysokiej w handlu ceny tego towaru. Gdy jednakże Czł. delegowany nieudzielił szczegółów bliższych ani co do miejsca gdzieby podobny skład mógł być założony, ani co do sposobu w jakiby proponowane stowarzyszenie mogło być do skutku doprowadzone, zgromadzenie uznawszy tylko pożyteczność porozumienia się takiego, postanowiło oczekiwać na dalsze w tej mierze wiadomości.

Ponieważ lista nowo przyjętych na poprzedzającem posiedzeniu Członków niebyła dotąd odesłana, przedstawiono jeszcze jako Kandydata na Członka Tow: X. Jana Radomyskiego proboszcza Korytnickiego, który po odbytem balotowaniu przyjęty i na liście umieszczony został.

Na tem posiedzenie zamknięte zostało. —

Szydłowski

Posiedzenie Trzecie w Kupientynie

d. 8 Marca 1860

Obecni: Przewodniczący w Zastępstwie
C. Komis. Cielecki

Członkowie: Bądzyński Wł.
Brujalski Emilian
Czarnocki Ludgard
Detyniecki Stanisław
Chojecki Artur
Jrykowicz Julian
JX. A. Kamiecki
Ignacy Kobyliński
Clemens Edward.
Teodor Kuszel
Rawicz Władysław
Brzeuski Jan
JX. Brzeuski Gracyan
Popiel Wacław
Maliszewski Ant:
Ockenkowski Karol
Rudzki Kazimierz
Szlaski Antoni
Trzepretowski Józef
Schmeck Ignacy
JX. Szczygosz Ignacy
Szydłowski Edward
Walewski Stanisł:
Wojakowski Andrzej.
JX. Zawistowski Józef.
Scheibe Gustaw.
Oborski Maxymilian

Delegow: Okr: Stanisławowskiego
Mołocki Emilian
C. O. Bielskiego Łoski Józef. –

Po odczytaniu protokołu ostatniego posiedzenia który przyjęty został i przyjęciu materyałów do Korrespondencyi miesięczny do której oprócz pierwej uproszonych członków wiadomości nadsyłać przyobiecali Czł: Clemens Edward i Ockenkowski Karol, odczytano listę imienną nowo przybytych w Okręgu członków, przyczem C. Tadeusza Dowiąz Dernałowicza obranego w Okręgu Warszawskim przedstawili okręgowi C.C. Szydłowski Edward i Oborski Maxymilian stosownie do regulaminu przyjętego i w protokole zapisanego.

Podaną potem została do wiadomości Zebrania odezwa Komitetu z d. 25go Lutego r. b. No 658, zachęcająca do zasilania artykułami dodatku poświęconego wyłącznie dla ludu wiejskiego przy Czytelni Niedzielnej od 1o Lipca wychodzić mającego, których nadsyłania podjął się Komitet, licząc zatem na czynny współudział Członków Towarzystwa w Okręgach. Zebranie odpowiadając temu wezwaniu chętnie pomoc swą przyobiecało. —

Poczém przystąpiono do wysłuchania Sprawozdań Delegacyi —

Delegowany na posiedzenie Okręgu Siedleckiego w d. 14 Stycznia w Żelkowie odbyte C. Komis. Cielecki odczytał sprawozdanie z którego zgromadzenie dowiedziało się że zajmowano się na tem posiedzeniu kwestyą mających się zaprowadzić z funduszów obywatelskich po wsiach składów żelaza — 2o. Propozycyą wyszłą z powiatu Bielskiego utworzenia filii domu rolników polskich i pobudowania spichlerzów nad Bugiem, 3.o wnioskiem przez sprawozdawcę na posiedzeniu w Turny 12o stycznia r.b. zrobionym aby sprawozdania treściwe z czynności Komitetu powiatowego oczynszowania na posiedzeniach okręgowych Siedleckich były składane, który to wniosek przyjęto.

Delegacya na posiedzeniu grudniowém r.z. powołana przez zebranie do zbadania w Okręgu Węgrowskim szczegółów wszelkich tyczących się z oczynszowaniem, składała następnie sprawozdanie z dopełnionych czynności. — Odczytaną została instrukcya którą sobie delegacya przepisała i która służyć się będzie ~~ma~~ za zasadę postępowania w ~~przy~~ rozpoczętych działaniach — Zebranie uznając ważność zadania tego chętnie ofiarowało delegacyi pomoc swoją w dostarczeniu dat statystycznych posłużyć mających do utworzenia ogólnego obrazu stosunków włościańskich w Okręgu, który wykaże o ile przygotowanym się znajduje do zamierzonego przejścia.

Z powodu tego C. Edward Szydłowski radził dla posunięcia dalej prac przygotowawczych w zadaniu oczynszowania, aby każde dominium starało się nakreślić plan przyszłego urządzenia majątku swego, stosując się w tem do wymagań nastąpić mającego oczynszowania. —

C. Detyniecki Stanisław poparł ten wniosek i dodał że tym sposobem ciągle mając na pamięci potrzeby

i wymagania Czasu usposobiemy się skuteczniej do dobrego zrozumienia całej tej Kwestyi. Zgromadzenie wniosek P. Edwarda Szydłowskiego przyjęło. —

Weszło potem pod Zgromadzenie pod rozbiór Kwestye interesu miejscowego, a najpierw Kwestyę Cząstkowej sprzedaży okowity.

Na wniosek prezydującego odczytano protokóła poprzednich zebrań mieszczące w sobie dyskussyę nad tym przedmiotem, w których zapisany był wniosek uznający potrzebę zaproszenia P. Englera rewizora skarbowego w celu zażądania od niego niektórych objaśnień dotyczących tej Kwestyi, a którego obecność dzisiaj posłużyła do wzięcia jej na nowo pod rozbiór. — Przedewszystkiem na wniosek P. Jrzykowicza Juliana odczytano Sprawozdanie delegacyi wyznaczonej w Kwietniu r. z. dla jej zbadania. — Przy dyskussyi rozwiniętej nad tym przedmiotem, po wielolicznych zabieranych głosach, zebranie okręgowe przyszło większością 17tu przeciw 3m głosom do tej Konkluzyi:

że kiedy jedynie moralną siłą jaką Zgromadzenie mogłoby się posługiwać nie jesteśmy w stanie sprowadzić skutecznego rozwiązania tej Kwestyi, — uważając zawsze nadużycia w tym względzie za czyn niemoralny, ~~przedstawić~~ ~~tej~~ dochodzenie ich właściwej władzy na drodze przepisami prawa wskazanej pozostawić należy. —

Z powodu nastąpić mającego porozumienia właścicieli lasów w okręgu Węgrowskim w celu utrzymywania wspólnym kosztem nadleśniczego dla ich zarządu ~~[illegible]~~ Wniosł P. Ed. Szydłowski aby uprosić P. Rawicza Władysława żeby starał się sformułować obowiązki nadleśnego mającego powołać do zarządu lasów właścicieli stowarzyszonych

szonych

a zarazem aby postarano się zebrać do którego
od tychże właścicieli stosujące się w tem do odezwy
Komitetu. —

Odczytany potem został reskrypt Naczelnika
Powiatu zawiadamiający o wydanej decyzyi Gu=
bernatora Cywilnego względem zawiązania
Komitetu Obywatelskiego Drogowego na
cały powiat stosownie do nowej Instrukcyi
przez Rząd Gubernialny wydanej. — Poczem
C. Detyniecki St. w sposób streszczony przed=
stawił dopiero co zacytowaną Instrukcyę,
i uczynił wniosek że kiedy instrukcya ta
~~wyprowadzona~~ dozwala tworzenia Komite=
tów Centralnych i specyalnych w powiatach,
sprawy rzeczy~~ta~~ tej dotyczące ~~na~~ ~~zgromadzeniach okręgowych~~
w związku zostają z
o ile ~~dłużej~~ potrzebami okręgu powinny
być na zgromadzeniach okręgowych zada=
twiane, a mianowicie naradzanie się
nad kierunkiem dróg specyalnych
zawsze w duchu instrukcyi wyżej wspo=
mnianej. — Poczem C. Sehuch Ignacy
wniosł potrzebę urządzenia drogi publiczny
2o rzędu od miasta Sokołowa na Sutrodrz
do Krzemienia nad rzeką Bugiem, a C. Julian
Iryłkowicz przedłużenia traktu z Sokołowa
do Sterdyni w dalszym kierunku ku
Nurowi jako łączącego cały powiat
Siedlecki z linią Kolei Żelaznej Peter=
sbursko-Warszawskiej i drogami powiatu
Ostrołęckiego. — Gdy jednakże właściwych
przedstawicieli potrzeb tych obudwu dróg w
komplecie niedostawało, orzeczenie formalne
i zorganizowanie specyalnych Komitetów na
później odłożono. —

Wniesioną następnie została z porządku Kwestya jak dalece stoso=
wnem i możliwem by było wyszukanie jednego z
małych gospodarstw które pokierowane dałoby się ~~by~~
podnieść do stopnia wzorowego i służyć mogąco
za przykład. — W kwestyi tej na kilku poprzedzają=
cych zebraniach podnoszonej zgromadzenie objawiło
to zdanie: iż gdy gospodarstwo udziałowe którego
pokierowaniem, dla postawienia go na stopniu wzo=
rowego musiała ~~miała~~by się zająć delegacya, mogłaby
być wystawione na odmianę systematu gospo=
darstwa dotychczas przezeń prowadzonego, która
to zmiana w przedstawicielu rzeczonego gospo
darstwa wymagałaby pewnego zaufania i
chętnej woli, a na to liczyć niemożna, zadość
uczynienie temu żądaniu na takich wa=
runkach byłoby niemożebne. Ażeby zaś
stało się zadość tak wysoko przez Komitet
wskazanym celom zgromadzenie wyrzekło:

iż z pojedyńczych właścicieli każdy chętnie z siebie
podejmie starania aby wpływem, opieką,
i intelligencyą podnosić gospodarstwa
rządniejsze do stopnia wzorowych.

Następnie z kolei porządku dziennego
przystąpiono do wprowadzania nowych wniosków
Prezydujący w zastępstwie C. K. Cielecki podniósł
myśl Komitetu kształcenia praktykantów
i w tym celu wyznaczoną poprzednio delegacyę
powołał do działalności. — Zaznaczając w
tem miejscu że C. Kobyliński Ignacy oświad=
czył się z chęcią przyjęcia praktykanta w
kierunku ogólnym gospodarstwa rolnego,
co do delegacyi wyżej wzmiankowanej odstąpionem
zostało. —

Dalej.

Dalej C. St. Deczyniecki przedstawił wniosek stowarzyszenia się pod względem zakupu dzieł gospodarskich i innych, dając za powód takiego stowarzyszenia taniość i łatwość nabycia książek zbiorowym sposobem; — Wniosek ten zgromadzenie przyjęło i spółka taka zaraz zorganizowaną została na zasadzie programu już w praktyce będącego w okręgu.

Na końcu przystąpiono do zamianowania delegatów na zebrania: Okręgu Siedleckiego we 15 Maja w Żukowie odbyć się mające C. T. Ignacego Sołtucha.

Okręgu Stanisławowskiego d. 15 Maja w Kraszewie C. Konstantego Cieleckiego.

Przyszłe zaś zebranie miesięczne na dzień 19ᵗʸ Kwietnia w Grochowie naznaczono.

Na tem, posiedzenie zamknięte zostało.

Cielecki

Posiedzenie Czwarte
w Grocholowie d. 19. Kwietnia 1860.

Obecni

Prezydujący: Ed. Szydłowski

Członkowie: Bujalski Emilian
" Cielecki Konstanty.
" Hirschman August.
" Jasiński Stanisław.
" Jezierski Stefan
" Trzykowicz Julian
" Trzykowicz Antoni
" Trzykowicz Bronisław.
" X Karnicki Andrzej
" Kuszel Ignacy
" Kuszel Feodor.
" Lees Ansley
" Maliszewski Antoni
" Ochenkowski Karol
" Popiel Wacław
" Rawicz Władysław
" Schuch Ignacy
" X Sciegosz Ignacy
" Szalacoski Władysław
" Stempkowski Sylwester
x X Zawistowski Józef.
" Oborski Maxymilian

Delegowany C. T. z Okr. Stanisławow=skiego Zymirski

Po odczytaniu protokołu ostatniej sessyi który przyjęty został, przystąpiono według porządku dziennego do odczytania ogłoszeń Komitetu, mianowicie:

Instrukcyi nowej dla Korespondentów wydanej przyczem okazane zostały szemata ~~nowo takie ułożone~~ do Korespondencyi Kwartalnych nowo takie ułożone, iż niektórym obecnych członków rozdano, który podjąć się chcieli nadsyłania do nich peryodycznie wiadomości. — Instrukcya ta wskazując nowe kierunki działalności Towarzystwa po okręgach, spowodowała przedstawienie zgromadzeniu projektu nowej także organizacyi zebrań okręgowych, który po krótkiej dyskussyi w nastepującej osnowie przyjęty i za obowiązujący uznany został. —

Uznając potrzebę ścislejszego oznaczenia attrybucyi delegacyi stałej z grona C. Towarzystwa rolniczego w Okręgu Węgrowskim ustanowić się mającej odpowiednio do § 9. Instrukcyi nowej przez Komitet pod d: 20 Marca r. b. dla Korespondentów wydanej, a zarazem widząc w ustanowieniu tej delegacyi powód do zmienienia dotychczasowego porządku

zebrań

okręgowych; Członkowie Towarzystwa na posiedzeniu dnia dzisiejszego w Grochowie zgodzili się na następujące punkta:

1.

Stała Delegacya Towarzystwa Rolniczego w Okręgu Węgrowskim wybraną będzie z grona członków tego okręgu i składać się ma z 7^{u} Członków. Przewodniczący w zebraniach oraz Korespondent ze stanowiska swego należeć powinni do jej składu. – Komplet Delegacyi stanowi 5 Członków. –

2.

Zadaniem Delegacyi Stałej będzie: wprowadzać w czyn wszelkie środki działania jakie Komitet Towarzystwa za pośrednictwem Korespondenta członkom okręgu już wskazał, lub ~~prawa~~ wskazać jeszcze może, a mianowicie:

a) przejmując obowiązki poprzednio już przez zebranie okręgowe włożone na osobną delegacyę, która tem samem dziś się rozwiązuje, zajmować się wyszukiwaniem i ocenianiem w okręgu miejsc dla praktyk odpowiednich celem wykształcenia młodzieży zawodowi gospodarskiemu poświęcającej się i rozciągać nad nią w ciągu tego czasu opiekę i kontrolę. – Szczegółowa instrukcya przez Komitet w roku zeszłym wydana będzie dla delegacyi skazówką w jaki sposób wypadnie jej rozwinąć działalność w wskazanej drodze.

b) Robienie prób i doświadczeń, wybór ich i zastosowanie do miejscowości, rozdział prób pomiędzy członków udział w przeprowadzeniu ich wziąć chcących, oznaczenie ściste warunków i sposobu ich wykonania, a następnie sprawdzenie wypadków na miejscu i ułożenie

sprawozdania dla Komitetu, będzie drugiem zadaniem Delegacyi Stałej.

c.) Instrukcya nowo wydana Komitetu ścieśniła zakres Korespondencyi miesięcznych naznaczając natomiast Kwartalnym więcej wagi i znaczenia. Idzie zatem iż te ostatnie wymagać na przyszłość będą pilniejszego zastanawiania się, szerszego zasięgania wiadomości i zaproszenia do współudziału w dostarczaniu materyałów jaknajwiększej liczby członków w okręgu. Delegacya Stała nadając pracy tej kierunek, rozdzielając ją pomiędzy członków, dopomoże skutecznie Korespondentowi do ułożenia zebranych materyałów w jedną całość, dającą wierniejszy niż dotąd obraz stanu okręgu pod względem jego postępu i potrzeb. —

d.) Rozbiór wniosków, projektów i. t. p. przedstawianych przez członków dotyczących okręgu, a następnie podanie ich wraz z opinią pod decyzyę zgromadzenia, wchodzić będzie w zakres dalszych działań delegacyi Stałej.

e.) W końcu delegacya załatwiać będzie wszelkie inne czynności jakie z rozwinięciem działalności Towarzystwa nastręczyć by się jeszcze mogły na przyszłość; za pośrednictwem Korespondenta utrzymywać będzie ciągły z Komitetem stosunek i stanowić niejako w obec Towarzystwa reprezentacyą swojego Okręgu. —

3.

Członkowie Delegacyi obierani będą na jeden rok, na pierwszym zjeździe po walnem Zebraniu Lutowem na którym odbywa się również, corocznie obiór Korespondenta i Delegacyi Konkursowej. —

4.

4.

Prezydujący w zebraniach okręgowych przewodniczy również w delegacyi Stałej.

5.

Delegacyi Stałej wolno będzie wzywać czasowo do udziału w swych obradach i czynnościach taką liczbę członków jaką uzna za stosowne.

6.

Zebrania Delegacyi Stałej odbywać się będą co miesiąc, w razie naglejszej potrzeby i według uznania prezydującego będą mogły miewać miejsce zebrania nadzwyczajne. — Dzień i miejsce zebrania naznacza Korespondent za porozumieniem się z Prezydującym.

7.

Wskutek urzorganizowania powyżej wzmiankowanej delegacyi Stałej, oraz wmyśl §u 6° Instrukcyi nowej dla Korespondentów wydanej, organizacya pierwiastkowa zebrań okręgowych na Zjeździe w Kurzentynie d. 20 Grudnia 1858 roku przyjęta w punkcie pierwszym następującej ulegnie zmianie.

a) Zebrania Okręgowe Członków Towarzystwa odbywać się będą co kwartał ato w pierwszych dniach miesiąca Marca, Czerwca, Września i Grudnia, na których jedną z głównych czynności będzie przygotowanie materyałów do Korespondencyi Kwartalnych.

b. Oprócz tego odbywać się będą dwa jeszcze zebrania w roku. Jedno w pierwszych dniach Miesiąca Stycznia, w celu zaba-

- wienia

czynności Koniecznych przed ogólnem Zebraniem Lutowem.
Drugie: W pierwszych dniach M^ca Sierpnia dla załatwie-
-nia czynności Koniecznych przed uroczystością rozda-
-nia nagród w Miesiącu Wrześniu miejsce mająca. -

Nastąpił potem obiór Korespondenta i Delegacyi Konkursowej, a to w skutek postanowienia przyjętego w Warszawie na sessyi Korespondentów d. 6. Lutego r. b. odbytej, iż corocznie po walnem zebraniu Lutowem wybór tychże ma być ponawianym. W skutek tych wyborów obowiązki Korespondenta wypełniać będzie nadal jak dotąd C. Maxymilian Oborski, do delegacyi zaś Konkursowej powołanemi ~~[illegible]~~ zostali Członkowie:

Ignacy Kuszel
Ignacy Schuch
X. Józef Zawistowski
Władysław Rawicz.
Julian Iżykowicz.

Którym odezwy i Instrukcye Komitetu tyczące się nagród przyznać się mających w tym roku doręczone zostały. -

Odczytano następnie odezwy Komitetu: jedną z d. 11. Marca r. b. No 749 wzywającą do podania jednego ściśle określonego pytania do rozpraw na przyszłem ogólnem zebraniu.

Drugą z d. 15° Marca r. b. No 781 podającą do wiadomości okólnik delegacyi przez walne zebranie r. b. wyznaczonej w celu badania chodowli bydła krajowego i przedsiebrania prób wczesnego wykształcania się tegoż.

Pierwsza z nich w treści pierwej już podana do wiadomości członków przy okólniku Korespondenta spowodowała jedną tylko odpowiedź C. J. Rozenwertha, którą niebędąc założeniem do pytania, ale raczej wnioskiem odrębnem, w właściwem miejscu według porządku dziennego, odczytaną została. - Ponieważ żądanie Komitetu w odezwie tej objawione nie obudziło spodziewanego zajęcia, przekazanem zostało Delegacyi stałej przygotowanie stosownego pytania. -

Z równą obojętnością i druga odezwa przyjętą była przez zgromadzenie, żaden bowiem z obecnych członków ~~przedsię~~ wykonania prób przez delegacyą wskazanych nie podjął się i żadna dyskussya w tym przedmiocie nie wywiązała się.

Nakoniec trzeci okólnik Komitetu dotyczący: 1o Wyposażenia w r. b. majstrów z funduszu kredytowo-zapomogowego, oraz 2o kształcenia rzemieślników w zakładzie P. Plater — 3o usposabiania ~~[illegible]~~ pod nadzorem P.P. Benedyktynek w Łomży dozorczyń ochron, Delegacyi stałej odesłany został do rozpoznania w jaki sposób wskazaniom Komitetu najlepiej dałoby się uczynić zadość.

Przystąpiono potem do rozbioru kwestyi miejscowych i do wysłuchania sprawozdań.

Według ułożonego porządku dziennego miało być w tym miejscu odczytane pismo Komitetu do Członka Edwarda Szydłowskiego dotyczące prób gospodarstwa krajowe obchodzić mogących a przez tegoż członka wykonywać się mających; nim jednak odczytaną była Prezydujący zabrał głos i objaśnił zgromadzenie iż gdy toczyła się w Komitecie kwestya o folwark doświadczalny mający służyć za wzór dobrego gospodarowania, on był zdania że podobne folwarki często zamiast nauki i pożytku, zawody przynoszą i utrzymywał że doświadczenia i próby wtenczas pożytecznemi dla gospodarstwa się okażą gdy będą nie w jednym miejscu ale w różnych punktach kraju przedsiębrane. Ofiarował się tedy próby podobne według swego wyboru i układu u siebie wykonywać i oddać je pod kontrolę delegacyi z kilku członków w okręgu złożonej. — Komitet Towarzystwa propozycyę tę ~~[illegible]~~ przyjął i do robienia prób tego rodzaju powołał kilku jeszcze członków równie chętnych w różnych miejscowościach kraju. — Tym sposobem oprócz Węgrowskiego, w trzech okręgach to jest: Wieluńskim Kazimierskim i Hrubieszowskim próby rolnicze w tym roku wykonywać się będą. — Po odczytaniu wzmiankowanej odezwy Komitetu, Prezydujący C. Edward Szydłowski odczytał odpowiedź swoją z której dowiedziało się zgromadzenie o próbach jakie w ciągu roku tego zamierza w Kupientynie wykonać, a mianowicie:

1° Porównać przy równej wadze działanie gipsu naturalnego obok sztucznego na Koniczynie i wyce pastewnej.

2° Ocenić koszt uprawy Końskiego zęba i wartość pastewną tegoż dla bydła w porównaniu z sianem.

3. Wykazać koszt przysposobienia gałązek liściastych jako surrogat paszy dla owiec i porównać ich wartość pożywną w stanie suchym, z sianem.

4° Przekonać się czy różność wagi pszenicy użytej na nasienie przetrwa w zebranej krescencyi a to w celu wykrycia czy waga pszenicy utrzymuje się własnością gruntu, lub jest zależną od gatunku użytego nasienia.

Poczem do składu delegacyi mającej kontrolować te próby powołani zostali następujący Członkowie:

Popiel Wacław
X Ściegosz Ignacy
Rawicz Władysław
Oborski Maxymilian
Cielecki Konstanty
Iżykowicz Julian

i pierwszy zjazd delegacyi na grunt na dzień 28 Kwietnia naznaczony. —

Po załatwieniu tej czynności Czł. Konstanty Cielecki delegowany na zebranie w Okręgu Stanisławowskim odczytał sprawozdanie z posiedzenia odbytego d 15° marca r. b. w Kruszewie, — a Członek Ignacy Schuch podobnież z posiedzenia odbytego 15° marca w Żukowie w Okręgu Siedleckim. To ostatnie dało powód do wniosku który sam sprawozdawca podał, aby dwa główne przedmioty które na posiedzeniu w Żukowie wprowadzane były przed zebranie Siedleckie, to jest: projekt Okręgu Łosickiego, wzajemnego ubezpieczenia od gradobicia, i drugi także z tego okręgu pochodzący, założenia wspólnem staraniem kilku składów żelaza w powiecie Bielskim, oddane były do

rozpoznania

delegacyi Stałej, która projekta te wraz z swoją opinią podda na przyszłem posiedzeniu Okręgo=wem pod rozbior i decyzyę zebrania. Zgroma=dzenie wniosek ten przyjęło. —

Przed odczytaniem wniosku C. Józefa Rosenwertha ~~[illegible]~~ dotyczącego ubezpieczenia losu rolników przez ustanowienie ogólnej składki emerytalnej, który to wniosek odesłany został do delegacyi Stałej po opinię, z zaleceniem aby był także przedsta=wiony na przyszłem posiedzeniu; Zebranie dopełniło wyboru 5.u Członków mających wejść do składu Delegacyi Stałej; większością głosów powołani do niej zostali Członkowie:

Cielecki Konstanty
Detyniecki Stanisław
Schuch Ignacy
Xx. Zawistowski Józef
Walewski Stanisław. —

Odczytany w końcu został wyciąg z protokołu załatwionych czynności na posiedzeniach Komitetu powiatowego oczynszowania pod. 6. Marca r. b. — Po wysłuchaniu którego zgromadzenie upoważniło Korespondenta do wynurzenia podziękowania C. A. Izdebskiemu, prezydującemu w Komitecie wraz życzeniem aby wyciągi podobne udzielane być mogły nadal peryodycznie dla wiadomości członków w Okręgu Węgrowskim. —

Ostatecznie ~~[illegible]~~ zgodzono się aby przyszłe posiedzenie okręgowe, stosownie do nowej organizacyi zebrań odbyło się w Ełbietowie u C. Ignacego Szucha d. 6.° Czerwca r. b. — Poczytawszy za delegatów w okręg Stanisławowski na d. 14 Maja r. b. do Klembowa C. Jasińskiego Stanisława, w Siedlecki na d. 3 maja do Siedlec X. J. Zawistowskiego, posiedzenie zamknięto. —

Łuszczewski

Posiedzenie Piąte – w Elżbietowie

dnia 6 Czerwca 1860 r.

Obecni

Prezydujący. Edward Szydłowski

Członkowie. Kunzell Ignacy
Malczewski Antoni
X. Szczygieł Ignacy
Stępkowski Sylwester
Przykowicz Julian
Szlaski Antoni
Chojecki Artur
Russki Kazimierz
Wałewski Stanisław
Hr. Zawisłowski Jan
Jezierski Stefan
Lees Andrzej
Dębnicki Stanisław
Rzewuski Jan
Hr. Karnicki Andrzej
Trzebicki Stanisław
Przykowicz Antoni
Cieślecki Konstanty
Lubieński Stanisław
Herssmann August
Szuch Ignacy
Janiński Stanisław
Brandt Włodzimierz
Kunzell Teodor
Bujański Emilian
Ramisz Władysław

Delegowany Członek z Okręgu Stawiszowskiego Kunzell Lucian

Po odczytaniu protokołu poprzedniego zebrania w Grochowie, który przyjęty został, przystąpiono według porządku dziennego do odczytania Instrukcyi z Komitetu nadesłanych a mianowicie:

1° Okólnika zachęcającego do brania współudziału w pracach stałej Delegacyi Leśnej. Żaden z obecnych Członków nie podjął się tego obowiązku, bowiem Czł. Wacław Popiel który posiada pewne pod tym względem wiadomości i kilkuletnią praktykę, właśnie był nieobecnym.–

2: Konkursu do 4ch medali przez Towarzystwo w roku bieżącym wyznaczonych żaden z Członków obecnych na kandydata nie podał się — wreszcie Zgromadzenie Okręgowe odesłało ten przedmiot Delegacji Konkursowej —

3: Okólnika zachęcającego do brania Udziału w Wystawie Zwierząt Gospodarskich odbyć się mającej w Warszawie w dniach 15 i 16 Czerwca r. b.

4: Odezwy Tow. Rol. tyczącej się wydawnictwa tańszego wydania Roczników Gospodarskich podpisali się na takowe

Julian Przykowicz
Antoni Szlaski
Włodzimierz Brandt
Władysław Rawicz

i złożyli należność w ilości Złp 48 — która to summa jaknajspieszniej przesłaną zostanie Komitetowi.

Następnie odczytane zostały dwie odezwy zachęcające do nadsyłania produktów i okazów Rolniczych na wystawę do Lublina a mianowicie jedna J. W. Gubernatora Cywilnego Lubelskiego - druga Członka Komitetu Aleksandrowicza —

Członek WW. Rawicz wniósł iżby wszyscy życzący wysłać jakie okazy na Wystawę Lubelską umówili się celem wynajęcia i wysłania furmanki pod specjalnym dozorem jednego z Członków wniosek ten nie został przyjęty, jeden tylko bowiem Czł. Włodzimierz Brandt ma zamiar wysłać Inwentarz - reszta zaś Członków oświadczyła iż okazy swe wyślą pocztą — Członek zaś Julian Przykowicz oświadczył iż pojedzie do Lublina i zajmie się o ile to będzie zgodne z życzeniem Członków nadzorem nad bydłem i przedmiotami z Okręgu Węgrowskiego na tę wystawę nadesłanymi.

Przystąpiono następnie do kwestyi miejscowych a mianowicie Czło. Dzięgielewski przeczytał sprawozdanie czynności Delegacyi Stałej mieszczące w sobie:

1: wybór pytania na Zebranie Ogólne o nadesłanie którego Komitet wezwał Członków Okręgu za pośrednictwem Korespondenta. pytanie przez Zgromadzenie Okręgowe przyjęte

zostało i brzmi jak następuje:

„Jakiemi środkami dałoby się przyprowadzić uregulowanie stosunków gruntowych we wsiach przez właścicieli cząstkowych, czyli tak zwanych drobną szlachtą, obsiadłych — a to celem wyjścia ze wspólności tamującej podniesienie się tych gospodarstw.“

2º Dyskussyję nad projektem do utworzenia wzajemnego ubezpieczenia od klęski gradobicia na następujących głównych oparte zasadach.

a iżby składka ustanowioną była w stosunku stałej stopy procentu od wartości wysiewu.

b że szkody z klęski gradobicia powstałe, o ile się pokryją, składką najwyższego stopnia, jednorazowo progressive będą bonifikowane

c że ani rachunek bonifikacyi ani remanent gotowizny na rok następny przeprowadzone nie będą. —

Na sprawozdawcę do uformowania projektu do Ustawy Delegacyja wyznaczyła członka Konstantego Cieleckiego

3º Dyskussyję nad założeniem Agencyi Domu Rolników Płockich, na skutek nadesłanych odezw przez Korrespondenta Okręgu Siedleckiego i Prezesa Dyrekcyi Szczegółowej Siedleckiej — na sprawozdawcę których do udziału wniosków wyznaczyła Delegacyja stała członka Ignacego Szucha.

Obydwaj ci wyżej sprawozdawcy po kolei głos zabierali a najsamprzód:

Członek Konstanty Cielecki przeczytał projekt Ustawy zabezpieczenia od gradobicia który przez Zgromadzenie Okręgowe przyjętym został z tą jedynie zmianą, że Asekuracyja obowiązuje od chwili podpisania Ustawy — że każdy z członków winien przy podpisaniu wymienić dzień od którego obowiązuje się, najpóźniej nadesłać Deklaracyję na ręce Prezydującego Delegacyi — wrazie zaś niedopełnienia tego warunku Delegacyja od kwot wybrana zjedzie na grunt celem spisania wysiewów stosownie do Regestrów wiosennych.

Ustawę podpisało członków 21 a tem samem stosownie do §. 11 Towarzystwo wzajemnego Ubezpieczenia od klęski gradobicia w Okręgu Węgrowskim istnienie swe rozpoczęło

Na członków Delegacyi wybrani zostali przez sekretne głosowanie:

Detyniacki Stanisław — 19.
Ramer Władysław — 16.
Cieleski Konstanty — 15.
Kunzel Ignacy — 15.
Chojecki Artur — 12.
Walewski Stanisław — 12.

Ci zaś wybrali ze swego grona na prezydującego Czł: Konstantego Cieleskiego a na zastępcę Czł: Ignacego Kunzla

Na życzenie do rozstrzygania sporów Cz. Ed. Szydłowskiej Wreszcie zgromadzenie poleciło z. Korespondenta rozesłanie do nieobecnych Członków formy Umowy Ustawy, celem uzyskania większej liczby podpisów

Następnie w kwestyi Agentury Domu Płockiego z. Korespondenta odczytał odezwę Prezesa Dyrekcyi Szcz: Tow: Kredyt: w Siedlcach zachęcającą do brania udziału w Agencyi przez przyłączenie się do Powiatu Bialskiego, i oznajmił Zgromadzeniu że odezwę tę zakomunikował Delegacyi Stałej, poczem stosownie do porządku dziennego Członek Ignacy Szuch odczytał sprawozdanie dyskusyi Delegacyi Stałej w tym przedmiocie.-

W wypracowaniu tem wykazawszy że Agencyia domu Płockiego, byłaby Instytucyą zupełnie nieodpowiadającą celowi i nie przedstawiającą żadnych stałych i trwałych rękojmi istnienia, następujące wyprowadza wnioski:

a Aby się wstrzymać z wzięciem Udziału w zaproponowanej przez Prezesa Dyrekcyi Sz: Tow. Kre: Agencyi Bialskiej a to w celu

b Aby za pośrednictwem Delegacyi bądź nowo wybranej, bądź już wyznaczonej Delegacyi Stałej znieść się mającej z wszystkiemi Okręgami w Dyrekcyi Szcz: Tow: Kredyt: Siedleckiego, wszelkich dołożyć starań do założenia oddzielnego Domu zleceń dla Okolicy tutejszej

c Aby na zebraniu dzisiejszym otworzyć listę podpisów na kupno Akcyi dla proponowanego Domu Zleceń Podlaskiego. —

Zgromadzenie Okręgowe uważało, że przyjęło w zupełności, obecni na Zebraniu Członkowie zapisali się na zakupywanie akcyi na sumę rs. 5300 — i polecili Z. Korespondenta rozesłanie karendy do nieobecnych Członków, celem uzyskania większej liczby podpisów tudzież uwiadomić o tej Decyzyi Koresp. Okręgu Siedleckiego i Prezesa Dyrekcyi szczegółowej celem porozumienia się z innemi Powiatami składającemi Gubernię Podlaską.
Następnie Czł. Władysław Rawicz odczytał odebraną w tej chwili odezwę Korespondenta Okręgu Siedleckiego uwiadamiającą iż Okręg Siedlecki uchwalił przyłączenie się do obywateli Powiatu Bialskiego celem utworzenia Agencyi Domu Płockiego — co jednakowoż bynajmniej nie wpłynęło na zmianę zdania Okręgu.
Co się zaś tyczy składu Delegacyi mającej się zająć dalszym rozwinięciem tego projektu Zebranie uchwaliło iż w składzie się będzie z Członków należących do Delegacyi Stałej z przybraniem dwóch jeszcze Członków Augusta Hirschmana i Władysława Rawicza jako bliżej z tym przedmiotem obeznanych.

Stosując się dalej do porządku dziennego Czł. Stanisław Dzięgielewski odczytał sprawozdanie tyczące się wprowadzenia w wykonanie odezwy Komitetu, zachęcającej Członków do przyjmowania praktykantów tak gospodarskich jak i do kształcenia rzemieślników Konyrdo(?) jej z umowy z P. Plattem — tudzież co do pomieszczenia kobiet 24 lat wieku nie liczących do Domu Benedyktynek w Łomży celem kształcenia takowych na uchmurki(?)
Z Członków obecnych jeden tylko Cz. August Hirschman wynurzył chęć przyjęcia praktykanta, a wiadomie do Jozefów w Przedzatce(?) etniczej(?), prowadzonej przez Gorolanego wysoko w swym fachu wykształconego, któremu Deleg. Konkursowa Medal przyznała. —

Następnie sprawozdania Delegacyi Konkursowej Czł. Wład. Rawicz przeczytał obraz czynności tejże Delegacyi — nadmienił że ilość kandydatur do nadgrod prezentowanych,

była znacznie mniejsza, aniżeli lat poprzednich
że Delegacya Oddziałowa przyznała: Medal wielki za dbałość o zdrowie ludności wiejskiej Czł: Ludwikowi Górskiemu
Delegacya zaś Okręgowa

1 Medal mniejszy dla officialisty przyznała Pawłowi Popławskiemu, gorzelanemu piwowarowi w Szczedziatie

1 list pochwalny z dodatkiem rs. 15 Grzegorzowi Moszalskiemu Owczarzowi z Rogowa

2gi list pochwalny z dodatkiem rs. 15 Onufremu Danilakowi leśnikowi na Seweryn...

1 list pochwalny bez dodatku pieniężnego Jakóbowi Olszewskiemu parobkowi z Kiełczewa

Wreszcie zapytał się w imieniu Delegacyi czy któren z Członków nie życzy sobie, aby Uroczystość Rozdania Nagród u niego odbytą została — Czł. Stanisław Lubieński zaprosił na dzień 16 Września do Węgrowa, w wigilię, to jest d. 15 " odbędzie się Konkurs oraczy

Następnie Czł. Władysław Rawicz odczytał protokóły prób w Kupientynie odbytych a mianowicie: gipsowania koniczyny, wyki i zasadzenia końskiego zębu — Prezydujący Czł. Ed. Szydłowski wniósł natenczas aby tak samo jak w roku zeszłym nadesłane zostały z różnych majątków Okręgu próbki tegorocznej pszenicy, dla ocenienia najpiękniejszego ziarna i wysłania takowego na wystawę do Lublina, tembardziej iż w r. z. pszenica z Turny która się u nas najpiękniejszą okazała — otrzymała medal na wystawie w Łowiczu. Zgromadzenie Okręgowe, projekt ten przyjęło, wyznaczenie zaś miejsca i dokąd by próby miały być nadesłane pozostawiając do następnego zebrania

Wreszcie Członkowie upoważnili z. Korrespondenta do odpisania Czł. Rosenwerthowi iż wniosek jego dla tego nie był wzięty pod

rozbiór iż podobny przedmiot przez Komitet obrobiony odesłanym zostać do potwierdzenia Władz Wyższych – skoro by to jednak było Jego życzeniem operat ten byłby odesłanym do Komitetu.

Stosując się do porządku Dziennego Prezydujący zapytał, czy któren z obecnych Członków nie życzył by zająć się próbami silnego rznięcia bydła rogatego, celem robienia prób nad wczesnem jego wykastrowaniem, a to stosownie do odezwy Komitetu i dołączonych schematów – gdy jednakowoż nikt się znalazł chcący brać udział w tej próbie przystąpiono do wysłuchania sprawozdań Delegowanych Członków na Zebrania Zgromadzeń Okręgów.

J. Ks. Zaniszewski Delegowany w Okręg Siedlecki oświadczył: iż z Zebrania w m. Siedlcach odbytego żadnego sprawozdania nie jest w stanie złożyć, gdyż z powodu zmiany korrespondenta i braku papierów żadne dyskussyje miejsca nie miały. –

Następnie Delegowany do Okręgu Stanisławowskiego Czł. Stanisław Jasiński odczytał sprawozdanie z posiedzenia w Klembowie odbytego, w którem z powodu zaszłych nieporozumień między Okręgami wniósł bardzo słusznie iż delegowani powinni być ściśle sprawozdawcami a zupełnie nie wdawać się w rozprawy z których zdają sprawę.

Udzielił następnie wiadomość iż wybrana ad hoc Delegacyja ułożyła instrukcyję dla wspólki pod nazwą „Domu Rolniczego Okręgu Stanisławowskiego" – że wspólka ta ma być firmowo – Kommandytowa – a celem jej założenie w mieście Radzyminie składu wszelkich towarów i narzędzi włościanom potrzebnych. Kapitał obrotowy wynosi wmiencie rs. 900 – rs. 150 przeznaczono na różne drobne wydatki. Kapitał zasobowy Delegacyja na rs 600 oznaczyła, tak iż cały Kapitał wynosi pomimo rs 1650, mający być zebrany przez wypisanie Akcyi 100 Złotowych. –

Następnie Delegowany odczytał projekt Radcy Komisarskiego tyczący się uwłaszczenia włościan który przez Czł. Okręgu Stanisławowskiego odesłanym został do Komitetu Tow. Rol.

Następnie Dyskusyje w Okręgu Stanisławowskim toczyły się nad projektem Ubespieczenia od gradobicia - lecz ustawa jeszcze spisana nie została, niektóry tylko Członkowie podpisali się z pewnemi restrikcyjami na Ustawie Okręgu Siennickiego.

Inne kwestyje już były czysto miejscowe. Sprawozdanie zakończone wiadomością że następne Zebranie Czł: Okręgu Stanisławowskiego odbędzie się u Czł. Meyera d. 16 Lipca.

Ostatecznie Prezydujący w Imieniu nieobecnego Czł. Ludwika Górskiego zaprosił Czł: na następne posiedzenie, do Stodygi na dzień 9 Sierpnia.

Po czem po wybraniu Delegatów: do Okręgu Stanisławowskiego Czł: Antoniego Szlaskiego - do Okręgu zaś Siedleckiego Czł: Karola Ochenkowskiego, posiedzenie zamknięto.

6te Posiedzenie w Sterdyni
d: 9. Sierpnia 1860

Obecni:
Przewodniczący wyborowy:
C. Ignacy Huszel
C. Dernałowicz Donat Tadeusz
" Dętyniecki Stanisław
" Górski Ludwik
" Jerzykowicz Antoni
" Lubieński Stanisł:
" Ochenkowski Karol
" Popiel Wacław
" Rawicz Wład:
" Romiker Adam
" Szlaski Antoni
" Schuch Ignacy
" Stempkowski Sylwester
" Trzebicki Stanisław
Ks. " Zawistowski Józef.
Mvborsky

W skutku ostatniego rozporządzenia K.R.S.W. i D. z d. 24 Maja r. b. ograniczającego działania Towarzystwa Rolniczego w kierunkach dotąd przezeń rozwijanych, oraz ogłoszenia Komitetu z d: 22 Czerwca r. b. powyższe rozporządzenie objaśniającego. Członkowie Towarzystwa w Okręgu Węgrowskim zgromadzeni w dniu datą niniejszego protokołu oznaczonym, przyszedłszy do przekonania że ograniczenia wyżej wspomniane, nie mogą by najmniej tamować możności zobopolnego ich porozumiewania się w celach dobro Towarzystwa obchodzących, zgodzili się: aby zebrania okręgowe, tak jak dawniej i na przyszłość utrzymanemi były i aby raz przynajmniej co dwa miesiące miewały miejsce, w sposób jaki poprzednio oznaczony został. —

Ze względu jednak iż życzeniem chęcią jest Komitetu aby zgromadzenia te nie przybierały charakterem zorganizowanych zebrań ani nosiły cechy samodzielnego w imieniu Towarzystwa działania zgromadzeni w dniu tym członkowie zgodzili się:

1. aby takie tylko przedmioty lub pytania na zebraniach rozbierane były do których zbadania Komitet członków w okręgu powoła:
2. aby w miejsce dotychczasowego stałego prezesa na rok jeden wybieranego, przewodniczenie w zebraniu i utrzymanie porządku oraz kierunek narad, jednemu z członków z grona swego wybranemu każdorazowo powierzyć.

Wyjąwszy tych zmian, inne wszystkie urzą-
dzenia tyczące się porządku narad w proto-
kółach dawniejszych zapisane utrzymane (zgodzono) się.

Nadmienia się przytem iż treściwy protokół
z odbytych narad, jak dotąd (takiż nadal) ~~ma być~~ utrzymy-
wany. Zgromadzenie zaleciło. —

Powyższe ograniczenia, (rozumie się samo
przez się, nie mogą) ~~się~~ stosować się do narad
miejscowego interesu dotyczących, gdyby też
~~się okazała się ich potrzeba~~, ani tamować
możności czynienia wniosków w interesie
~~dobra~~ wspólnym ~~członków~~ na celu mających w okręgu; w
przypadku tylko narad w protokóle
osobno zanotowane być mają. —

a niewchodzących
w zakres czynności
Tow: Rolniczego.

Po ukończeniu tych wstępnych rozpraw
przystąpiono do zwykłego porządku dziennego, a
naprzód odczytany został przez Czł: Wł. Rawicza
protokół ostatniego posiedzenia w Elżbietowie
odbytego. —

Odczytano potem następujące pisma Komi-
tetu do Korespondenta:

1sze z d: 3o Lipca r. b. No. 2141 przy którem nadesłał
Komitet listę członków zalegających w opłacie
składki. — W tymże samem piśmie Komitet wzywa
o wskazanie jednego z pomiędzy Członków w Okręgu
któryby przyjąć chciał stały udział w pracach
około zbierania statystyki rolniczej — Podobnież
jednego członka któryby przyjął obowiązek
stałego znoszenia się z Komitetem w przedmiocie
działań w zakres wydziału leśnego wcho-
dzących; w końcu jednego któryby chciał przyjąć
opiekę nad praktykami gospodarczemi w Okręgu.
Odpowiadając na te wezwania raczyli przyjąć
udział w pracach statystycznych:

C. Stanisław Detynski

w leśnych. C. Wacław Papiel.
opieki nad praktykami gospodarczemi podiął się
C. Xx Józef Zawistowski.

2im pismem swoiem z d: 13 Maja r. b. Komitet Komunikuje odezwę Inspektora wydziału stad rządowych w Janowie w przedmiocie zebrania za pośrednictwem Korrespondentów wiadomości potrze: bnych do ułożenia Xięgi rodowej Koni pełnej Krwi w Kraju znajdujących się. Gdy się okazało że Koni pełnej Krwi niema w Okręgu, odezwa po odczytaniu do akt złożoną została. —

Przystąpiono potem do zebrania wiadomości o cenach produktów dla zamieszczenia ich w Korrespondencyi miesięcznej za wrzesień, i ponowiono wezwanie o dostarczenie z okręgu okazów na urządzającą się wystawę w Lublinie. Obecny C. Schultz Ignacy ofiarował się nadesłać przesyłkę powierzonych sobie przedmiotów do P. Rostkiewicza do Warszawy, Który C. Julian Dryhowicz stosownie do zrobionego na przeszłem zebra: niu oświadczenia przyobiecał zaopiekować się w Lublinie.

C. Wł. Rawicz zdawał potem ~~zebranie~~ sprawozdanie z prób w Kupiętynie robionych nad którymi specyalny przy: iął nadzór, zaproponował przytem aby na d: 24. Stycznia nadesłane były do Grochowa z różnych okolic okrę: gu próbki pszenicy t. r. zbioru dla porównania ich wagi i dopełnienia siewu według programu zaprojektowanego przez samego właściciela Kupiętyna. — Zgromadzenie do tej propozycyi się przychyliło. —

C. Komit. Górski odczytał wreszcie wzór projektowanego przez Komitet Tow: Kontraktu oczynszowania nad którego artykułami niektóremi pobieżna zawiązała się dyskussya

Gdy w miesiącu Wrześniu przypadało na naradę zebranie w celu przygotowania materyałów do Korrespondencyi Kwartalnej na październik C. Wacław Papiel zaprosił członków do siebie na d. 24. Września.

Posiedzenie 7e w Turowy
dnia 12go Września 1860.

Obecni: —

C. Cielecki Konstanty.
Gosiski Ludwik
Domatowicz Tadeusz
Łubieński Stanisł.
Ochenkowski Karol
Popiel Wacław
Bawicz Władysł.
Ronikier hr Adam
X. Brzeziński Gracyan
Schuch Ignacy
Szalawski Władysław
Szepietowski Józef.
Tyszecki Stanisław
Olorski Maj.

Przy odczytaniu protokołu poprzedzającego posiedzenia odbytego w Sterdyni zrobione zostały niektóre spostrzeżenia co do jego redakcyi mianowicie: w tych miejscach które odnosiły się do rozdziału czynności zebrań okręgowych na wypływające ze stosunku z Towarzystwem i dotykające innych lub tylko miejscowych interesów. Zrobiono też poprawkę w ustępie protokołu o koniach pełnej krwi gdyż pokazało się że takowe znajdują się w dwu miejscach a właściciele tych koni obowiązali się nadesłać rodowody tychże koni dla oddania ich Komitetowi. —

Po zebraniu wiadomości dla zamieszczenia ich w korespondencyi miesięcznej i załatwieniu tej czynności C. Cielecki Konstanty uczynił uwagę iż, kiedy teraz działalność zgromadzeń ~~zebrań~~ okręgowych ograniczoną została ostatniemi rozporządzeniami rządowemi, ~~to~~ wypadałoby zażądać od Komitetu ażeby ten mógł dostarczać przedmiotów do obrad dla zebrań okręgowych ~~okręgowych~~ pragnących brać udział stały w pracach Towarzystwa rolniczego za cel wskazanych.

W skutek takiego wniosku i ogólnego poparcia

onego przez zebranych Członków, zgodzono się iż najwłaściwszem będzie na teraz zająć się na zgromadzeniach okręgowych przed: wstępnym rozbiorem Kwestyi przez Komitet dla obrad ogólnego ~~Lutowego~~ Zebrania ~~przygotowanych~~ utworzonych a tem samem przygotować się do gruntowniejszego ich rozbioru na posiedzeniu Lutowem. Jakoż po odczytaniu pytań ogłoszonych przez Komitet, niektórzy z obecnych Członków podjęli się wybrane z pomiędzy tych niektóre Kwestye na następnem posiedzeniu okręgówem wraz z Konkluzyami swemi wprowadzić i poddać pod obrady Zebrania, a mianowicie:

C. Konstant. L. Górski przyjął pytanie 5^e^ następujące:

„Wykazać ważność gnojówki, najle: „psze sposoby korzystania z takowej, „oraz jej przechowania?

C. May Oborski pytanie 8.

„Czy pożytecznem jest w Kraju naszym „wprowadzanie nowych odmian zbóż „jakich mianowicie i jakie postępowa„: nie wtym względzie zalecić wypada

C. Wład. Rawicz pytanie 16

„Jakie rodzaje podściółu mogą najko: „rzystniej brak słomy zastąpić, i jaka „jest ich stosunkowa wartość? —

C. Ochenkowski Karol, pytanie 29 dla Sekcyi Inwentarz

„Czy w Kraju naszym i w jakich warunkach „utrzymanie bydła Całkowite lub częściowe

w stajni

„w porze letniej opłaci się i jakie korzyści
„te dwa sposoby utrzymania przynieść mogą
„bezpośrednio z podniesienia dochodu z chodowli
„bydła, a pośrednio z powiększenia ilości na
„wozu? „

C. Szepietowski Józef. pytanie 31.

„Jakie mogą być przyczyny wywięzywania
„się stale Karbunkułu w pewnych miejscowo:
„ściach i jakie byłyby na to środki zaradcze?

Przechodząc potem do miejscowych interesów
otczytaną została Zgromadzeniu odezwa domu
Zlecen. Rolników podlaskich ed. 20 Września 6
dotyczącą urządzenia składu żelaza w
Okręgu Węgrowskim, oraz zebrania wiado:
mości co do ilości zboża któreby z
Okręgu tegoż w komis Spółce podlaskiej
oddanem być mogła. —

Na skład żelaza uważano za
najstosowniejsze obrać miasto Sokołów
jako punkt środkowy, zwłaszcza że
C. Ig. Schmek podjąłby się rzeczony skład
umieścić pod swoim dozorem i kontrolą
przy fabryce w Elżbietowie, też brak
potrzebnego miejsca na magazyn stanął temu na prze
szkodzie. Nim zatem za porozumieniem
się właścicieli w Okręgu zebrał by się
potrzebny fundusz na wybudowanie szopy
C. Bacewicz Władysław ofiarował umieścić
skład w Grochowie i przyjść nad nim
kontrolę, i podał w tym względzie warunki
swoje dla przesłania ich domowi Zleceń. —

Niektóry z obecnych członków podali

następujące

ilość zboża jaką każdy z nich mógłby powierzyć w Komis domowi zlecić, a Korespondent zebrane te wiadomości do wszystkich domowi przesłać się zobowiązał.

W końcu odczytał P. Konstanty Cielecki sprawozdanie z czynności wspólki wzajemnej pomocy przeciw gradobiciu, która ograniczyły się w ~~[illegible] teraz~~ zeszłym roku na zebraniu deklaracyj od osób przystępujących do niej, bez składania funduszu który w ~~[illegible]~~ niczym okazał się potrzebnym.

Sprawozdanie wraz z deklaracyami oddane zostało Korespondentowi do akt. —

Natem posiedzenie ukończone zostało, miejsce zaś i dzień przyszłego zebrania poruczono Korespondentowi później oznaczyć, skoro porozumienie się co do przyjęcia zebrania z którym z członków nastąpi. —

Posiedzenie 8e w Krzyształynie dnia 14. Listopada 1860

Obecni

C. Kołłowski Karol Prezes D. S. T. K. Z. prezydujący temu zebraniu.

Członkowie: Ciecki Konstanty
Dobrzyniecki Stanisław
Chojecki Artur
Golicyn X.^{że} Sergiusz
Gorski Ludwik
Inykowicz Julian
Jezierski Stefan
X Karnicki Andrzej
Kobyliński Ignacy
Kiesel Ignacy
Kusel Teodor
Łubieński hr Stanisł:
Maliszewski Antoni
Popiel Wacław
Bawicz Wład:
Roniker hr. Adam
X Brzewski Grzegorz
Brzewski Jan
Schuch Ignacy
X Ściegosz Ignacy
Stempkowski Sylwester
Szlaski Antoni
Szydłowski Edward
Trzbicki Stanisław
Walewski Stanisław
X Zawistowski Józef.
Jasiński Stanisław
— Magazynier: Oborski

Przed rozpoczęciem posiedzenia na wniosek C. Edwarda Szydłowskiego zgromadzeni członkowie jednomyślnie zaprosili na prezydującego temu zebraniu C. Karola Kołłowskiego Prezesa D. S. T. K. Z. który zająwszy miejsce obrady rozpoczął według przygotowanego porządku dziennego. —

Po odczytaniu protokołu ostatniego posiedzenia i zanotowaniu bieżących

cen

produktów do Korrespondencyi mieszanej. Prezydujący zawezwał członków, którzy podjęli się rozbioru niektórych pytań przez Komitet ogłoszonych, do wprowadzenia ich przed zebranie.

Najpierw zabrał głos. M. Oborski co do pytania 8^go tej treści: Czy pożytecznem jest w

Kraju naszym wprowadzanie nowych odmian zbóż jakich mianowicie i jakie postępowanie w tym względzie zalecić wypada.

i wymieniwszy różne sposoby przychodzenia do nowych odmian zbóż, przytoczywszy sposoby używane w tym celu we Francyi przez Pana Vilmorin, oraz usiłowania niektórych pojedyńczych gospodarzy w naszym Kraju, przedstawił następujące Konkluzye które przez zebranie przyjęte zostały w takiej osnowie:

1. Przyswajanie odmian zbóż obcych naszemu Krajowi jakkolwiek ogólnie w praktykę gospodarską wchodzić nie powinno jako trudne i zawodne, może przecież być pożyteczne przeszedłszy pierwo przez pojedyncze i drobniejsze próby akklimatyzacyi, którymi najwłaściwiej zajmować się mogą możniejsze gospodarstwa jako też folwarki doświadczalne —

2. Otrzymywanie zaś Nowych odmian ~~otrzymana~~ z wybieranego dorodniejszego ziarna między zbożem w własnym Kraju uprawianem a następnie troskliwe ich pielęgnowanie, rozmnażanie, zapewnić ~~[illegible]~~ może plon obfitszy w pożywne lub pożyteczne części i wcześniejsze dojrzewanie, a zatem bardziej od pierwszego sposobu zalecane być ~~[illegible]~~ powinno

Następnie zabrał głos C. Rawicz Władysław

w Kwestyi 16tej.

„Jakie rodzaje podściołu mogą najkorzystniej brak
„słomy zastąpić i jaka jest ich stosunkowa
„wartość" . — , a wymieniwszy jako nej
odpowiedniejsze ściółkę leśną, podściół stawowy, trzcinę
tatarak, sitowie i.t.p., wrzos, torf, trociny, nać
kartoflaną, ziemię i porównawszy stosunkową
wartość tych podściołów, zamknął swój wywód
następującą konkluzyą:

że mimo analiz chemicznych wykazują=
cych więcej sól alkalicznych i wyżniających
w liściach, kolkach, trzcinie i.t.d. aniżeli
w słomie żytniej to jednak ostatnia z
powodu mechanicznej swej budowy usposa
biającej ją do większego pochłaniania
części ciekłych nawozowych, zawsze
stanowić będzie podstawę podściołu
i jedynie zastąpić się daje przez użycie
suchego szlamu, torfu lub ziemi. —

Konkluzya ta przez zgromadzenie przyjętą
została. —

Ponim C.K. Ludwik Górski wprowadzał
pytanie 5te następującej treści:

„Wykazać ważność gnojówki i najlepsze
„sposoby korzystania z takowej oraz
„przechowania. —

Zastanowiwszy się nad ważnością gnojówki
w gospodarstwie którą wyżej nad nawozem
stałym przyznawał i wykazawszy nieodzowną
potrzebę staranniejszego z nią obchodzenia
się w naszych gospodarstwach oraz zapobie
gania jej utracie, zakończył tą uwagą:
iż gnojówka w dwojaki sposób może być
spożytkowaną, albo: zatrzymując ją za pomocą
obfitego podściołu, który przez dłuższy czas
pod bydłem się zostawia, — albo: w gospo=
darstwach używających na karm dla bydła
wywaru, urządzając zbiorniki i obracając
zebraną

wnich gnojówkę bądź wprost na pole, bądź do polewania Kompostów.

Po zakończeniu rozpraw nad tem pytaniem gdy członkowie Ochenkowski Karol i Szepietowski Józef, którzy podjęli się rozbioru ~~dwóch~~ pytań 29^w^ i 31.^ego^ nieobecnemi byli na tem zebraniu, C. Władysław Łopieński mając sobie poruczone przez Komitet do rozbioru na Ogólne Listowe Zebranie Pytanie z sekcyi leśnej:

W jaki sposób najłatwiej i najprędzej w okolicach w lasy ubogich przyjść do produkcyi drzewa na opał?

życzył sobie przedstawić rozbiór swój zgromadzeniu celem wywołania rozpraw mogących objaśnić tę kwestyę — wskutek tego zgodzono się na następujące konkluzye przedstawione przez wnioskodawcę:

że w okolicach nadrzecznych jak nadwiślańskie najwłaściwiej jest dla uzyskania w prędkim czasie opału sadzić wierzbinę, wiklinę lub rokicinę; — w okolicach zaś górzystych akacyę.

Po ukończonych dyskusyach nad pytaniami zabrał głos według ułożonego porządku dziennego prezydujący C. Karol Kortowski a zarazem naczelnik firmowy domu Zleceń Rolników Podlaskich aby zebranych członków objaśnić co do dotychczasowych działań Spółki, i uwiadomił naprzód jakie poczynione zostały przygotowania na niższym Bugu do spławu ~~zboża~~ na wiosnę zboża mającego oddać w Komis Domowi, oraz o takichże przygotowaniach nad Wisłą, a następnie o mającym się urządzić przewożeniu lądem

zboża

do Warszawy aby tym sposobem przyjść w pomoc właścicielom z okolic Włodawskiego, Radzyńskiego którzy ze spławu w tym roku korzystać nie będą, a to z tego powodu że statki wodne czyli Berlinki nie mogły być ugodzone dość wcześnie aby podróż w tak dalekie punkta na górnym Bugu, przed zimą jeszcze odbyty — Uprzedził zarazem o urządzaniu się mających, dla ustatawienia na dal transportu lądowego, spichlerzach w kilku punktach na trakcie Brzeskim. — W końcu objawił nadzieję iż Bank Polski przyjdzie zapewne w pomoc Domom Zleceń w udzielaniu zaliczeń na produkta powierzone im w komis —

Zgromadzenie z żywem zajęciem przysłuchiwało się tym wiadomościom o usiłowaniach dotychczasowych Domu z których obywatele tej okolicy tyle dla siebie rokują nadziei. —

Z kolei zapytał prezydujący obecnych Członków czyli by niemieli do przedstawienia jakich wniosków.

Pierwszy żądał głosu C. Schmidt Ignacy w przedmiocie wzajemnego ubezpieczenia od gradobicia i przedstawiał pożytek z połączenia się z sobą wspólek po okręgach w tym celu poformowanych, przez co nadałaby się im rozleglejsza podstawa, środki bowiem działania któremi pojedyńczo rozporządzać mogą jak doświadczenie w Okręgu Węgrowskim przekonało nader ograniczonemi się okazały. — Przedewszystkiem uważał za stosowne porozumienie się między sobą Syndyków okręgów dla przyprowadzenia do jednoości różnorodnych ustaw i zaproponował wybór delegacyi któraby tym przedmiotem nieczwłocznie się zajęła —

Wniosek

Wniosek ten został przyjęty, w skutek czego do delegacyi zaproszeni zostali członkowie Ciecierski Konstanty, Schuch Ignacy i Rawicz Władysław. —

Drugi wniosek zrobiony był przez C. Cieleckiego Konstantego, który ubolewając nad tem że zaniechano wysyłania członków delegowanych na zebrania sąsiednich okręgów, który to zwyczaj dozwalając porozumiewania się, tyle zbawienny wpływ na działania zebrań wywierać może, wniósł, aby zwyczaj ten wznowiony został. —

Zgromadzenie chętnie przyjęło ten wniosek i do Okręgów Stanisławowskiego, Łosickiego, Siedleckiego wyznaczyło na delegatów C.C. Antoniego Ostaszkiego, Maxymiliana Oborskiego, X Ścigosza Ignacego, którym zarazem polecito przedstawienie Zebraniom wniosku C. Schucha zrobionego, oraz wyjednanie aby w celu porównania ustawy ubezpieczenia od gradobicia z tychże okręgów delegacye także wybrane były i aby te na dzień 10. Stycznia r. przyszłego do Siedlec razem zjechać się mogły.

Nakoniec w skutek zaproszenia X^ca Sergiusza Golicyna przyszłe zebranie na dzień 18. Grudnia r. b. w Starejwsi naznaczone zostało. —

Posiedzenie Dziewiąte w Storczysi dnia 18go Grudnia 1860.

Obecni.

Prezydujący C. Ed. Szydłowski.
C. Cieletki Konstanty.
" Czarnocki Ludgard.
" Clemens Edward
" Dobyniecki Stanisław.
" Golicyn X. Sergiusz.
" X Kasinski.
" Kussel Ignacy
" Kussel Teodor
" Lubiński Stanisław.
" Lees Andrzej
" Jasiński Stanist. Kostka.
" Jezierski Stefan
" Popiel Wacław
" Romiker Adam
" Bawior Władysław
" Brzeziński Jan
" X Brzeziński Gracyan
" X Szczygorz Ignacy
" Schuch Ignacy
" Szlaski Antoni
" Stempkowski Sylwester
" Działowski Wład.
" Ochenkowski Karol
" Trzbicki Stanisław
" Walewski Stanisław.

Delegowani
z okr. Siedlecki: Boczkowski Józef
" Łosickiego Kortowski Karol
" Stanisławows. Zamojski Wład.
" Siennickiego Kussel Józef.

Członkowie z innych Okręgów:
z Stopnickiego. C. Paweł Popiel
" Stanisławowsk. C. K. Godlewski Ant.
" " Kussel Lucyan

Komys. Okr. W. M. Oborski.

Po odczytaniu protokołu posiedzenia poprzedzającego odbytego w Kupiętynie oraz porządku dziennego obrad nastąpić mających, zabrał głos. Korespondent okręgu w przedmiocie dalszego układania raportów kwartalnych do komitetu i zrobił uwagę, iż tak dla lepszego zbadania stosunków miejscowych jak dla gruntownego obrobienia każdego z przedmiotów w tych korespondencyach objętych, byłoby pożądanem aby pojedyncze działy w przedmiotach oznaczone opracowanemi bywały każden z osobna przez jednego lub więcej członków, który by się tej pracy podjąć chciał, taki podział pracy przedstawiałby w korysci specyalne zgłębienie każdego przedmiotu. Gdy to przedstawienie znalazło w zgromadzeniu chętne przyjęcie, rozebrano przedmioty według następującego podziału:

C. X. K. Brzeziński Gracyan podjął się Działu I. robienia postrzeżeń Meteorologicznych

C. Karol Ochenkowski Działu II. Pola, łąki i ich płody, oraz działu III. Inwentarze i ich produkta

C. St. Kostka Jasiński, również podjął się Działu III.

C. Popiel Wacław Działu IV. Leśnictwo Ogrodnictwo, pszczelnictwo, rybactwo łowiectwo, jedwabnictwo, torfiarnie.

C. Bawior Wł. Działu V. różnego rodzaju przemysłu Wiejskiego. —

C. Schuch

C. Schuch Ignacy Dział VI wiadomości handlowe
C. Dzetyniecki Stanisław Dział VII. Ludność i różne tey stosunki
Dział VIII. Rozmaitości, załatwiać będzie sam Korespondent, a każden z Członków wiadomościami szczególnemi będzie się mógł do niego przyczynić.

Po załatwieniu tej Kwestyi, odczytanemi zostały ostatnie ogłoszenia Komitetu, a mianowicie:

z d. 15 Listopada r. b. 3336. względem rozpowszechnienia dziatek o Ochronkach Wiejskich i upominku dla dziewcząt.

z d. 16. t. m. r. b. N° 3343 względem kształcenia dozorczyń ochron.

" 26. t. m. 3231. w przedmiocie ustaw ubezpieczenia od gradobicia

" 26. " " 3415 w przedmiocie wzajemnego ubezpieczenia od pogorzeli słomy.

" 26. " " 3330. Co do handlu mięsem w Kraju naszym. — nareszcie

z d. 5 Grudnia r. z. 3489 Co do wyboru nowych członków. —

Z powodu tego ostatniego ogłoszenia Korespondent odczytał uchwałę zeszłorocznego okręgowego zebrania regulującą wybory nowych Członków i powołując się na nią zawezwał JW. H. Brzezowskiego aby chciał się zająć czynnością przygotowania listy wyborczej i rozdania ich Członkom, do czego natychmiast przystąpiono. —

Nastąpił potem dalszy rozbiór pytań na przyjęte ogólne zebranie przez Komitet ogłoszonych, rozebranych przez Członków w Okręgu, a dotąd jeszcze nie wprowadzanych.

C. Zatem Ochenkowski Karol przystąpił do wprowadzenia Kwestyi 29ej:

„Czy w Kraju naszym i w jakich właściwie
„warunkach utrzymanie bydła całkowite lub
„częściowe na stajni w porze letniej opłaci się
„i jakie korzyści te dwa sposoby utrzyma-
„nia przynieść mogą, bezpośrednio z podnie-
„sienia dochodu z chudowli bydła a pośrednio
„z powiększenia ilości nawozu. " —

Wykazawszy we wstępie ścisły związek istniejący pomiędzy właściwym rolnictwem a chowem inwentarzy

przebiegłszy pokrótce historyą składania się rolniczego bogactwa w innych krajach, i wskazawszy przyczyny ubóstwa tegoż u nas, wprowadzającey pierwszy szczegółowo warunki produkcyi mięsa, nabiału, i wychowu wołów do pracy jako głównych celów dla których chowane jest bydło, — wykazał, że cenne i korzyści każdej z tych gałęzi chowu tylko przez staranne około bydła chodzenie i obfite tegoż żywienie osiągnąć się dają. i w konkluzyi ten główny wyprowadził wniosek że w kraju naszym tylko częściowe utrzymanie bydła w lecie na stajni opłacić się może. Co zaś do bezpośrednich korzyści jakie by z takiego utrzymania osiągnięte być mogły, te w takich razach tylko zapewnić się dadzą:

Jeżeli bydło ras czystych, wcześniych, lub krzyżowanych z rasą krajową na wypas przeznaczać będziemy.

Jeżeli rozszerzemy korzystne starania o wysoką wydajność mleka

Jeżeli zwięcamy starania na silne żywienie matek, czem dobroczynny wpływ na potomstwo przez przychowek mleczarek ustalonych przymiotów i silnych, zdolnych do pracy wołów sprowadziemy.

Pośrednie korzyści z żywienia letniego bydła na stajni wykazał sprawozdawca opierając się na postrzeżeniach z Dombala, w powiększonej massie nawozu i możności ztąd nawożenia znaczniejszych przestrzeni gruntu. —

Zgromadzenie słuchało z zajęciem rozprawy C. Ochenkowskiego i objawiło życzenie aby wypracowanie to przesłane być mogło do rozpoznania Komitetu i aby sprawozdawca przy rozbiorze tego pytania na ogólnem Zebraniu konkluzye swoje przepisał. —

Rozbiór pytania 31° którego się podiął C. Józef Szepietowski dla nieobecności tego odłożony być musiał.

Następnie przystąpiono do przedmiotów miejscowego interesu: Obecny C. Karol Kołłowski P.D.S.T.K. zdawał obszerną sprawę z czynności domu zleceń rolników Podlaskich, z czego okazało się, iż około 20,000 korcy zboża całym roku powierzono domowi na spław zagraniczny

oraz

że dom nieustaje w usiłowaniach ułatwienia właścicielom przewozu zboża na kołach ku Warszawie.

C. Władysław Rawicz składał potem sprawozdanie z czynności dotychczasowych Komitetu centralnego do użycia szarwarków i budowy dróg w powiecie Siedleckim i oznaimił że Komitet w r. ż. odbył dwa posiedzenia w mieście Siedlcach. Jedno d. 25 Czerwca na którym dopełnił ukonstytuowania się swego, i obioru prezesa na którego powołany został C. Hawnt-Lubieński. Drugie 20 Paźdz: Na tem ostatnim posiedzeniu przedstawiony był przez Inżyniera powiatu plan robót szarwarkowych w powiecie na r. 1861. Według planu tego, który Komitet zatwierdził, liczba dni szarwarkowych użyć się mających w r. b. do budowy i utrzymania dróg w powiecie Siedleckim wynosi dni Ciągł: 13,063 — pieszych 12007.

Daley z przedstawionego projektu okazuje się że w r. 1861 przedsięwzięte zostaną roboty około 7. trakktów bitych II° rzędu z których 5 w Okręgu Węgrowskim, — mianowicie.

Trakt I Sokołowsko - Kałuszyński na Węgrów i Liw —
" II. Węgrowsko - Łochowski na Starą wieś.
" III. Sokołowsko — Sterdyński na Kupientyn —
" IV. Sterdyńsko — Nurski na Ceranów
" V. Sokołowsko - Krzemieniecki na Suchodoł.

W ogóle w powiecie Siedleckim ukończono w przeciągu lat ostatnich siłą szarwarku 2dniowego drogi bitej II° rzędu wiorst 16½ — mianowicie: na trakcie Sokołowsko - Kałuszyńskim Wiorst 8.
" Siedlecko - Łosickim wiorst 7.
" Lubelskim . . . " . 1½

Następnie tenże C. Wł: Rawicz odczytał sprawozdanie z prób w r. 1860 robionych w Kupientynie

C. Ed: Szydłowskiego w celu wykazania kosztów uprawy Końskiego zęba i dojścia pożywności tej rośliny w porównaniu z sianem. z którego główniejsze wypisujemy cyfry.

Zasadzono w r. z. Końskim zębem 5 morgów 120. prętów

Koszt uprawy, sprzętu, i. t. d. wynosił wogóle Ztp 501.

Zatem na jednym morgu 200 prętowym . Ztp... 91.

Zebrano z tej przestrzeni 1402 Cetn: Zielonego Końskiego zęba, czyli cet: 225 z jednego morga.

Proba która była robiona w celu dojścia pożywności Końskiego zęba wykonaną była na 6 sztukach jałowizny podzielonych na 2 partye równe sobie co do wagi żywej. po 6ciu tygodniach pasienia okazało się: że,

I partya spożyła 1890 funtów siana, przybyło zaś wagi żywej 103½ ftów

II partya spożyła 6337 " Końskiego zęba zielonego przyrostu żywej wagi było 85 ftów.

Z porównania wszystkich tych cyfr wypadło że wartość pożywna Końskiego zęba zielono zebranego, ma się do wartości siana jak 4 do 1.

Czyli że karma w wartości jednego cetnara siana otrzymana przez uprawę Końskiego zęba kosztuje 43. grosze. — Który to wypadek porównywając z ceną bieżącą jednego cetnara siana wynoszącą w tutejszej miejscowości Ztp 4. wykazuje ogromną różnicę a zatem i korzyści. —

W dalszym ciągu obrad zdawane były sprawozdania z delegacyi odbytych na zebrania sąsiednich okręgów mianowicie przez:

C. Slaskiego Antoniego delegowanego na zebranie okręgu Stanisławowskiego do [illegible] w dniu

C. JmX Ścięgosza Ignacego delegowanego na zebranie okręgu Siedleckiego odbyte w Chodowie dnia.

W toku sprawozdania swego JmX Ścięgosz oznajmił zebraniu że Komisya Rządowa, bacząc na małe postępy jakie dotąd zrobiło oczynszowanie z powodu jak się zdaje ociągania się, nieznajomości lub niechęci włościan, postanowiła aby tymże ze strony władzy uczynionem było stosowne oznajmienie, i za pośrednictwem Gubernatora Cywilnego odwołała się do delegacyów

powiatowych oczynszowania zasięgając ich zdania co do sposobu w jakiby też oznajmienie uczynionem być winno. Powołując się następnie na postanowienie Zebrania Siedleckiego którem przedmiot ten do deliberacyi przez delegacyę powiatową oddanym został, Sprawozdawca nasz złożył na ręce członka tejże delegacyi Stanisł: Dętynieckiego zredagowaną na piśmie odpowiedź w tym przedmiocie, przyjętą przez ~~Członków~~ Zebranie Okr. Siedleckiego aby ta Członkom Okr. Węgrowskiego zakomunikowaną została.

Gdy C. Dętyniecki wskutek tego przedstawienia zawiadomił że ma do przedłożenia swój wniosek przedmiotu tego dotyczący, odłożył prezydujący wprowadzenie wniosku tego aż do kolei oznaczonej w porządku dziennym na wprowadzanie tychże.—

Przystąpiono zatem do wysłuchania sprawozdania C. Maj. Oborskiego delegowanego na Zebranie Okręgu Łosickiego w Komornie dnia 19. Listopada r. z. odbyte.— Sprawozdawca zawiadomił o postanowieniach w Okręgach Bielskim i Łosickim w celu przyśpieszenia oczynszowania przyjętych, w mocy których niektórzy obywatele tych okręgów, zobowiązali się zrobić pierwsze kroki do włościan swoich, a w razie doznanego oporu zawiadomić o tem protokolarnie Delegacyę powiatową. Opierając się na tym przykładzie, Sprawozdawca ~~zrobił~~ przedstawił wniosek aby i w Okręgu Węgrowskim obywatele przedsięwzięli podobne tym środki działania — Gdy na to obecny C. Karol Kortowski zrobił uwagę że władza w tym względzie jak to było wyżej wspomnianem, zdanie się swoje już zapowiedziała, C. Oborski wniosek ~~swój~~ zrobiony cofnął.

Przystępując z kolei do wysłuchania wniosków dany był głos C. St. Detynieckiemu który naprzód odczytał przyjętą przez Zebranie Siedleckie odpowiedź Delegacyi powiatowej tej treści: iż władza powinna w wyrazach najzrozumialszych i najtreściwszych zawiadomić włościan o wyraźnem postanowieniu Rady Administracyjnej względem oczynszowania, i że to oczynszowanie nastąpić ~~jedynie~~ może jedynie na drodze dobrowolnych układów między właścicielem a włościaninem, bez żadnej ze strony władzy interwencyi. — po odczytaniu nadto reskryptu Komissyi Rządowej wyżej wspomnianego i instrukcyi szczegółowej wydanej dla delegacyów powiatowych oczynszowania, zrobił tenże C. Detyniecki wniosek przeciwko redakcyi odczytanej dopiero co odpowiedzi i zaproponował aby ~~wstępie~~ w niej wyrażonem zostało żądanie odczytania włościanom in extenso przez urzędników ze strony władzy wysłanych, postanowienia Rady Administracyjnej z r. 1858.

Wywiązała się z powodu tego wniosku żywa dyskussya nad tą kwestyą, którą Zebranie rozstrzygnęło przez wotowanie, utrzymując projekt odpowiedzi przez Członków Okręgu Siedleckiego przyjęty, a uchylając wniosek C. Detynieckiego, z tym jednakże dodatkiem, aby urzędnikom ogłaszającym wolę rządu przepisaną była harenga którą bez żadnych objaśnień uwag i dodatków ze swej strony odczytać włościanom będą obowiązani. —

Po ukończeniu tych rozpraw nastąpiły wybory nowych członków a po obliczeniu głosów prezydujący odczytał nazwiska nowo przyjętych, jak następuje:

Franciszek Bujalski z Olszewa — Sterdyń
Alexander Krzymowski z Kupistyna — Sokołów
Ludwik Rzewuski z Orzeszówki — Węgrów
Jan Pietkiewicz właściciel Chroszczówki Sterdyń
X. Stanisław Dziobkowski proboszcz w Ceranowie Sterdyń
Stanisław Skibniewski właściciel Telaków Sterdyń.

Do

Do podpisania Listy przedstawić się mających członków na Ogólnem Zebraniu upoważnionemi zostali ~~p~~
C.C. Szydłowski Edward
- Oborski Maxymilian.

Wybrano potem delegowanych na zebrania: w Okręgu Łosickim d 31 Grudnia r. z. w Konstantynowie
C. Karola Ochenkowskiego.

w Okręgu Siedleckim d. 12 Stycznia r. b. w Krześlinie
C. Rawicza Władysława

w okręgu Stanisławowskim d. 14 Lutego w Rudzienku
C. Imc. x Rzewuskiego Gracyana.

Przystępując Zebranie na zaproszenie C. Ignacego Kuszla naznaczone zostało na d. 29 Stycznia r. b. w Nowejwsi. — i natem posiedzenie zakończone zostało.

Posiedzenie dziesiąte
w Nowejwsi.
dnia 29. Stycznia 1861.

Obecni

Szydłowski Edward prezydujący.

C. Brandt Włodzimierz
" Czarnocki Ludgard
" Cielecki Konstanty
" Clemens. Edward.
" Jryłkowicz Julian
" Antoni
" Bronisław.

Kuszel Ignacy
Kuszel Teodor.
Galiczyn X Sergiusz
Lees Ansley
Rawicz Władysław.
Schuch Ignacy
Szalawski Władysław
Slaski Antoni
Stempkowski Sylwester.
Trybicki Stanisław.
Ochenkowski Karol
Oborski Maxymilian

Kuszel Lucyan z Stanisławowskiego
Wróbel Tomasz z Ostrołęckiego.

Po odczytaniu protokołu zeszłego posiedzenia, zebraniu niektórych wiadomości do raportu miesięcznego, wreszcie po odczytaniu odezw od Komitetu:

Zdał sprawę C. Konstanty Cielecki z narady odbytej w Siedlcach w d. 10. Stycznia r. b. co do porównania i zjednoczenia ustaw wzajemnego ubezpieczenia ~~ustaw~~ od Gradobicia w różnych okręgach; w skutek czego 21. członków w okręgu Węgrowskim podpisało zobowiązanie przystąpienia do spółki w okręgach Siedleckim, Węgrowskim, Siennickim, Stanisławowskim, Bielskim i Łosickim zawiązać się mającej. Dla ułożenia

zaś

iednej wspólnej ustawy wybrano z Okręgu Węgrowskiego delegacyę złożoną z członków: Konstantego Cieleckiego
Ignacego Schucha
Wład: Rawicza

która z delegacyami powyżej wymienionych okręgów w Siedlcach d. 11. Kwietnia r. b. zjechać się ma dla dalszego porozumienia.

C. Rawicz Wład: odczytał potem sprawozdanie z prób w Kupiętynie przedsiębranych,

a delegowani na posiedzenia sąsiednich okręgów odczytali swoje sprawozdania jak następuje:

C. Ochenkowski Karol z posiedzenia Or. Łosickiego w d. 31. Grud. r. z. w Konstantynowie,

C. Rawicz Wład: z posiedzenia d. 14. Grud: w Kreśkowie odbytych.

Wybrano następnie czterech jeszcze nowych członków mających być przedstawionemi na ogólnem zebraniu, jakoto:

P. P. Dobrowolskiego Juliana właściciela Rozbiezy
Xx Morawskiego Juliana proboszcza tamże
P. Tyborowskiego Alexandra wtasc. sob. Tzkela
Xx Siennickiego Wincentego proboszcza w Kossowie

Na delegowanych na posiedzenie w Okr.: Siedleckim zaproszono C. Slaskiego Antoniego.
w Okr. Łosickim C. Stempkowskiego Sylwestra
do Okr: Stanisławowskiego wydelegowanym był już poprzednio Xx Brzeziński Ignacy.

Przyszłe posiedzenie Okręgowe naznaczono na d: 17. Kwietnia r. b. do Kupientyna.

2. Część pytania

Jakiemi środkami gospodarstwa te potrzebną ilość robotnika zapewnić sobie będą mogły.

1. Że jedynym środkiem jest zaprowadzenie takiego rodzaju umowy z robotnikami i użycie wszelkich środków któreby skuteczniej odciągając ... i dobry byt ... wiejskiej przyczyniały się do miejscowości.

2 środkiem jest zabezpieczenie robotnika w pomocy gwarantującej ... jakiej ..., ... pastwisko i tym podobnych dogodności

3 zapewnienie sobie robocizny w granicach art 10. ustaw: K. A.

4 umiejętne i coraz szersze zastosowanie do gosp: rol: wszelkich sposobów mogących przyczyniać się i produkcyi ... pracy ludzkiej podniesienia i niejako ... jej zastąpić

5. zastosowanie planu gospodarstw do stanu odpowiedniego robotnika

W końcu zaś z uwagi że ... rolnicza największą pracownię ... ... się do tego

Zresztą

Zważywszy że ogromna ilość możliwego do pracy czasu marnuje się nieprodukcyjnie

Deputacya wnosi iż ... już użycie wszelkich sposobów ... wiejskiej —

~~wykłocenie~~

1° że właściciele ziemscy powinno przeświadczenie o konieczności przyjścia z pomocą ... ... stosunki, ... w znacznej części w niemożności ~~do~~ dokonania ... ~~...~~ ... reformy, gdyby im rozległe ... kredytowe pomoc otworzoną zostało —

2° Że ani ... przy ... ... dzierżawach, ani też pożyczki dotychczasowe T. K. podając tylko cząstkową pomoc właścicielom, a nie regulując zasadniczo zawikłanych stosunków rolnictwa krajowego, nie są w stanie przyprowadzić je do pożądanej równowagi —

3o Że gdy właściciele dóbr z jednej strony jako przyjaźni dłużnicy z drugiej jako wierzyciele nie mogący podnieść kapitału zawieszonego wierzytelności w gruntach włościańskich znajdują się w położeniu anormalnem, którego przedłużenie tamowałoby postęp rolnictwa krajowego, przeto pożądanem jest stanowcze rozwiązanie tego przejściowego a dla stron obu niedogodnego położenia za pośrednictwem wykupu.

Żeby było do życzenia aby władze Towarzy: Kred. obok zachowania dotychczasowej działalności znalazły się w możności systematycznego w wykupie posiadłości włościańskich pośredniczenia

4 Że obok tego albo zamiast oczynszowania w dobrowolnych umowach wieczysto — dzierżawnych warunku zastrzegającego wykup czynszów stosownie do prawa z d. 13 Czerwca 1825 r. z określeniem warunków takowego wykupu, albo układy prowadzące od razu do przeniesienia na rzecz włościan własności bezwarunkowej ich posiadłości, a to wszystko przy pośrednictwie odpowiedniej temu ~~instytucyi~~ Kombinacyi Kredytowej przez Tow: Kred. Ziem. rozwinąć się mogącej, stanie się środkiem rozwiązania trudności obecnego położenia.

5 Że nadto Kombinacya taka poda włościanom sposobność korzystania z dobrodziejstwa dobrze urządzonych środków Kredytu Ziemskiego z którego to dobrodziejstwa właściciele większych posiadłości oddawna korzystają — a podnosząc [illegible] pracy włościan, na ich moralny i materyalny stan dobroczynnie wpłynęłaby

1 Że większa część właścicieli ziemskich pomimo przeświadczenia o konieczności przejścia z pańszczyzny w nowe stosunki byłaby w niemożności dokonania upragnionej przez nich reformy, gdyby im rozległa i przedmiotowi odpowiednia kredytowa pomoc otworzoną nie została.

2 Że wykupne przy dobrowolnych umowach wieczysto dzierżawy pod warunkami art. 40 postanowienia R. Adm. wskazanemi mogłyby stać się w potrzebie właścicieli folwarków pomocą w tych rzadko miejscowościach gdzie zamożność włościan na to pozwalała a przeto:

3. Że przedewszystkiem niezbędnem jest rozszerzenie pożyczek Tow. do wysokości połowy szacunkowej wartości dóbr a to celem uwolnienia właścicieli od wymagalnych i wysoko procentowych wierzytelności.

4. Że zamieszczanie w dobrowolnych umowach wieczysto dzierżawnych warunku zastrzegającego wykup czynszów odnośnie do prawa z d. 13 Czerwca 1825 ze wskazaniem warunków takowego wykupu jest pożądanem.

Górski proponuje.

5 Że przez wykup osad włościańskich za pośrednictwem odpowiedniej kombinacyi kredytowej przez T. Kred. rozwiniętej wielu właścicieli ziemskich znaleźć by mogło środki do zaprowadzenia nowego porządku w gospodarstwach — włościanie zaś ustalenie w nabyciu osad na bezwarunkową własność.

Górski [illegible]

Wzór obligu.

Ja N. N. rzemiosłem N. N. zajmujący się, dotychczas w miejscu N. N. zamieszkały, a na przyszłość w miejscu N. N. osiedlić się zamierzający dla utrzymywania warsztatu robót N. N. w domu № N. N. i tamże zamieszkanie prawne co do skutków aktu niniejszego obierający przyznaję niniejszem: jako w dniu dzisiejszym przy obecności niżej podpisanych dwóch świadków otrzymałem od Pana N. N. i do rąk moich odliczyłem kwotę Rs. N. N. wyraźniej (literami) przeznaczoną mi z funduszów Towarzystwa Rolniczego w Królestwie Polskiem tytułem pożyczki bezprocentowej, a przez Komitet Towarzystwa Rolniczego w Warszawie urzędujący nadesłaną z tém zastrzeżeniem aby pożyczka ta użytą była nieinaczej jak na kupno potrzebnych w rzemiośle mém w N. N. wykonywać się mającem przyrządów i narzędzi, tudzież materyałów do wyrobu potrzebnych. – Przyjmuję zatem obowiązek oddania summy powyższej N. N. do Kassy Towarzystwa Rolniczego w Warszawie, lub na ręce osoby przez Komitet Towarzystwa Rolniczego do odbioru upoważnionej. – Wypłata nastąpi w tym sposobie:

iż do dnia N. N. miesiąca N. N. roku N. uiszczę kwotę N. N.

— " — " — " — " — kwotę N. N.

— " — " — " — " — kwotę N. N. i t. d.

i tym sposobem całkowita summa N. N. do dnia N. N. spłaconą Towarzystwu Rolniczemu zostanie. –

Na wypadek wszakże uchybienia któregokolwiek z terminów wyżej wskazanych tudzież na wypadek gdy-

tym na każde żądanie Komitetu Towarzystwa Rolniczego nieudowodnił że summę mnie pożyczoną posiadam w wartościach za nią nabytych lub w wyrobach zapasowych, wtedy cała summa przezemnie dłużna Towarzystwu Rolniczemu stanie się na raz jeden wymagalną. –

Bezpieczeństwo dla summy pożyczonej mi przez Komitet Towarzystwa Rolniczego zapewniam na całem mojem mieniu, a wszczególności na przedmiotach tym funduszem nabytych, nadając Towarzystwu Rolniczemu przywiléj pierwszeństwa w satisfakcyi jego należności, przed wszystkiemi innemi wierzycielami moimi. –

Dla tém większego bezpieczeństwa Towarzystwa Rolniczego przedstawiam poręczenie WP. N. N. i zezwalam aby w miarę zapłaty za mnie uczynionej tenże W. N. N. podstawiał się w prawach i przywilejach Towarzystwu Rolniczemu w moc niniejszego obligu służących.

Działo się w N. N. dnia – mca – i roku.

(:podpisano:) N. N. zaciągający pożyczkę. –

podpisy świadków. –

Jeżeli nie umie kto pisać z pomiędzy tych trzech osób, trzeba poświadczenia Wójta gminy, że krzyże w jego obecności położył. –

Wzór poręczenia do dołu obligu zapisać się mającego

Za zobowiązanie powyższe przez N. N. rzemieślnika N. N. zajmującego się poręczam zrzekając się w myśl Art. 2021. Kodexu Cywilnego dobrodziejstwa roztrząsania majątku poręczonego przezemnie dłużnika. –

Działo się dnia -- mca --- i roku w miejscu N. N.

(: podpis :) N. N. Członek Towarzystwa Rolniczego, właściciel dóbr N. N. w tych że dobrach zamieszkanie prawne obierający. –

R. 2.

[illegible]